

COT | Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement
an Aon company

Brand in zorgcentrum De Geinsche Hof

**Evaluatie van de gebeurtenissen en de aanpak van de brand op
27 juni 2011**

J.G.H. Bos
Drs. A.M.D. van Es
Drs. M. Zannoni

Met medewerking van:
Mr. E.M.J. Verberne

Den Haag, februari 2012

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze evaluatie kunt u contact opnemen met:

COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement

Koninginnegracht 26

2514 AB Den Haag

070-3122020

cot@cot.nl

www.cot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Het onderzoek.....	1
1.3	Afbakening en doel van het onderzoek.....	2
1.4	Context.....	3
1.5	Relatie met andere onderzoeken	3
2	COT visie op brandveiligheid in de zorg.....	4
3	Voorfase	6
3.1	Inleiding.....	6
3.2	Gebouw, populatie en zelfredzaamheid	6
3.3	Bedrijfshulpverlening	8
3.4	Aandacht voor brandveiligheid binnen de instelling	10
3.5	Brandmeldincidenten 2007 – 2011	11
3.6	Gebruiksvergunning	12
3.7	Controles.....	12
3.8	Renovatie en nieuwbouw	12
3.9	Preparatie hulpdiensten	15
3.10	Afstemming tussen De Geinsche Hof en de brandweer	17
4	Incidentfase: analyse en bevindingen	18
4.1	Inleiding.....	18
4.2	Overzicht sleutelgebeurtenissen	18
4.3	Bedrijfshulpverlening.....	18
4.4	Hulpverlening en crisismanagement.....	22
5	Nafase	35
5.1	Inleiding.....	35
5.2	Activiteiten in de nafase (tot en met 1 juli 2011)	35
5.3	Nazorg aan getroffen en	35
6	Conclusies en aanbevelingen.....	37
6.1	Toelichting.....	37
6.2	Conclusies.....	37
6.3	Aanbevelingen	38
	Bijlagen	40
	Bijlage 1 Onderzoeksvragen	41
	Bijlage 2: Reconstructie vergunningverlening en toezicht	42
	Bijlage 3 Reconstructie gebeurtenissen	49
	Bijlage 4 Brandmeldincidenten.....	67
	Bijlage 5 Toetsingskader Vergunningverlening en Toezicht	69
	Bijlage 6 Toetsingskader Hulpverlening en Crisismanagement	70
	Bijlage 7 Overzicht respondenten	72
	Bijlage 8 Documenten.....	73
	Bijlage 9 Grafieken regionaal risicoprofiel	75

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op maandag 27 juni 2011 breekt omstreeks 07:57 uur een zeer grote brand uit bij Zorgcentrum De Geinsche Hof in Nieuwegein. Naar aanleiding van de brand is opgeschaald naar GRIP 3¹. In verband met de hevige brand- en rookontwikkeling worden alle cliënten² en medewerkers van de locatie ontruimd. De 138 aanwezige cliënten van De Geinsche Hof worden door de BHV, medewerkers van De Geinsche Hof, hulpverleningsdiensten en derden in veiligheid gebracht.³

Naar aanleiding van deze brand zijn in totaal 52 personen gezien in een ziekenhuis. De Geinsche Hof is na de brand tijdelijk onbewoonbaar. Zij worden in een tijdelijke locatie ondergebracht. De brand in het zorgcentrum is maandagmiddag geblust. Maandagmiddag wordt duidelijk dat terugkeer naar deze locatie voorlopig niet mogelijk is. Er zijn ten behoeve van huisvesting van deze cliëntengroep noodvoorzieningsmaatregelen getroffen.

De gebeurtenissen op maandag 27 juni en de daaropvolgende periode hebben een grote impact op cliënten, familie, medewerkers van de locatie De Geinsche Hof en Zorgspectrum breed, de hulpverleners en andere betrokkenen. De bij deze brand betrokken partijen hebben behoefte aan inzicht in de gebeurtenissen, duiding van handelingen en het leren van lessen uit dit incident. De Veiligheidsregio Utrecht en de gemeente Nieuwegein hebben daarom besloten het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement een onafhankelijk evaluerend onderzoek te laten uitvoeren naar de vergunningverlening en toezicht en de hulpverlening en crisismanagement naar aanleiding van de brand. In opdracht van Zorgspectrum onderzocht het COT het functioneren van de BHV-organisatie tijdens de brand.

In deze rapportage presenteert het COT de onderzoeksbevindingen. Dit eerste hoofdstuk bevat een toelichting op het onderzoek (waaronder de doel- en vraagstelling en de onderzoeksmethoden), op de opbouw van de rapportage en op de verhouding van dit onderzoek tot andere onderzoeken.

1.2 Het onderzoek

Het samengestelde onderzoek naar de brand in Zorgcentrum De Geinsche Hof bestaat uit drie delen, te weten:

1. Vergunningverlening en toezicht;
2. Hulpverlening en Crisismanagement;
3. Functioneren van de BHV-organisatie.

In opdracht van de Veiligheidsregio Utrecht en de gemeente Nieuwegein is een onderzoek uitgevoerd naar de onderdelen (1) Vergunningverlening en Toezicht en (2) Hulpverlening en

¹ De crisisorganisatie van de overheid is onderverdeeld in een operationeel, tactisch en strategisch niveau. Afhankelijk van de mate van de ernst van de ramp- of crisissituatie wordt de organisatiestructuur van de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP) opgeschaald. De GRIP-regeling vormt de basis voor de operationele en bestuurlijke opschaling tijdens incidenten. In de GRIP wordt onderscheid gemaakt in verschillende opschalingstadias, ook wel coördinatiealarmen (GRIP 1 t/m 4) genoemd. Bij elk coördinatiealarm wordt de organisatie verder opgebouwd en krijgen organisatieonderdelen en functionarissen specifieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden toegewezen.

² We spreken in dit rapport van cliënten. Op sommige plekken in deze rapportage spreken we van bewoners, omdat in de onderliggende documenten deze terminologie wordt gehanteerd.

³ In dit rapport spreken we over diverse groepen mensen die betrokken zijn bij de afhandeling van het incident. We onderscheiden daarbij de volgende groepen mensen: medewerkers (van De Geinsche Hof en Zorgspectrum), hulpverleners (personeel van brandweer, politie, GHOR en gemeente) en derden (bouwvakkers, omwonenden, passanten, familie). Hoewel de zorgverlenende medewerkers van De Geinsche Hof en Zorgspectrum ook als 'hulpverleners' worden gezien, bedoelen we met de term hulpverleners in dit rapport de medewerkers van politie, brandweer, GHOR en gemeente.

Crisismanagement. Het functioneren van de BHV is een eigenstandige verantwoordelijkheid van Zorgspectrum locatie De Geinsche Hof. Dit onderdeel is door het COT in opdracht van Zorgspectrum onderzocht. Gezien de onderlinge verbondenheid tussen beide opdrachten en de onderzoeksopbrengsten en de noodzaak om deze op bepaalde onderdelen in hun onderlinge samenhang te bezien gaan we in dit rapport op momenten in op onderwerpen die feitelijk onder verantwoordelijkheid van Zorgspectrum vallen.

Het onderzoek heeft betrekking op de preventieve maatregelen gericht op brandveiligheid en de voorbereiding van de hulpverlening en het verloop van de hulpverlening tijdens en na het incident. Hiertoe worden de hulpverleningsprocessen en de bijdrage van de gemeente systematisch beschouwd aan de hand van twee toetsingskaders. Voor verdere duiding van de toetsingskaders verwijzen we hier naar bijlagen 5 en 6 van het rapport.

De onderzoeken kennen zowel procesmatig als inhoudelijk een onderlinge samenhang en afhankelijkheid. Het voorliggende onderzoek omvat de rapportage van onderzoeksonderdelen 1 en 2. De uitkomsten uit het onderzoek in opdracht van het Zorgspectrum worden benut in dit onderzoek, met name bij de beantwoording van de onderzoeksvragen 3, 6, 7 en 8 (zie bijlage 1). Daarnaast zijn opbrengsten uit dit onderzoek waar mogelijk en wenselijk gebruikt binnen het deelonderzoek naar het functioneren van de BHV-organisatie.

1.3 Afbakening en doel van het onderzoek

De evaluatie dient drie doelen:

1. Het leren van lessen uit de aanpak van dit incident;
2. Het mogelijk maken van het afleggen van verantwoording over het incident (en de voorfase) naar de gemeenteraad en het publiek;
3. Het optekenen van de gebeurtenissen (de geschiedschrijving). Een rapport over de gebeurtenissen maakt het voor betrokkenen en andere belangstellenden mogelijk om ervaringen en lessen na te lezen en te delen.

Het kader voor dit onderzoek wordt gevormd door de onderzoeksvragen die zijn weergegeven in bijlage 1.

Het betreft een beleidsmatig en organisatorisch onderzoek waarin zoveel als mogelijk bestaande informatie over de brandpreventiemaatregelen en het brandverloop wordt meegenomen. Daadwerkelijk brandtechnisch onderzoek (beperkt brandtechnisch onderzoek naar de luchtbehandelingsinstallatie van locatie De Geinsche Hof van Zorgspectrum) is uitgevoerd door de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Dit onderzoek heeft betrekking op de preventieve en preparatieve maatregelen gericht op brandveiligheid en de voorbereiding van de hulpverlening en het verloop van de hulpverlening tijdens en na het incident. Onze analyse is gebaseerd op toetsingskaders (deze zijn opgenomen in de bijlage). Wij gebruiken de toetsingskaders als instrument om in beeld te houden of alle relevante aspecten van het onderzoek zijn meegenomen. Daarnaast maakt het toetsingskader voor de lezer inzichtelijk op welke onderwerpen de onderzoekers letten gedurende het onderzoek. Onderdeel van de rapportage is de beschouwing van de onderwerpen uit het toetsingskader. We beschouwen de onderwerpen langs twee lijnen. Allereerst bezien we de onderwerpen 'procesmatig' met als hoofdvraag: "is alles gelopen zoals het formeel had moeten lopen"? Daarnaast bezien we of de aanpak het juiste of gewenste effect (of uitkomst) heeft gehad. Uitgangspunt hierbij is dat de aanpak wel het juiste of gewenste effect kan hebben gehad, ondanks het feit dat wellicht niet de juiste procedures zijn gehanteerd. We plaatsen daarom de gekozen aanpak telkens in perspectief het gewenste of voorziene resultaat van de activiteiten.

Omwille van de leesbaarheid van het rapport hebben we er voor gekozen om niet alle onderdelen van de toetsingskaders zichtbaar terug te laten komen, maar om op momenten onderdelen samen te voegen.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode september tot en met december 2011. Het COT heeft gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. In de eerste plaats hebben wij de

beschikking gekregen over diverse schriftelijke documenten. Het betrof zowel informatie over de acute fase en de nafase als informatie over de voorfase. De onderzoekers hebben de beschikking gekregen over alle, voor dit onderzoek relevante, documenten van betrokken organisaties. Ook is gebruik gemaakt van mediaberichtgeving, internetdiscussiefora en andere bronnen. In de tweede plaats zijn gesprekken gevoerd met respondenten. Voor een overzicht van de respondenten verwijzen wij u naar bijlage 7 van dit rapport. Op basis van de bestudeerde documenten en gesprekken met betrokken functionarissen hebben wij de gebeurtenissen geanalyseerd. Een overzicht van gebruikte documenten is opgenomen in bijlage 8 van dit rapport.

1.4 Context

Het COT heeft oog voor de bijzondere context waarbinnen dit incident zich heeft voorgedaan. Brandveiligheid in een instelling waar verminderd tot niet-zelfredzamen aanwezig zijn vergt een bijzondere inzet en samenwerking van de zorginstelling en de betrokken hulpverleners. Brandveiligheid is één van de veiligheidsonderwerpen binnen de zorg. De kernboodschap van de Inspectie voor de Gezondheidszorg is dat binnen zorginstellingen een cultuur en verantwoordelijkheidsstructuur noodzakelijk zijn waarbinnen continu leren en verbeteren van kwaliteit en veiligheid vanzelfsprekend zijn en veilig kunnen plaatsvinden. Dezelfde verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente Nieuwegein en de Veiligheidsregio Utrecht. Dat maakt het van belang om de brand in De Geinsche Hof gedegen te onderzoeken.

1.5 Relatie met andere onderzoeken

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft een brandtechnisch onderzoek uitgevoerd, gericht op de luchtbehandelingsinstallatie in het Zorgcentrum. De resultaten van dit onderzoek worden mogelijk ondergebracht in het onderzoek van de Onderzoeksraad naar de brand bij GGZ Rivierduinen. De Arbeidsinspectie doet onderzoek naar de brand. Het OM heeft medegedeeld dat afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek van de Arbeidsinspectie bepaald wordt of het OM tot vervolging zal overgegaan.

De Inspectie voor de Gezondheidszorg, VROM-Inspectie en Arbeidsinspectie hebben landelijk onderzoek verricht naar de BHV-organisatie in zorginstellingen.⁴ De uitkomsten uit dit onderzoek zijn, voor zover relevant, bij dit onderzoek betrokken.

⁴ PM verwijzing naar specifieke publicatie

2 COT visie op brandveiligheid in de zorg

Het COT heeft oog voor de bijzondere context waarbinnen dit incident zich heeft voorgedaan. Eerder deed het COT onderzoek naar verschillende incidenten in de zorg, waaronder de brand met dodelijke afloop in GGZ Rivierduinen te Oegstgeest op 12 maart 2011.⁵ Op basis van bevindingen uit eerdere onderzoeken is deze visie op brandveiligheid in de zorg opgesteld. Deze visie is benut voor de duiding van de gebeurtenissen ten aanzien van de brand in De Geinsche Hof.

Brandveiligheid in een instelling waar verminderd tot niet-zelfredzamen aanwezig zijn, vergt een andersoortige inzet en samenwerking van de zorginstelling en de betrokken hulpverleners. Brandveiligheid is één van de veiligheidsonderwerpen binnen de zorg. De kernboodschap van de Inspectie voor de Gezondheidszorg is dat binnen zorginstellingen een cultuur en verantwoordelijkheidsstructuur noodzakelijk zijn waarbinnen continu leren en verbeteren van kwaliteit en veiligheid vanzelfsprekend zijn en veilig kunnen plaatsvinden.

Honderd procent veiligheid bestaat niet

De zorgsector is erop gericht om verantwoorde en veilige zorg (behandeling en begeleiding) te bieden aan cliënten. Het COT ziet veiligheid als belangrijke randvoorwaarde voor het bieden van passende zorg: veiligheid als aspect van kwaliteit. Honderd procent brandveiligheid is in geen enkele sector mogelijk. Honderd procent brandveiligheid zou betekenen dat alle risico's kunnen worden uitgesloten. Voor de zorgsector zou dit betekenen dat er geen cliënten zouden kunnen worden behandeld. Centraal staat niet het absoluut uitsluiten van risico's, maar het beheersbaar maken van risico's. Dit impliceert het accepteren van een bepaalde mate van restrisico's.

Er zijn verschillende doelgroepen voor veiligheid

De cliënt staat centraal in de definitie van verantwoorde en veilige zorg. Maar 'veiligheid' in de zorgsector heeft meerdere dimensies. Het gaat ook om:

- veiligheid van zorgpersoneel;
- veiligheid van bezoekers;
- veiligheid van derden die werken binnen de zorg;
- veiligheid van de samenleving.

Het is niet altijd mogelijk om alle veiligheidsbelangen gelijktijdig te dienen. In bepaalde situaties moet het personeel bijvoorbeeld kiezen voor de eigen veiligheid, ook al gaat dit ten koste van de veiligheid van een cliënt. Dit is een bekend principe in hulpverleningsland, maar brengt vaak professionele dilemma's en persoonlijke afwegingen met zich mee.

Er zijn verschillende 'vormen' van veiligheid

Veiligheid in de zorg valt in te delen in vier domeinen:

- zorg- en medisch inhoudelijke veiligheid;
- veiligheid van hulpmiddelen en materialen;
- veiligheid van de omgeving;
- sociale veiligheid.

Deze veiligheidsdomeinen hebben in verschillende mate hun weerslag op cliënten, personeel, bezoekers en derden. De domeinen zijn niet los van elkaar te zien, maar zijn soms niet verenigbaar. Een voorbeeld hiervan is het voorkomen dat cliënten een gesloten afdeling kunnen verlaten (t.b.v. eigen veiligheid, veiligheid van de samenleving), terwijl bij brand iedereen zo snel mogelijk naar buiten moet.

⁵ COT, *Brand bij Rivierduinen: Evaluatie van de gebeurtenissen en aanpak*, Den Haag: COT, 2011

Veiligheid is één van de belangen

Veiligheid is één van de belangen voor een zorginstelling. Er zijn ook andere belangen die voortkomen uit de missie van een organisatie of die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de organisatie:

- passende zorg;
- passend behandel- en leefklimaat voor de cliënt (de omstandigheden waaronder cliënten binnen de zorg verblijven, kortdurend of langdurig);
- passende arbeidsomstandigheden;
- financiële mogelijkheden.

Het is niet altijd mogelijk om aan elk van de genoemde belangen in gelijke mate tegemoet te komen. Dit vergt keuzes. Een voorbeeld is het al dan niet sluiten van een deur. Een gesloten deur kan onwenselijk zijn in het licht van gewenst toezicht of gewenste sociale interactie, maar wenselijk in het licht van de brandveiligheid en in het licht van privacy. Dit geldt ook voor eventueel rookbeleid.

De kenmerken van de cliënten zijn van invloed op veiligheid

De cliëntpopulatie binnen de zorgsector heeft een zorgvraag op geestelijk en/of lichamelijk gebied. Als we kijken naar de lichamelijke zorgvraag spreken we van zorgbehoeften in het kader van mobiliteit, waarnemingsvermogen (zicht, hoorvermogen) en behandelingen van specifieke ziektebeelden. Als we kijken naar de geestelijke zorgvraag spreken we van zorgbehoeften op het gebied van geestelijke capaciteiten als het adequaat inschatten van situaties, reactievermogen en behandelingen van specifieke ziektebeelden. Deze zorgbehoeften kunnen structureel, tijdelijk of wisselend van aard zijn. Dit heeft zijn weerslag op de gedragingen en de zelfredzaamheid van cliënten.

Elementen van brandveiligheid

Het niveau van brandveiligheid wordt bepaald door het samenspel tussen:

- de mens (mensenmerken);
- de organisatie (procedures, plannen, taken, rollen);
- de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen (gebouwkenmerken);
- het feitelijke gebruik van het gebouw;
- het repressievermogen van de brandweer.

Verminderde zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid wordt mede bepaald door de alertheid van personen en de snelheid en juistheid van de reactie van de in het gebouw aanwezige personen. Dit geldt voor cliënten, personeel en eventuele derden.⁶

Er is sprake van verminderde zelfredzaamheid bij een deel van cliënten binnen de zorg. Meer in het algemeen geldt dat het moeilijk blijkt voor cliënten om de snelheid van brandontwikkeling in te schatten en zij vaak te lang wachten met vluchten. De gevaarsperceptie van mensen is vaak lager dan de ernst van de situatie in werkelijkheid is. Het gedrag wordt in belangrijke mate bepaald door instinctieve reacties gevolgd door bekende rolpatronen.

De mate van zelfredzaamheid bij brand wordt bepaald door de combinatie van mensenmerken, gebouwkenmerken en brandkenmerken. Voorbeelden van mensenmerken zijn mobiliteit, gevaarsperceptie en opmerkzaamheid. Voorbeelden van gebouwkenmerken zijn de aanwezigheid van een automatisch blussysteem, de vluchtwegen en de bezettingsdichtheid. Voorbeelden van brandkenmerken zijn de snelheid van de ontwikkeling van de brand, de hitte en de toxiciteit van de rookgassen.

⁶ Deze passage is gebaseerd op NIFV, Zelfredzaamheid bij brand. Tien mythen ontkracht.

3 Voorfase

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de specifieke situatie ten aanzien van het zorgcentrum De Geinsche Hof. Het betreft hier deels onderwerpen die feitelijk onder verantwoordelijkheid van Zorgspectrum vallen. We gaan in op de volgende onderwerpen:

- Gebouw, populatie en zelfredzaamheid;
- Bedrijfs hulpverlening;
- Aandacht voor brandveiligheid binnen de instelling;
- Brandmeldincidenten 2007 – 2011;
- Gebruiksvergunning;
- Controles;
- Renovatie en nieuwbouw;
- Preparatie hulpdiensten;
- Afstemming met de brandweer.

3.2 Gebouw, populatie en zelfredzaamheid

De Geinsche Hof is een verpleeghuis voor mensen die lichamelijke zorg nodig hebben en mensen die zorg nodig hebben in verband met hun geestelijke gesteldheid of beiden. In het Bedrijfs hulpverlenings / Noodplan wordt de volgende omschrijving gegeven van de aanwezige personen:

Het gebouw bestaat uit vijf verpleegafdelingen en een afdeling dagbehandeling. Op de begane grond zijn drie verpleegafdelingen van maximaal 32 psychogeriatrische bewoners. De bewoners op deze afdelingen zijn te karakteriseren als dementerende ouderen die hulpbehoevend zijn waarbij begeleiding noodzakelijk is. Zij verblijven op gesloten afdelingen. De drie afdelingen zijn gelegen op de begane grond, aan de zuidzijde afdeling Virgo en Steenbok, aan de westzijde de afdeling Weegschaal. Per afdeling op de begane grond zijn er ± 10 bewoners afhankelijk van rolstoel of andere loophulpmiddelen als rollator of wandelstok.

Op de 1^e etage aan de zuidzijde liggen de afdelingen Kreeft en Ram. Hier verblijven bewoners met een fysieke handicap. Per afdeling zijn er ongeveer 32 bewoners. Bijna allemaal zijn zij afhankelijk van een rolstoel of andere loophulpmiddelen als rollator of wandelstok. Daarnaast zijn er per afdeling ± 8 bewoners bedlegerig.

Totaal zijn er maximaal 157 bewoners in het gebouw.

In het middengedeelte van het gebouw bevinden zich de afdelingen dagverzorging Stier en Vissen. Hier bevinden zich alleen tijdens kantooruren ± 28 cliënten. Deze cliënten zijn te karakteriseren als licht dementerende ouderen die veelal afhankelijk zijn van rolstoel of andere loophulpmiddelen als rollator of wandelstok.

Aan de noordzijde van het gebouw is de centrale keuken gelegen, voorbij de entree bevindt zich de recreatiezaal daarnaast zijn er in het middengedeelte zowel op de begane grond als 1^e etage kantoren en vergaderruimten.

Het gebouw is in november 1989 in gebruikgenomen. Conform de bouwvergunning dienen onder andere de volgende maatregelen bij in gebruik name getroffen te zijn met betrekking tot brandveiligheid⁷:

- Deurconstructies bezitten een brandwerendheid van tenminste 30 minuten en zijn zelfsluitend uitgevoerd;
- De hoofdconstructie van het gebouw waarop de verdiepingsvloer rust bezit inclusief deze verdiepingsvloer een brandwerendheid van tenminste 60 minuten;
- De draagconstructie van het dak bezit een brandwerendheid van tenminste 30 minuten;
- Alle leidingschachten van de begane grond naar de verdieping bezitten een brandwerendheid van tenminste 60 minuten, dan wel 30 minuten in combinatie met een 30 minuten brandwerende afdichting van de doorvoeren.
- Wanden inclusief de daarin opgenomen deuren, boven- en zijlichten, luiken, e.d. bezitten een brandwerendheid van tenminste 30 minuten en sluiten aan op de bovenliggende vloer- resp. dakconstructie.
- De verwarmings- en luchtbehandelinstallatie is uitgevoerd in overleg met en goedgekeurd door de gemeentelijke brandweer en voldoet aan het gestelde in de NEN 3028."
- Het mechanische ventilatiesysteem is uitgevoerd in overleg met, en goedgekeurd door de afdeling bouw- en woningtoezicht.
- In het verpleegtehuis en de daarbij behorende ruimten is een brandmeldinstallatie aangebracht, die is aangesloten op het openbaar brandmeldsysteem. De brandmeldinstallatie voldoet aan het gestelde in NEN 2535;
- In het terrein zijn ter bevordering van een eventueel adequate brandblussing voorzieningen aangebracht bestaande uit: een ondergrondse brandkraan nabij de ingang van de keuken, die is aangesloten op de drinkwaterleiding, alsmede twee brandputten of opstelplaatsen vanwaar bluswater uit de singels kan worden onttrokken;
- Het terrein is plaatselijk verhard ten behoeve van de bereikbaarheid voor blus- en/of redvoertuigen, een en ander in overleg met en ter goedkeuring van de gemeentelijk brandweer;
- De wandconstructie bezit een brandwerendheid van tenminste 60 minuten (aansluitend aan de dakconstructie).

Ten tijde van de brand bij De Geinsche Hof is de renovatie van het gebouw in volle gang. In paragraaf 3.8 gaan we in op de renovatie en nieuwbouw van De Geinsche Hof.

Op 27 juni 2011 bestaat De Geinsche Hof uit vijf afdelingen van ongeveer dertig cliënten. De primaire functies van De Geinsche Hof zijn:

- Psychogeriatrische verpleeghuiszorg (PG);
- De zorg voor mensen met een lichamelijke beperking (somatiek);
- Verpleeghuiszorg voor jong dementerenden met gedragsproblemen;
- Reactivering / revalidatie;
- Dagactiviteiten.

In verband met de renovatie is er tijdelijk een lagere bezettingsgraad van het gebouw. Daarnaast komen er in deze periode geen mensen voor dagbehandeling in het gebouw. Op het moment van de brand zijn 138 cliënten aanwezig in De Geinsche Hof. Op de dag van de brand kent De Geinsche Hof de volgende indeling:

Indeling De Geinsche Hof op 27 juni 2011				
Afdeling	Locatie	Grondslag	Status renovatie	Bijzonderheden
Kreeft	1 ^{ste} verdieping	Somatisch	Fase 1: afgerond	Tijdelijke ⁸ , gesloten afdeling. Tien cliënten van Steenbok bevinden zich op de afdeling Kreeft
Ram	1 ^{ste} verdieping	Somatisch	Fase 3: afgerond	

⁷ Dit overzicht is niet uitputtend.

⁸ Het gaat hier om een tijdelijke locatie voor de gesloten afdeling.

Steenbok	Begane grond	Psychogeriatrisch	Fase 4: in uitvoering	
Virgo	Begane grond	Psychogeriatrisch	Fase 2: afgerond	
Weegschaal	Begane grond	Psychogeriatrisch	Nog niet gestart	
Schakel	St. Antonius Ziekenhuis ⁹	Somatisch		Tien cliënten van Kreeft bevinden zich op De Schakel

Respondenten typeren het gebouw als onoverzichtelijk. Het complex heeft een klaverblad vorm. Aan de noordoostzijde bevinden zich centrale voorzieningen als keuken en recreatiezaal. Aan de zuidzijde kent het gebouw twee bouwlagen: de begane grond en de eerste verdieping. Aan de noordzijde kent het gebouw één bouwlaag: de begane grond.

Verminderde zelfredzaamheid en onvoorspelbaar gedrag

De Geinsche Hof kent een populatie cliënten die verminderd- tot niet-zelfredzaam is. Dit komt door de fysieke en/of geestelijke gesteldheid van de cliënten. Zelfredzaamheid wordt mede bepaald door de alertheid van personen en de mogelijkheid, snelheid en juistheid van de reactie op bepaalde situaties, zoals noodzaak tot vluchten bij rook en brand.

In het specifieke geval van De Geinsche Hof geldt dat een groot deel van de cliënten niet mobiel is. Hierbij geldt voor een deel van de populatie (ook) de bijzonderheid van de eigen specifieke situatie, inclusief de dynamiek van 'goede' en 'slechte' periodes. Dit beperkt de voorspelbaarheid van gedrag. Daarnaast geldt voor een deel van de cliënten dat hun gevaarsperceptie lager is dan de ernst van de situatie in werkelijkheid is.

3.3 Bedrijfshulpverlening

De bedrijfshulpverlening neemt een prominente plaats in als het gaat om brandveiligheid en de respons op een dreigende brandcalamiteit.

Planvorming

De Geinsche Hof beschikt over een Bedrijfshulpverlenings / Noodplan Verpleeghuis De Geinsche Hof. Het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan is recent¹⁰ goedgekeurd door de brandweer Nieuwegein. Het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan vormt het kader voor het beleid op het gebied van bedrijfshulpverlening: "Het primaire doel van het bedrijfshulpverlening/ noodplan is dat als zich een ongeval of calamiteit voordoet in het verpleeghuis De Geinsche Hof dat direct gevaar oplevert, of risico geeft voor de veiligheid en gezondheid van de in het gebouw aanwezige personen er op adequate wijze hulp wordt verleend. (...) Het doel van de bedrijfshulpverlening is niet alleen een voorpostfunctie tot het moment waarop de externe hulpverleningsinstanties als brandweer en politie aanwezig zijn. De medewerkers moeten de externe hulpverleners van informatie kunnen voorzien over de actuele stand van zaken, technische voorzieningen, specifieke risico's voor personen

⁹ Op de schakelafdeling in het St. Antonius Ziekenhuis beschikt Zorgspectrum over 25 verpleegzorgplaatsen. Op deze afdeling worden mensen tijdelijk opgenomen voor het overbruggen van de wachttijd tussen het ziekenhuis en de opname in één van onze zorglocaties.

¹⁰ November 2010 volgens opgave van Zorgspectrum en de gemeente Nieuwegein

waardoor de hulpverlening op zo efficiënt mogelijke wijze plaatsvindt. Daarnaast volgen de medewerkers instructies op van de hulpverleningsinstanties als brandweer en politie."

In het overkoepelende bedrijfshulpverlening/Noodplan zijn diverse instructies opgenomen. Het betreft onder andere:

- Algemene instructie: wat te doen bij brand;
- Algemene instructie: wat te doen bij brandalarm;
- Functiegebonden instructie avond/nacht/weekendhoofden;
- Functiegebonden instructie receptiemedewerker;
- Functiegebonden instructie technisch medewerker/storingsdienst;
- Algemene ontruimingsinstructie;
- Algehele ontruiming De Geinsche Hof.

Ten aanzien van een eventuele algehele ontruiming van De Geinsche Hof wordt in het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan opgemerkt: " In het extreme geval dat verpleeghuis De Geinsche Hof geheel ontruimd moet worden zal er mogelijk een aanleiding zijn waardoor het gemeentelijke crisisteam in werking treedt. Instructies van het crisisteam Zorgspectrum en het gemeentelijke crisisteam dienen te worden opgevolgd in samenwerking met de hulpverleningsdiensten. Bij een algehele ontruiming worden cliënten en medewerkers geëvacueerd naar de overige locaties Zorgspectrum en indien noodzakelijk naar ziekenhuizen. Evacuatie geschiedt middels ambulance, taxi's en busjes."

In het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan wordt een structuur voor de bedrijfshulpverlening geschetst. Bij incidenten met "acute risicovolle situaties voor cliënten en/of personeel kan het locatiecrisisteam worden opgeroepen en zondig het crisisteam." In het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan is niet uitgewerkt wat de precieze taak en rol van het Zorgspectrum-crisisteam is.

Uitgangspunt ontruiming

In bouwvoorschriften en BHV-trainingen wordt met betrekking tot (het voorbereiden en uitvoeren van ontvluchting) uitgegaan van een brand die ontstaat in één compartiment. Een dergelijke brand biedt gelegenheid om het desbetreffende compartiment, conform eisen aan het gebouw¹¹, te ontruimen terwijl aangrenzende compartimenten ongeveer dertig minuten vrij van rook blijven. Eisen en instructies ten aanzien van ontvluchting en de BHV-organisatie zijn hierop gebaseerd. Ook de brandweer gaat in de voorbereiding op ontruiming van dit verloop uit. In het bedrijfshulpverlening/noodplan van De Geinsche Hof wordt uitgegaan van gefaseerde ontruiming: eerst horizontaal (op dezelfde etage) en vervolgens verticaal.

"Het uitgangspunt is horizontale ontruiming per leefgroep of algemene ruimten als kantoren, grand café etc. tot achter de branddeuren. Verticale ontruiming zal pas dan plaats vinden als de hulpverlenende instanties als de brandweer dit nodig achten. Voor de volledigheid de tijd tussen alarm en aankomst brandweer is te kort om cliënten verticaal te ontruimen. Horizontale ontruiming zoals in de instructies omschreven tot achter de branddeuren biedt voor de tijd tussen alarm en aankomst brandweer voldoende bescherming."¹²

Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van personen is vastgelegd in het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan van De Geinsche Hof: "De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van personen in de locaties en het te voeren veiligheidsbeleid ligt bij de lijnorganisatie respectievelijk de Raad van Bestuur, locatiemanagers en afdelingshoofden/ leidinggevenden."

Bezetting

Voor De Geinsche Hof geldt de norm dat op ieder moment van de dag (ochtend, middag, avond en nacht) vijf geschoolde BHV-ers aanwezig moeten zijn.¹³ Op de dag van de brand zijn rond acht uur 's ochtends zeventien geschoolde BHV-ers aanwezig.

¹¹ Het betreft hier eisen ten aanzien van brandwerende scheidingen. Deze Weerstand tegen BrandDoorslag en BrandOverslag (Wbdo) is maximaal 30 minuten.

¹² Bedrijfshulpverlening / Noodplan, Verpleeghuis De Geinsche Hof, Deel 6: Ontruimingsplan, p. 6-2.

¹³ Opgave Zorgspectrum

Opleiding en geoefendheid

Met betrekking tot de opleiding en geoefendheid van personeel geldt een standaard beleid binnen De Geinsche Hof:

- Bij in dienst treding krijgt nieuw personeel een instructiebijeenkomst met aandacht voor calamiteiten en ontruiming. Men ontvangt een specifiek op functie gerichte hand-out over 'hoe te handelen bij...';
- Jaarlijks worden BHV-ers opgeleid (BHV training);
- Jaarlijks krijgen niet BHV-ers (hierbij worden ook vrijwilligers uitgenodigd) een mondelinge instructie gericht op 'hoe te handelen bij brand en ontruiming';
- Hoofden dag/nacht/avond en weekenddiensten zijn aangewezen als Hoofd BHV-er.

Een deel van het personeel volgt regelmatig een BHV-training. Voor een groot aantal functionarissen geldt een verplichte opleiding tot BHV-er, te weten:

- Avond, nacht, weekend zorgmedewerkers/hoofden;
- Afdelingshoofden;
- Coördinatoren;
- Technisch medewerker (tevens opgeleid persoon brandmeldinstallaties);
- Locatiemanager.

De organisatie gaat er in beleid en cultuur vanuit dat iedere medewerker een rol heeft tijdens incidenten. In het bedrijfshulpverlening/noodplan van De Geinsche Hof staat hierover: "Alle medewerkers wel of geen bedrijfshulpverlener, moeten in staat zijn om op de juiste wijze hulp te kunnen verlenen die noodzakelijk is om letsel en schade zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken." Hieraan is gekoppeld dat iedere medewerker die geen BHV-er is jaarlijks een instructie krijgt over de wijze waarop wordt omgegaan met incidenten.

Specifiek met het oog op de renovatie van De Geinsche Hof is een aantal extra maatregelen getroffen. Deze worden in paragraaf 3.8 benoemd.

In het bedrijfshulpverlening/noodplan staan de volgende uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de uitvoering van BHV-oefeningen:

- "1 x per jaar wordt er binnen een gemeente divisie een oefening georganiseerd met de plaatselijke brandweer waarbij de brandweer mogelijk aanwezig kan zijn. In de praktijk betekent dit dat er 1 x per 3 jaar in iedere gemeente een oefening in samenwerking met de brandweer plaatsvindt;
- Jaarlijks wordt er een praktische oefening gevolgd door de bedrijfshulpverlener. Hierbij wordt tevens de functie gebonden instructies geoefend voor o.a. avond/ nacht/ weekend hoofden, receptionistes, technische dienst medewerkers etc."

Hieronder staat een overzicht van de gehouden trainingen op de locatie van De Geinsche Hof in 2010 en 2011:

- 8 april 2010: 2 x BHV herhalingstraining;
- 25 mei 2010: 2 x BHV herhalingstraining;
- 3 en 10 januari 2011: BHV instructie bij renovatie;
- 1 maart 2011: 2 x BHV herhalingstraining;
- 10 maart 2011: 2 x BHV herhalingstraining;
- 16 mei 2011: BHV basistraining.¹⁴

Specifiek met het oog op de renovatie van De Geinsche Hof is een aantal extra maatregelen getroffen. Deze worden in paragraaf 3.8 benoemd.

3.4 Aandacht voor brandveiligheid binnen de instelling

De Stichting Zorgspectrum, waar De Geinsche Hof onderdeel van uitmaakt, werkt sinds 2010 aan de uitwerking en ten uitvoerlegging van een visie op Zorg en Veiligheid (gericht op onder andere fysieke

¹⁴ Opgave Zorgspectrum

veiligheid, sociale veiligheid, mentale veiligheid, veiligheid woon/leefomgeving, zorg- en productieveiligheid en uitval van zorg). In de Strategische koers voor Zorgspectrum 2010 – 2013¹⁵ is met betrekking tot risico's als één van de doelstellingen benoemd: "Van onbekende naar aanvaardbare risico's: Ook moet de klant kunnen rekenen op veilige zorg, die het leven echter niet verstikt. De belangrijkste zorgveiligheidsrisico's worden voortdurend gemonitord en aan verbetering daarvan wordt voortdurend gewerkt door alle in het zorgproces betrokken disciplines."

Ten tijde van de brand is Zorgspectrum actief bezig met het uitvoeren van het plan van aanpak Zorgveiligheidssysteem Zorgspectrum. In dit kader wordt onder andere gewerkt aan het uitwerken en implementeren van een veiligheidsbeleid, een meerjaren veiligheidsplan, een veiligheidsmanagementsysteem en een HKZ-certificering. Naar aanleiding van de brand is de planning om een HKZ-certificering te verkrijgen vervroegd van 2013 naar eind 2012.

3.5 Brandmeldincidenten 2007 – 2011

In de periode 2007 – 2011 is er, voor zover wij hebben kunnen nagaan, tot het moment van de brand drie keer een automatisch brandalarm afgegaan. Het gaat in alle gevallen, 18 augustus 2008, 16 september 2009 en 10 juni 2011 om een loze melding.

Datum	Melding	Oorzaak	Opvolging brandweer ¹⁶	Bijzonderheden
16 augustus 2008	Automatisch brandalarm	Storing	Bezoek en brief	
16 september 2009	Automatisch brandalarm	Storing	Bezoek en brief	
10 juni 2011	Automatisch brandalarm	Rook in de keuken	Geen	Veroorzaakt door dakdekkerswerkzaamheden

In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de verschillende brandmeldingen. In deze paragraaf gaan we bondig in op de meest recente brandmelding (10 juni 2011).

Op vrijdag 10 juni 2011 om 08:47(:17) uur gaat een OMS-Brandalarm af in De Geinsche Hof.¹⁷ Het brandalarm betreft, volgens het paneel bij de receptie, een melding uit de keuken. Het brandalarm gaat af naar aanleiding van onderhoudswerkzaamheden van dakdekkers die op het dak bezig zijn nabij de keuken. Rook / roetdeeltjes als gevolg van deze werkzaamheden zijn aangezogen door de luchtinlaat van de luchtbehandelingsinstallatie en komen in de keuken terecht. Hierdoor zijn de melders in het systeem geactiveerd en is de brandmelding veroorzaakt.

De brandweer komt hierop ter plaatse. De brandweer constateert dat er geen brand is en dat het een loze melding betreft. Nadat de brandweer is vertrokken, spreken enkele medewerkers van de Technische Dienst (TD) van De Geinsche Hof met de betrokken dakdekkers. Met de betrokken dakdekkers wordt besproken dat "dit soort risicovolle werkzaamheden vooraf moeten worden afgestemd met één van beide TD-ers". Verder wordt afgesproken dat zij zich dagelijks voor aanvang van hun werkzaamheden moeten melden bij één van beide TD-ers om aan te geven op welke plaatsen zij op die dag op het dak gaan werken. De TD-er kan dan preventieve maatregelen nemen om het risico van het aanzuigen van rook door het systeem te verkleinen.

Uit verklaringen blijkt dat de betrokken dakdekkers op 27 juni 2011 geen melding hebben gemaakt van het feit dat ze op het dak aan het werk gaan. Daarnaast blijkt uit verklaringen dat het hier om (in ieder geval gedeeltelijk) dezelfde ploeg dakdekkers gaat als op 10 juni 2011.

Het brandalarm van 10 juni 2011 had moeten leiden tot nadere maatregelen van zowel de zorginstelling (inclusief de projectorganisatie voor de renovatie) als de brandweer. In de eerste plaats geldt dat de betrokken dakdekkers verantwoordelijk zijn voor de veilige uitvoering van hun

¹⁵ Stichting Zorgspectrum: Naar sterren reiken en dichtbij blijven: strategische koers voor Zorgspectrum 2010 – 2013

¹⁶ In reactie op de OMS gaat de brandweer altijd ter plaatse. Met 'opvolging brandweer' wordt bedoeld de eventuele activiteiten na een loze melding.

¹⁷ OMS: Openbaar Meldsysteem

werkzaamheden. Daarnaast hadden zij lering moeten trekken uit dit incident, door – conform afspraak – te melden dat op 27 juni 2011 werkzaamheden aan het dak uitgevoerd worden. De brandweer had naar aanleiding van dit incident een locatiebezoek in overweging moeten nemen, gezien het feit dat het hier gaat om een object waar een kwetsbare populatie aanwezig is en er brandgevaarlijke werkzaamheden worden uitgevoerd. Binnen De Geinsche Hof heeft dit incident geleid tot een rapportage en doormelding vanuit De Geinsche Hof naar de facilitair manager, wat leidde tot de reactie van de medewerkers technische dienst. Echter, dit incident had ook moeten leiden tot een gedegen rapportage en doormelding vanuit De Geinsche Hof richting de projectorganisatie van de renovatie. Binnen deze projectorganisatie ligt de verantwoordelijkheid voor (het toezien op) de uitvoering van werkzaamheden. Omdat de projectorganisatie niet van het incident op de hoogte is gesteld, is de projectorganisatie niet in staat haar rol in te vullen. Medewerkers van de zorginstelling hebben afspraken gemaakt met de betrokken dakdekkers. Hiermee is onvoldoende verzekerd dat de werkzaamheden in de toekomst veilig(-er) zouden worden uitgevoerd, omdat de informatie aan individuele functionarissen is verstrekt maar niet aan het achterliggende systeem (projectorganisatie renovatie, Bouwhaven). Naar aanleiding van het incident op 10 juni 2011 had een gedegen afweging moeten plaatsvinden over de wijze waarop de dakdekkerswerkzaamheden verder uitgevoerd worden. Een van de denkbare maatregelen ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden is het (gedeeltelijk) uitschakelen van de luchtbehandelingsinstallatie. Daarnaast had informatie over het brandalarm van 10 juni 2011 kunnen leiden tot een directe respons vanuit de zorginstelling en de brandweer op het incident van 27 juni 2011, bijvoorbeeld door de luchtbehandelingsinstallatie (snel) uit te schakelen.

3.6 Gebruiksvergunning

De Stichting Zorgspectrum beschikt sinds 10 juni 1992 over een gebruiksvergunning voor zorgcentrum De Geinsche Hof. Ten tijde van de brand op 27 juni 2011 was de gebruiksvergunning uit 1992 vigerend. In 2011 heeft de Stichting Zorgspectrum een omgevingsvergunning aangevraagd voor de nieuwbouw¹⁸. De gemeente Nieuwegein heeft de Stichting Zorgspectrum er naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning op gewezen dat voor de bestaande bebouwing die gerenoveerd wordt een nieuwe gebruiksvergunning aangevraagd moet worden. Het is de gangbare praktijk dat een nieuwe gebruiksvergunning wordt aangevraagd als renovatiewerkzaamheden zijn voltooid.

3.7 Controles

In de periode 2007 – 2011 zijn jaarlijks controles uitgevoerd op de brandveiligheid bij De Geinsche Hof.¹⁹ Tijdens deze controles worden in 2007 enkele tekortkomingen geconstateerd, in 2008 geen tekortkomingen en in 2009 en 2010 één tekortkoming. Het gaat hier om een tekortkoming van administratieve aard. Naar aanleiding van de laatste controle op brandveiligheid²⁰ op 28 februari 2011 wordt geconstateerd dat De Geinsche Hof voldoet aan de eisen uit het Gebruiksbesluit. In de loop der jaren heeft de gemeente Nieuwegein één keer handhavend opgetreden (2009) in verband met het vermeend niet tijdig toezenden van een kopie van het onderhoudsrapport. Dit bleek niet correct. Nadat de kopie opnieuw wordt verstuurd, ziet de gemeente af van handhaving.

Het onderzoek heeft zich niet gericht op de kwaliteit van de controles op de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen.

3.8 Renovatie en nieuwbouw

Ten tijde van de brand bij De Geinsche Hof is de renovatie van het gebouw in volle gang. Ook vindt nieuwbouw plaats naast het bestaande gebouw. De renovatiewerkzaamheden worden gefaseerd

¹⁸ De omgevingsvergunning is de opvolger van het systeem van gebruiksvergunningen

¹⁹ In bijlage 2 is het volledige overzicht van controles opgenomen

²⁰ Het betreft hier een tweede controle nadat bij de eerste controle op 22 december 2010 wordt geconstateerd dat een kopie van het onderhoudsrapport van de brandmeldinstallatie ontbreekt.

uitgevoerd.²¹ Ten tijde van de brand in De Geinsche Hof zijn de eerste drie fasen van de renovatie voltooid (de afdelingen Kreeft, Virgo en Ram). Fase vier is op het moment van de brand in uitvoering (Steenbok). Het toezicht op de uitvoering van renovatiewerkzaamheden beschrijven we in paragraaf 3.9.

In verband met de renovatie heeft De Geinsche Hof een aantal inspanningen verricht ten aanzien van de BHV-organisatie. Volgens opgave van De Geinsche Hof betreft het hier de volgende maatregelen²²:

- De herhalingscursus voor de BHV'ers is vervroegd naar begin 2011 (1 maart en 10 maart) en aangepast aan de verbouwingssituatie;
- De Hoofd BHV'ers hebben op 3 en 10 januari 2011 een aanvullende scholing gevolgd met de nadruk op 'wat te doen bij brand' met specifieke informatie / instructie met betrekking tot de renovatie;
- Op 16 maart hebben nieuwe BHV-ers een basistraining gevolgd;
- Er is (in een door de verbouwing leegstaand gedeelte) geoefend met het evacueren van cliënten. Hierbij is het eigen personeel ingezet als cliënt;
- Sinds het van start gaan van de verbouwing zijn op alle afdelingen en bij de receptie zogenoemde alarmkaarten met daarop de laatste actuele informatie (per verbouwfase) over de indeling en het gebruik van het gebouw en hoe te handelen bij incidenten.

Uit documentenstudie en gesprekken blijkt dat gedurende de renovatie met enige regelmaat intern overleg heeft plaatsgevonden over hoe te ontruimen bij brand. Het belangrijkste streven binnen het ontruimingsplan is dat iedereen dan naar Het Gein (restaurant) wordt verplaatst. Bij iedere nieuwe oplevering van een afdeling is overleg gevoerd over de ontruiming (van desbetreffende afdeling) bij brand.

Gedurende de periode van renovatie bestaat de brandmeldinstallatie in De Geinsche Hof uit twee delen. In de gerenoveerde, opgeleverde delen, is een nieuwe brandmeldinstallatie geïnstalleerd (type D5004). De nog niet gerenoveerde delen van De Geinsche Hof zijn aangesloten op de brandmeldinstallatie 641 uit 1989. De doormelding naar de brandweer vindt plaats door de oude centrale. Voor deze situatie geldt een tijdelijke procedure.

Tijdelijke procedure BHV in De Geinsche Hof vanaf 20 april 2011

Er zijn twee BHV systemen.

1. Gerenoveerde afdelingen Kreeft en Virgo
2. De niet gerenoveerde afdelingen Weegschaal, Ram, Steenbok

De Hoofd BHVer van de locatie heeft daarom altijd pieper 30 en een nieuwe pieper met BHV sticker erop en de BHV sleutel.

De reserve BHVer van de locatie draagt de nieuwe pieper BHV nacht.

Elke nieuwe pieper waar BHV op staat geeft aan dat er brand kan zijn op Virgo en op Kreeft. Op de kleine display komt "bbbb"
Op de grote display komt te staan: brand virgo HT of aut. Of brand kreeft HT of aut (HT staat voor handmelder AUT staat voor automatische melding)

De BHVer kan direct naar de afdeling gaan waar brand is er is geen paneel meer waar je op kijkt. Er brand een rood lampje boven de deur van de ruimte waar brand is.

Het ruimtenummer boven aan de deurpost is het nummer wat de brandweer wilt weten.

Als er een melding op pieper 30 komt dan gebruik je het paneel zoals gebruikelijk.

²¹ Bouwhaven, faseringsplan renovatie bestaande bouw De Geinsche Hof, juni 2010 (gewijzigd (1)), definitief

²² Notitie: Interne maatregelen Zorgcentrum De Geinsche Hof aangevuld met informatie van respondenten

Na 22.00 heeft de Hoofd BHVer de telefoon zodat de locatie telefonische bereikbaar is en zodat de voordeur met de telefoon open gemaakt kan worden (##). De receptie is vanaf 22.00 gesloten.

Afspraken veiligheidsaspecten renovatiewerkzaamheden

Op basis van documenten en gesprekken met betrokkenen vanuit de gemeente Nieuwegein, de brandweer Nieuwegein en Zorgspectrum hebben we in kaart gebracht welke afspraken zijn gemaakt over veiligheidsaspecten met betrekking tot de renovatiewerkzaamheden. Het betreft afspraken over:

- Brandscheidingen en vluchtwegen tijdens de renovatie;
- Bereikbaarheid van het gebouw;
- Verantwoordelijkheid voor veiligheid;
- Veiligheid en gezondheid van bouwpersoneel.

Deze afspraken brengen we in de navolgende alinea's in beeld.

Voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden is op 11 maart 2010 vooroverleg gevoerd tussen de brandweer Nieuwegein en Bouwhaven Consultants (namens de opdrachtgever). Doel van dit vooroverleg is het voorbespreken van de tekeningen zodat de procedure voor indiening van een bouwaanvraag sneller kan verlopen. Ten aanzien van de aanpak en fasering van de uitvoering van de renovatie wordt in dit overleg opgemerkt dat te zijner tijd een plan van aanpak aan Bouwtoezicht en de brandweer wordt voorgelegd waarin duidelijkheid wordt gegeven omtrent de fasering en tijdelijke voorzieningen. Dit faseringsplan is in juni 2010 vastgesteld.²³ In het faseringsplan staat met betrekking tot veiligheid: "Tijdens de bouwperiode dienen de vluchtwegen in gebruik te blijven of alternatieven te worden aangebracht en te worden onderhouden. Per fase dient een opstartoverleg en evaluatie te laten plaatsvinden waarbij aanwezigheid van de directie, Bouwtoezicht (de brandweer) en alle uitvoerende partijen. Met nadruk wordt gewezen op de vluchtwegen en bereikbaarheid (enkel van buitenaf) van de fase die dan tijdelijk als bouwplaats beschouwd wordt. Voor de bereikbaarheid bij calamiteiten van De Geinsche Hof zal de hoofdtoegang (brandkraan) en het pad rondom het complex vrij moeten blijven van obstakels etc. De hoofdentree en het pad rondom het gebouw dient te allen tijde bereikbaar te zijn voor hulpdiensten en mogen dus niet worden versperd. Hiervoor worden met instanties nadere werkafspraken gemaakt." Daarnaast wordt opgemerkt: "Brandscheidingen en vluchtwegen dienen te allen tijde intact te blijven." Per fase van de renovatie is een alarmkaart opgesteld die inzichtelijk maakt hoe de vluchtroutes lopen tijdens de renovatie.

Ten aanzien van het herstel van de dakbedekking wordt als activiteit genoemd: "De benodigde veiligheidsmaatregelen treffen t.b.v. de uit te voeren werkzaamheden." Het faseringsplan gaat niet in op wat de 'benodigde veiligheidsmaatregelen' precies omvatten. Per fase van de renovatie is een technische omschrijving opgesteld met betrekking tot de uit te voeren werkzaamheden. De technische omschrijving bevat een overzicht van de (bouwtechnische) werkzaamheden die uitgevoerd worden.

In de aannemingsovereenkomst die is gesloten tussen Zorgspectrum en Sprangers Bouwbedrijf is als één van de uitvoeringsbepalingen gesteld: "De opdrachtnemer, is verantwoordelijk voor het treffen van veiligheidsmaatregelen en voor het handhaven van de veiligheid in het algemeen, overeenkomstig de wettelijke bepalingen en daarmee gelijk te stellen voorschriften."²⁴

Ten behoeve van de renovatiewerkzaamheden is conform artikel 2.28²⁵ van het Arbeidsomstandighedenbesluit een Veiligheids- & Gezondheidsplan ontwerp/bestekfase opgesteld in opdracht van de Stichting Zorgspectrum. Dit Veiligheids- en Gezondheidsplan is op 16 juni 2010 akkoord bevonden door de brandweer Nieuwegein. Met betrekking tot werkzaamheden aan de daken wordt gesproken over de volgende werkzaamheden met betrekking tot de dakbedekking: "Herstellen bitumineuze dakbedekking, daktrimmen. Inplakken doorvoeren en randaansluitingen.

²³ Bouwhaven, faseringsplan renovatie bestaande bouw De Geinsche Hof, juni 2010 (gewijzigd (1)), definitief

²⁴ Aannemingsovereenkomst verhouding opdrachtgever – opdrachtnemer, verbouw / renovatie De Geinsche Hof, 4 november 2010

²⁵ In het Veiligheids- en Gezondheidsplan wordt abusievelijk gesproken van artikel 2.27. Het Veiligheids- en Gezondheidsplan gaat in op de veiligheid en gezondheid van werknemers die betrokken zijn bij de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden.

Loodaansluiting opgaand werk."²⁶ Het Veiligheids- & Gezondheidsplan gaat met betrekking tot de risico's in de bouwfase 'Dak' in op de risico's van het werken op hoogte en werken langs de weg (vallen van hoogte / vallen van voorwerpen op de weg). Met betrekking tot het vallen van daken wordt het aanbrengen van dakrandbeveiligingen als maatregel vastgelegd.

Met oog op de renovatie is een Bouwteam samengesteld dat bestaat uit vertegenwoordigers van Zorgspectrum, Sprangers (projectleider) en Bouwhaven Consultants (projectleider). In het Bouwteam zijn onder andere de planning, vergunningen, aspecten ten aanzien van de technische installaties en bouwkundige zaken besproken. Tussen oktober 2010 en juni 2011 vinden twintig overleggen plaats van het Bouwteam. Vanaf maart 2011 wordt het overleg van het Bouwteam gesplitst in een bouwvergadering en een gebruikersoverleg. Het gebruikersoverleg vindt tot en met juni negen keer plaats.

In februari wordt gesproken over werkzaamheden aan het dak in fase 1 van de renovatie met betrekking tot het repareren van sparingen. Deze werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden zonder dat de luchtbehandeling hoeft te worden uitgeschakeld. Op 29 april wordt besproken dat reparatiewerkzaamheden op het dak plaats moeten vinden in verband met lekkageplekken op Kreeft. In de vergadering van 6 mei wordt aangegeven dat de lekkageplekken zijn gerepareerd. In de vergadering van 10 juni blijkt dat het probleem niet is verholpen. Om de lekkage te vinden zal een rooktest worden uitgevoerd. In de vergadering van 24 juni wordt gemeld dat er nog geen goedkeuring is ontvangen voor de rooktest. Ook zijn er lekkages geconstateerd bij kantoor Ram en Fysio. In het gebruikersoverleg is 'Meldingen Overlast' een vast agendapunt. De OMS naar aanleiding van dakdekkerswerkzaamheden op 10 juni is hierin niet aan de orde gesteld.

Uit de gemaakte afspraken en de verslagen van het Bouwteam en het gebruiksoverleg komt het beeld naar voren van een intensieve afstemming tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Deze afstemming richt zich vooral op de hoofdlijnen van de uitvoering van werkzaamheden en de technische uitvoering en invulling hiervan. Veiligheid komt als onderwerp slechts in algemene termen aan de orde, bijvoorbeeld waar het gaat om de verantwoordelijkheid voor veiligheid of het treffen van 'benodigde veiligheidsmaatregelen'. Het ontbreekt aan precieze afspraken en informatie-uitwisseling over veiligheid rondom de uitvoering van werkzaamheden.

Toezicht tijdens de renovatie

Met betrekking tot de uitvoering van renovatiewerkzaamheden constateren wij dat er een intensieve toezichtsrelatie bestaat tussen de gemeente en de Stichting Zorgspectrum. Voorafgaand aan de renovatie is er overleg gevoerd over de werkzaamheden tussen betrokken partijen. Tijdens de renovatie zijn er per uitgevoerde fase van de renovatie controles geweest voorafgaand aan de oplevering van een fase en bij de oplevering van een fase. Ondanks deze inspanningen constateren we dat het toezicht, conform het Beleidskader omgevingsrecht 2011 – 2014 van de gemeente Nieuwegein, vooral plaats had op de bouwtechnische aspecten van de renovatie en niet op de (brand-)veiligheid van de uitvoering van werkzaamheden.

Overziend

Er heeft geen afweging plaatsgevonden of brandgevaarlijke werkzaamheden wel of niet mochten plaatsvinden terwijl het gebouw in gebruik was. Dakdekkerswerkzaamheden gelden, conform de voorschriften in de gebruiksvergunning van De Geinsche Hof, als brandgevaarlijke werkzaamheden. Voorafgaand aan de uitvoering van deze werkzaamheden hadden – in overleg met de commandant brandweer – voldoende brandpreventieve maatregelen moeten worden genomen. Wij hebben niet kunnen constateren dat het voorgeschreven overleg heeft plaatsgevonden. Hiermee is niet vast komen te staan of er voldoende brandpreventieve maatregelen zijn getroffen in relatie tot de dakdekkerswerkzaamheden.

3.9 Preparatie hulpdiensten

In de Veiligheidsregio Utrecht werken gemeenten, politie, brandweer en GHOR (geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen) samen aan een veilige leefomgeving, hieronder valt ook de

²⁶ Veiligheids- & Gezondheidsplan ontwerp-/bestekfase, werk: 907, project: Renovatie verpleeghuis De Geinsche Hof te Nieuwegein, datum: 4 mei 2010, opdrachtgever: Stichting Zorgspectrum, p. 4

voorbereiding op crises. In deze zogenoemde preparatiefase is het van belang dat het crisisbeheersingsorganisatie door planvorming, opleiding, training en oefening goed voorbereid is op een eventuele ramp- of crisissituatie. De commissaris van de Koningin houdt samen met de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) toezicht op de crisisvoorbereiding en de bestuurlijke samenwerking in de veiligheidskolom.

Preparatie omvat alle activiteiten in het kader van de voorbereiding op incidenten- en crisisbeheersing. Het doel van preparatie dat mensen en middelen optimaal inzetbaar zijn voor de toebedeelde taak binnen het hulpverleningsproces.

Regionaal risicoprofiel

Onderdeel van de preparatiefase is het in kaart brengen van risico's. Het opstellen van een regionaal risicoprofiel is een taak van de veiligheidsregio die primair wordt ontleend aan de Wet veiligheidsregio's. De Veiligheidsregio dient zich voor te bereiden op de specifieke (potentiële) risico's die de inwoners van de regio bedreigen. Het begrip risico wordt in dit verband gedefinieerd als 'een samenstel van de waarschijnlijkheid dat zich een brand, ramp of crisis voordoet en de mogelijke impact die een dergelijke brand, ramp of crisis kan hebben'. Om als veiligheidsregio een adequaat beleid te kunnen voeren, moet er daarom een helder inzicht zijn in de daadwerkelijk aanwezige risico's.²⁷

Bijzonder object

Met de uitwerking van de Handreiking Regionaal Risicoprofiel zijn de soorten branden, rampen en crisis die relevant zijn voor de regio in kaart gebracht. Een risicovolle situatie is een toestand die zich 'ergens' kan voordoen voorafgaand aan een brand, ramp of crisis. Op basis van de soorten risico's die in de regio tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden, kan met een inventarisatie van risico-objecten (ergens) een overzicht van risicovolle situaties worden geproduceerd. Met behulp van de objecten uit de geactualiseerde risico-inventarisaties 'Inrichtingen met een extern risico' en 'Op zoek naar kwetsbare objecten' zijn risico-objecten verder geanalyseerd, volgens een binnen de VRU ontwikkelde analysemethodiek. De analyse is gebaseerd op het meten en waarderen van risico-indicatoren. Bij de kwetsbare risico-objecten zijn het vooral zorginstellingen met veel verminderd zelfredzame personen die hoog scoren.²⁸

De eerste grafiek in bijlage 10 toont een selectie van 25 van de grotere risico's in de regio Utrecht met een relatieve score per object. De tweede grafiek toont de analyse van de risico's van kwetsbare groepen in gebouwen op een relatieve schaal waarin het risico wordt gepresenteerd als afwijking ten opzichte van het basisrisico.

Branden

Branden vormen naar gebruikelijke classificatiemethodes een zeer groot gecumuleerd risico. Zonder afbreuk te doen aan de ernst van branden voor de betrokkenen is brand vooral een basisrisico waarvoor een veerkrachtige basisbrandweer organisatie de kern van de bestrijding vormt. Grootschalige branden vormen echter ook een bijzonder risico, waarvoor de Wet veiligheidsregio's opname van dit type risico in het risicoprofiel vereist. In de praktijk wordt er onderscheid gemaakt tussen de risico's van brand bij verschillende soorten objecten. Het gaat daarbij in principe om twee typen bedreigingen en de combinatie van beiden.

1. Directe bedreiging bij brand door vlamcontact, hitte en rookgassen. De risico's van dit type bedreiging zijn het grootst voor verminderd zelfredzame personen (kwetsbare groepen).
2. Indirecte bedreigingen in de omgeving van brand door blootstelling aan rookgassen. De risico's van dit type bedreiging zijn het grootst bij de opslag van gevaarlijke stoffen.
3. Bedreiging vitale infrastructuur.²⁹

Brand in gebouwen met kwetsbare personen.

Zorginstellingen vormen een apart risico omdat de maatgevende gebruikersgroep verminderd

²⁷ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

²⁸ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

²⁹ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

zelfredzaam is en voor veiligheid afhankelijk is van een zorgverlener. Het gaat om de mogelijkheden om te vluchten bij een directe bedreiging bij brand door vlamcontact, hitte en rookgassen. De groep objecten met kwetsbare personen is zeer divers en uiteenlopend. Het gaat zowel om echte zorginstellingen zoals ziekenhuizen alsook om bijzondere woonfuncties met bijvoorbeeld 24-uurs zorg. Deze woonvorm is in plaats van verpleeghuiszorg in opkomst voor dementerenden.³⁰

Preparatie

Maximale preparatie (anticipatie) voor alle bekende objecten met enig risico is praktisch niet mogelijk en ook niet nodig, omdat basisprestaties veelal volstaan om de dagelijkse risico's (standaard) te beheersen. Voor het merendeel van de voorzienbare incidenten bij bekende objecten is een beperkte reactiecapaciteit noodzakelijk. Deze reactiecapaciteit vormt de veerkracht in de afhandeling van alle rampenbestrijdingsprocessen.³¹

3.10 Afstemming tussen De Geinsche Hof en de brandweer

Tussen de De Geinsche Hof en de brandweer Nieuwegein (en gemeente Nieuwegein) bestaat rond de renovatie van De Geinsche Hof een intensieve toezichtsrelatie. Er zijn diverse controles uitgevoerd gedurende de renovatie. Het bedrijfshulpverlening-/noodplan van De Geinsche Hof is in november 2010 door de brandweer getoetst en akkoord bevonden.

De brandweer in Nieuwegein is bekend met de zorginstelling De Geinsche Hof, waar het gaat om de kennis van de aanwezige populatie. In de praktijk blijkt de brandweer minder goed bekend met de inrichting van het gebouw.

Binnen De Geinsche Hof bestaat een principeafspraken, vastgelegd in het Bedrijfshulpverlenings / Noodplan om één keer per drie jaar een ontruimingsoefening te organiseren in aanwezigheid van de brandweer Nieuwegein. De ontruimingsoefening met de brandweer is niet uitgevoerd, omdat een oefening met de brandweer te belastend is voor cliënten. Met oog op de renovatie is in de extra ontruimingsoefening de rol van de brandweer ingevuld door het brandbeveiligingsbureau dat de oefening begeleidt.

³⁰ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

³¹ Idem

4 Incidentfase: analyse en bevindingen

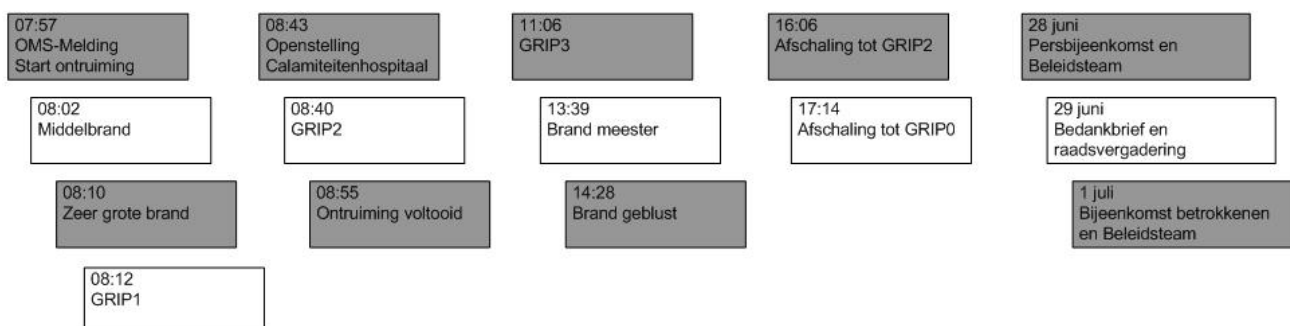
4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren wij onze analyse en bevindingen ten aanzien van de incidentfase. In bijlage 3 is een uitgebreide reconstructie opgenomen. In verband met de leesbaarheid volstaan wij in dit hoofdstuk met een grafisch overzicht van de sleutelgebeurtenissen (paragraaf 4.2). De analyse en bevindingen zijn geclusterd per thema. De thema's zijn:

BHV	Hulpverlening en crisismanagement
<ul style="list-style-type: none">- Detectie en doormelding;- Verkenning en brandbestrijding;- Ontruiming;- Coördinatie en opkomst BHV;- (Eerste) hulpverlening;- Contacten met de cliënten;- Contacten met derden;- Contacten met hulpdiensten.	<ul style="list-style-type: none">- Alarmering, opkomst en opschaling;- Verloop van de hulpverlening;- Organisatie;- Informatiemanagement;- Inzet Calamiteitenhospitaal- Burgerparticipatie;- Zelfredzaamheid;- Afschaling;- Strafrechtelijk onderzoek

4.2 Overzicht sleutelgebeurtenissen

Tijdslijn brand De Geinsche Hof

4.3 Bedrijfshulpverlening

4.3.1 Detectie en (door)melding

Brandmeldinstallatie

De aanwezige brandmeldinstallatie in De Geinsche Hof bestaat op het moment van de brand uit twee delen. Er is een bestaande brandmeldcentrale type 641 (uit 1989) en een nieuwe brandmeldcentrale type D5004 (uit 2011) Op deze laatste centrale zijn dan de gerenoveerde afdelingen Kreeft, Virgo en Ram aangesloten. De doormelding naar de brandweer wordt verzorgd door de brandmeldcentrale type 641.³²

³² Middels contacten wordt een brandmelding van de nieuwe centrale doorgemeld aan de oude centrale.

BHV systemen

Er zijn ten tijde van de brand twee BHV systemen actief.³³

1. Gerenoveerde afdelingen Kreeft, Ram en Virgo;
2. De niet gerenoveerde afdelingen Weegschaal, Steenbok.

De Hoofd BHV'er van de locatie heeft daarom altijd pieper 30 en een nieuwe pieper met BHV sticker erop en de BHV-sleutel. Elke nieuwe pieper waar BHV op staat geeft aan dat er brand kan zijn op Virgo, Ram en Kreeft. Op de kleine display komt "bbbb". Op de grote display komt te staan: brand virgo HT of aut. / brand kreeft HT of aut of brand ram HT of aut (HT staat voor handmelder, AUT staat voor automatische melding). De BHV'er kan direct naar de afdeling gaan waar brand is er is geen paneel meer waar je op kijkt. Er brandt een rood lampje boven de deur van de ruimte waar brand is.

Detectie en doormelding

Op maandagochtend omstreeks 07:55(:00) uur breekt bij de werkzaamheden aan het dak van het zorgcentrum brand uit. Om 07:55(:07) uur komt de eerste brandmelding van de afdeling Virgo. Dit brandalarm wordt om 07:55(:08) uur doorgemeld naar de oude 641 centrale. Deze alarmmelding is door de 641 centrale doorgestuurd naar de alarmcentrale van de brandweer (RAC). In het door Dräger bijgevoegde log met meldingen is zichtbaar dat in zeer korte tijd op de verschillende afdelingen melders worden aangesproken.³⁴ De brandmelding veroorzaakt een aantal sturingen:

- De <<reguliere>> piepers van de afdelingshoofden gaan af met de melding <<brand>>.
- Op het automatische brandmeldpaneel staat aangegeven dat de brand op de afdeling Weegschaal is.
- Om 07:57(:39) uur³⁵ komt een OMS-melding (automatische brandmelding via openbaarbrandmeldsysteem) vanaf de locatie De Geinsche Hof binnen bij de Regionale Alarmcentrale (RAC) in de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht.³⁶

Er is sprake van een indirecte, vertraagde brandmelding van het nieuwe naar het oude brandmeldsysteem en dan door naar de reguliere piepers. Een brandmelding in het gerenoveerde deel is niet zichtbaar op de piepers van het oude brandmeldsysteem. Hierdoor heeft personeel dat de beschikking heeft over piepers van het oude systeem (Weegschaal en Steenbok) niet door dat er op Kreeft ook een brandmelding is. Dit leidt bij (BHV-)personeel tot verwarring over de exacte locatie, omvang en impact van het incident.

4.3.2 Verkenning en brandbestrijding

Het hoofd interne dienst van De Geinsche Hof loopt naar aanleiding van de brandmelding op de reguliere BHV pieper van de afdelingshoofden naar het brandmeldpaneel. Op het paneel staat aangegeven dat de brand op de afdeling Weegschaal is. Op basis van deze informatie gaat het hoofd Interne Dienst naar de betreffende afdeling en ziet door het raam buiten rook, afkomstig van boven. Het hoofd Interne Dienst vervolgt per trap de weg naar boven en treft daar een medewerker van de Technisch Dienst. De installatieruimte wordt geopend en daar komt **<<meteen allemaal zwarte rook uit>>**. Het hoofd interne dienst geeft aan dat de deur gesloten moet worden. De handbrandmelder wordt ingeslagen.

Er wordt ten aanzien van de installatieruimte en de hevige rookontwikkeling aldaar, geen actie in het kader van brandbestrijding ondernomen door de medewerkers van De Geinsche Hof. De aard van de brandmelding en de reikwijdte van het incident zijn op dat moment niet duidelijk. Hierop neemt het hoofd interne dienst direct het besluit tot volledige ontruiming van het gebouw en deelt dit mee aan de medewerkers. De dienstdoende BHV-ers gaan direct ter plaatse.

³³ De tijdelijke procedure BHV in De Geinsche Hof waarover het COT beschikt dateert van 20 april 2011. De oplevering van de afdeling Ram heeft hierna plaatsgevonden. Wij gaan er van uit dat door de oplevering de afdeling Ram ook onder de tijdelijke procedure BHV viel.

³⁴ Dräger Safety: Rapportage brandmeldinstallatie De Geinsche Hof te Nieuwegein.

³⁵ GMS rapport incident De Geinsche Hof 20110627 (BRW)

³⁶ Hier vindt het eerste contact met de brandweer plaats (de intake).

Onze indruk uit de gesprekken met respondenten is dat de ontwikkeling van het incident – diffuse en hevige rookontwikkeling vanaf een niet vastgestelde brandhaard – de BHV verrast. Echter, de opdracht tot ontruiming is helder en hieraan wordt direct gehoor gegeven.

4.3.3 Ontruiming

Direct na de ontdekking van de hevige rookontwikkeling in de installatieruimte geeft het hoofd interne dienst de opdracht tot de volledige ontruiming van het gebouw. Dit wordt mondeling medegedeeld aan de medewerkers, die hierbij de opdracht krijgen "mensen te gaan halen". Bepalend voor de ontruiming is dat de cliënten van De Geinsche Hof niet zelfredzaam zijn. Wanneer we de situatie afzetten tegen de in hoofdstuk 2 geschetste bepalende factoren ziet we dat de volgende kenmerken van toepassing zijn:

- Menskenmerken: beperkte mobiliteit tot immobiliteit, een beperkte gevaarsperceptie en beperkte opmerkzaamheid;
- Gebouwenkenmerken: het feit dat er sprake is van een renovatie en daarmee een gewijzigde indeling van het gebouw;
- Brandkenmerken: de snelle rookverspreiding door het gehele pand.

Op de afdeling Weegschaal wordt direct gestart met de ontruiming. De ontruiming verloopt via het Johan Bosplein en het restaurant (Het Gein). Op het Johan Bosplein is snel sprake van veel rook. Vanaf de verschillende afdelingen worden cliënten op de bedden weggereden. De BHV van De Geinsche Hof voert in eerste aanleg een horizontale ontruiming uit. Direct blijkt dat het <<scenario horizontale ontruiming>> niet uitgevoerd kan worden omdat de verschillende brandcompartimenten op de eerste etage en begane grond vol rook lopen. De BHV- en andere medewerkers stellen dit vast en gaan over tot verticale ontruiming (van de etage af naar beneden en naar buiten). Dit gebeurt in het gebouw (via de trap) en via de buitenkant van het gebouw door de cliënten naar beneden te ontruimen (ondermeer via de fysiotherapieruimte naar het dak).

Bij de verplaatsing van de bedden op de eerste etage ontstaan problemen bij de trap, een cruciale plek tijdens de ontruiming. Het rood/witte paaltje bovenaan de trap kan <<niet naar beneden>>. De sleutel is er wel, maar de paal blijkt lastig naar beneden te krijgen. Besloten wordt door te gaan met ontruimen, de ontruiming vindt langs en over het paaltje plaats. Bouwvakkers aanwezig op het terrein melden zich bovenaan de trap en helpen de medewerkers met de ontruiming. Bovenaan de trap, waar de cliënten van het bed getild worden en naar beneden worden gebracht, ontstaat een <<ophoping van lege bedden>>. De cliënten moeten <<hoe dan ook>> naar buiten. Dit brengt met zich mee dat de wijze van ontruimen afwijkt van de wijze waarop in de zorgpraktijk wordt omgegaan met de cliënten (zie 4.3.6).

In de tijdelijke, gesloten unit op de afdeling Kreeft waar bewoners van Steenbok zitten sommige cliënten <<vast in een ruimte gevuld met zwarte rook>>. Cliënten zijn niet in staat om de ruimte zelfstandig te verlaten, maar zijn hiervoor afhankelijk van hulp van derden. Door de gesloten deuren in het pand (de uitwerking van de brandcompartimentering) verkeren sommige bewoners in doodsangst. De vrijloopdrangers (sinds een paar weken) op bepaalde plekken in het pand veroorzaken problemen met de doorgang tijdens de ontruiming.³⁷

Tijdens de ontruiming hebben de medewerkers, toegesnelde bouwvakkers en derden veel last van de rook. Ook de lichamelijke en geestelijke toestand van cliënten bemoeilijkt op momenten de ontruiming. Uit onze reconstructie ontstaat het beeld dat dit de medewerkers (waaronder BHV), de bouwvakkers en derden niet weerhoudt van het plegen van reddende handelingen.

4.3.4 Coördinatie en opkomst BHV

Het Hoofd BHV (HBHV) gaat na de brandmelding naar de receptie. Dit is de centrale verzamelplaats voor de BHV bij incidenten. Het HBHV bevestigt telefonisch aan de meldkamer brandweer dat het om een <<echt alarm>> gaat. De BHV aanwezig in het pand begint direct met de

³⁷ Volgens diverse respondenten hebben de vrijloopdrangers de ontruiming in enige mate gehinderd. Omdat een technische reconstructie geen deel uitmaakt van dit onderzoek doen wij hierover verder geen uitspraken.

ontruimingsactiviteiten..Doordat de centrale verzamelplaats niet gehanteerd wordt als uitvalsbasis van de BHV hebben niet alle BHV-ers een BHV hesje aan en krijgt het HBHV niet vanaf het eerste moment de gelegenheid instructies te geven aan de BHV.

Het beeld dat in de eerste minuten ontstaat is dat de BHV de activiteiten onderling niet duidelijk afstemt. Het uitgangspunt en de eerste zorg is vooral de 'eigen' afdeling. Zodra de zekerstelling van bepaalde afdelingen volgt, komt de communicatie tussen de BHV-ers beter op gang. Een medewerker van De Geinsche Hof coördineert de verplaatsing van de cliënten door bouwvakkers. Op aanwijzen van het HBHV pakt een afdelingshoofd de coördinatie van de ontruimingshandelingen bij de trap op. De BHV- en andere medewerkers geven elkaar aanwijzingen en staan elkaar bij.

De opkomst van de BHV verloopt goed. Ook andere medewerkers, aanwezig en afkomstig van buiten, schieten te hulp. In deze situatie is het aanbrengen van een onderscheid in BHV en niet-BHV niet relevant. Uit de ervaringen tijdens deze brand blijkt dat vrijwel iedereen die in deze zorgcontext werkt vanuit eigen beweging deelneemt aan reddende handelingen en hierdoor onderdeel is van de informele (niet-getrainde) BHV-organisatie. Juist door de grote, niet aflatende inzet en de getoonde doorzettingskracht van al het personeel, de bouwvakkers en derden is de snelle ontruiming mogelijk gemaakt.

4.3.5 (Eerste) hulp en zorg

De eerste zorg van de medewerkers van De Geinsche Hof, in samenwerking met derden, is het in veiligheid brengen van de cliënten. In veiligheid brengen houdt in deze situatie in het <<hoe dan ook>> ontruimen van de cliënten. De zware rookontwikkeling, de levensbedreigende uitwerking van de brand- en rookontwikkeling en verspreiding via de luchtbehandelingsinstallatie in combinatie met de brandcompartimentering, vrijloopdrangers en verschillende obstakels in het pand (meubilair, paaltje, trappen, bedden, etc.) maken dat de ontruiming prioriteit heeft. De aanwezigheid van verplegend personeel en artsen maakt dat er vrij snel een "triage" van de cliënten is uitgevoerd. Uitkomst van deze triage is dat er geen noodzaak bestaat tot het verlenen van acute, eerste hulphandelingen door het eigen personeel. Vrij snel wordt de triage vanuit de hulpverlening uitgevoerd en de gewonden worden zo snel mogelijk naar het ziekenhuis vervoerd. De nadruk vanuit De Geinsche Hof ligt op de continuïteit van de specifieke zorg en aandacht voor de cliënten. Door de ruime beschikbaarheid en flexibiliteit van medewerkers en de grote aandacht en begeleiding die er is voor de cliënten is geprobeerd zo optimaal mogelijk, binnen de ontstane context, zorg te bieden. De eerste hulp bestaat in deze context uit eerste aandacht, geruststelling en verzorging van deze kwetsbare groep.

4.3.6 Contacten met de cliënten

De lichamelijke en geestelijke toestand van de cliënten bemoeilijkt op momenten de ontruiming en de reddende handelingen. Door de samenwerking van hulpdiensten, medewerkers uit de zorg, bouwvakkers en derden ontstaat een snelle ontruiming met, tijdens en direct na de ontruiming, waar mogelijk oog en aandacht voor de specifieke noden van cliënten. Dit zien we bijvoorbeeld bij de coördinatie van verplaatsingen van cliënten door bouwvakkers en derden. De zorgmedewerkers houden zicht op de volgorde hierin, de mensen die er het slechtst aan toe zijn gaan bij voorkeur als eerste naar buiten. Waar mogelijk wordt persoonlijk contact gemaakt met de cliënten en probeert men, onder voorwaarden van een snelle ontruiming, de cliënten met zoveel zorg als mogelijk te behandelen. Een bijzondere factor is het feit dat het contact met de cliënten tijdens de ontruiming fundamenteel anders moet verlopen dan onder normale omstandigheden. Personeel gaat onder normale omstandigheden uiterst behoedzaam om met cliënten (zowel in woorden en wijze van benaderen als in lichamelijk contact). Door de noodzaak mensen snel te ontruimen is hier van afgeweken.

4.3.7 Coördinatie en samenwerking ontruiming

De BHV, de medewerkers van het Zorgspectrum - ook medewerkers van andere locaties hebben zich (vrijwillig) gemeld - de bouwvakkers en anderen hebben constructief en intensief samengewerkt. De contacten zijn vooral operationeel van aard. Het beeld dat overheerst is dat men elkaar heeft ondersteund en dat op momenten op basis van natuurlijk leiderschap mensen elkaar hebben aangestuurd. Gezien de hectiek van de situatie en de snelheid waarmee de ontruiming plaats moet vinden is er beperkt ruimte geweest voor een gecoördineerde inzet van mensen onder regie van (aanvankelijk) het Hoofd BHV en (later) de brandweer.

Het HBHV heeft het eerste telefonische contact gehad met de meldkamer brandweer en geeft hierin aan dat het om een <<echt alarm>> gaat. Ook geeft het HBHV aan dat de BHV van De Geinsche Hof is gestart met de volledige ontruiming van het pand. Hierna ontbreekt het aan een 'vast' contact met de meldkamer. Het blijkt hierdoor voor de meldkamer lastig een goed beeld te krijgen van de calamiteit en de te verwachten situatie ter plaatse voor de hulpdiensten. Aanvullende informatie (waar mogelijk) over de incidentontwikkeling, over de specifieke context van het gebouw en de omgeving (renovatie en nieuwbouw), aanwezigheid bouwvakkers en de te verwachten drukte gepaard gaand met de bouwwerkzaamheden ter plaatse had ons inziens de aanrijdende hulpdiensten beter kunnen ondersteunen in de voorbereiding van de hulpverlening.

Ook bij het ter plaatse komen van de hulpdiensten komt geen gestructureerd contact tussen het HBHV en de OVD-en tot stand. Dit had voor de opstart van de werkzaamheden en de verdere communicatie ter plaatse meerwaarde gehad.

4.4 Hulpverlening en crisismanagement

4.4.1 Alarmering, opkomst en opschaling

In de onderstaande tabel brengen we in beeld hoe de alarmering, opkomst en opschaling van de verschillende crisisteams (COPI, ROT, GBT) is verlopen. Daarnaast vermelden we enkele sleutelgebeurtenissen.

Uit de tabel wordt duidelijk dat de alarmering, opkomst en opschaling conform de geldende normen uit het Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde is verlopen. De brand is binnen 13 minuten na de eerste melding ingeschaald als zeer grote brand. Kort daarop wordt GRIP 1 afgekondigd ten behoeve van de multidisciplinaire coördinatie op de plaats incident. De leden van het COPI starten bij aankomst direct met hun werkzaamheden (in eerste instantie het organiseren van het monodisciplinaire proces). Vervolgens vindt het eerste formele COPI-overleg om 08:50 uur plaats.

Het ROT start nagenoeg voltallig, 35 minuten na het afkondigen van GRIP 2. De informatiemanager is dan al actief.

Een bijzonderheid vormt de opschaling naar GRIP 3. De burgemeester is vanaf 09:00 uur actief betrokken bij het incident. Vanaf half elf vindt op het gemeentehuis overleg plaats door een gezelschap dat de facto een GBT-bezetting betekent. Echter, om 11:06 uur wordt er – na uitvoerige discussie hierover in het ROT – formeel opgeschaald naar GRIP 3. De opschaling naar GRIP 3 vormt een bekrachtiging van de feitelijke situatie van dat moment. Feitelijk had de opschaling naar GRIP 3 plaats moeten vinden op het moment dat de burgemeester actief betrokken is bij het incident (09.00 uur).

Opvallend is dat uit de tijdslijn blijkt dat er ruim 20 minuten zit tussen het moment waarop de meldkamer het incident classificeert als multidisciplinair incident en het moment waarop de Meldkamer Ambulancezorg voor dit incident geactiveerd wordt. Hierdoor duurt het ruim 25 minuten voordat de eerste ambulance ter plaatse is.

Tijdstip	Gebeurtenis	Classificatie	Bijzonderheden
07:57(:39)	OMS-Melding en telefonische bevestiging	Brand, binnenbrand,	Multidisciplinair incident

		brandontmoeting	
07:59(:55)	Uitruk eerste tankautospuiter		
08:02(:24)		Middelbrand	Door aanrijdende Tankautospuiter
08:04(:20)	Eerste tankautospuiter ter plaatse		
08:10(:18)		Zeer grote brand	Na verkenning eerste tankautospuiter
08:10(:28)	Alarmering meldkamer van zeer grote brand		Onder andere CvD, 2 HOvD's en AGS gealarmeerd
08:11(:00)	Calamiteitencoördinator op meldkamer actief		
08:12(:11)		GRIP 1	
08:12(:14)	Start communicator		
08:20(:40)	Meldkamer Ambulancezorg geactiveerd		Meldkamer spreekt van: Brand verzorgingshuis, veel slachtoffers inhalatietrauma
08:23(:43)	Eerste ambulance ter plaatse		Eerste ambulance vraagt direct om 10 ambulances
08:40(16)		GRIP 2	Onder andere in verband met inzet calamiteitenhospitaal en mogelijke bestuurlijke effecten
08:41(:50)	Start communicator		
08:43	Verzoek openstelling calamiteitenhospitaal		
08:50(:00)	Eerste COPI-overleg		Werkzaamheden rond 08:30 uur gestart. COPI is compleet.
08:55(:04)	Ontruiming voltooid		
09:00(:00)	Start gemeentelijke draaiboeken		Communicatie, opvang en verzorging en CRIB en opschaling klantcontactcentrum
09:15(:00)	Eerste ROT-overleg		De informatiecoördinator is hiervoor al actief. Het ROT start bijna voltallig. Sectie communicatie aan het eind van de vergadering aanwezig.
10:55(:00)	Contact OL – burgemeester over opschaling naar GRIP 3		In verband met bedreiging gezondheid groep kwetsbare mensen.
11:06(:44)		GRIP 3	Het GBT is de facto vanaf 10:30 uur actief. Rond 09:00 uur is er een 'kernbeleidsteam' actief. Het Openbaar Ministerie ontbreekt in het GBT.
11:09(:22)	Start communicator		

4.4.2 Verloop van de hulpverlening

Rook- en brandontwikkeling

Het COT heeft geen onderzoek gedaan naar de oorzaak van de brand. Wel hebben we een beeld gekregen van de ontwikkeling van het incident. Uit verklaringen, documenten en beeldmateriaal blijkt dat de brand is ontstaan als gevolg van werkzaamheden aan het dak van De Geinsche Hof. Bij de brand ontstaat hevige rookontwikkeling op het dak. De rook wordt aangezogen door de luchtbehandelingsinstallatie op het dak van De Geinsche Hof. Hierdoor wordt (relatief koude) rook gelijktijdig verschillende brandcompartimenten binnen De Geinsche Hof ingeblazen. Dit is bepalend voor de ontwikkeling van het incident. Er ontstaat hierdoor een a-typisch incident. A-typisch, omdat de rook zich op een andere manier verspreidt dan bij een 'normale' brandontwikkeling. Voor de ontruiming van De Geinsche Hof wordt, op basis van bouwvoorschriften en BHV-trainingen, uitgegaan van horizontale ontruiming per afdeling (groep van ongeveer dertig personen die zich in een compartiment bevinden). De gedachte hierachter is dat een brand ontstaat in één compartiment. Ontruiming kan dan plaatsvinden tot achter de branddeuren van het volgende compartiment. Dit

biedt voldoende tijd (ongeveer 30 minuten) om in samenwerking met de brandweer over te gaan tot verticale ontruiming.

Tijdens de brand op 27 juni is van dit scenario geen sprake. De verspreiding van rook via de luchtbehandelingsinstallatie van buiten naar binnen is bepalend voor het verloop van het incident. Hierdoor stonden vrijwel alle compartimenten binnen De Geinsche Hof snel vol rook.³⁸ Het verloop van het incident wijkt hiermee fundamenteel af van het hulpverleningsscenario waar, op grond van vigerende wet- en regelgeving, de organisatie op voorbereid is. Zowel de BHV-organisatie van De Geinsche Hof als de brandweer spreken van een volstrekt unieke gebeurtenis. De voorbereiding van De Geinsche Hof en van de hulpverleningsdiensten is gebaseerd op een incidentverloop dat de ruimte geeft om cliënten in eerste instantie horizontaal te ontruimen (op dezelfde etage) tot achter de eerste brandwerende scheiding. Door het gelijktijdig 'vollopen' met rook van vrijwel alle compartimenten bleek een fundamenteel ander scenario in werking te treden. Met behulp van vele mensen, BHV-ers, personeel, professionele hulpverleners en omstanders, is er in korte tijd een volledige ontruiming in gang gezet en uitgevoerd.

Verloop van de ontruiming en brandbestrijding na aankomst van de brandweer

Op het moment dat de brandweer ter plaatse komt is de ontruiming van De Geinsche Hof in volle gang. De brandweer constateert bij aankomst dat een deel van de cliënten het gebouw inmiddels heeft verlaten. Daarnaast constateert de brandweer dat een deel van de medewerkers, toegesnelde bouwvakkers en overige betrokkenen last heeft van de rookontwikkeling. De verkenning van het gebouw door de brandweer verloopt moeizaam. De Geinsche Hof is een groot gebouw en van buiten is weinig te zien van de situatie binnen. Het ontbreekt de brandweer aan bruikbare plattegronden (de renovatie en de daarmee samenhangende tijdelijke verplaatsing van afdelingen werkt verwarrend) en het gebouw is complex van aard (drie soortgelijke vleugels). Het lokaliseren van de brandhaard verloopt moeizaam doordat de rookverspreiding niet modelmatig verloopt, maar over meerdere gebouwdelen tegelijk en de brandhaard moeilijk te bereiken is. De brandweer heeft hierdoor lange tijd nodig om tot een goed beeld van de situatie te komen.

De inspanningen van de brandweer richten zich op dat moment op een snelle redding van personen en het vervolgens uitvoeren van een naverkenning op mogelijke slachtoffers. Met behulp van ademlucht verkent de brandweer het gebouw en kan, deels op aanwijzing van het personeel, de resterende cliënten in veiligheid brengen. Hieronder zijn cliënten die zich in afgesloten ruimten bevinden die volstaan met rook en daardoor goeddeels aan het zicht onttrokken zijn. Door de bij brand automatisch sluitende deuren is een aantal niet zelfredzame cliënten ingesloten in een ruimte die zich vult met rook. Een belemmering bij de ontruiming is de tijdelijke, gesloten afdeling op de eerste etage. De brandweer ziet zich genoodzaakt de deur naar deze gesloten afdeling te forceren. Bij de naverkenning wordt geconstateerd dat iedereen het gebouw heeft verlaten.

De brandbestrijding heeft aanvankelijk geen prioriteit voor de brandweer, omdat de aandacht in eerste instantie uit moet gaan naar het redden van personen. Nadat is vastgesteld dat niemand in het gebouw is achtergebleven richt de brandweer zich op de brandbestrijding. De bestrijding van de brand kenmerkt zich door moeilijkheden in het lokaliseren, insluiten en blussen van de brand. De brandhaard is lastig te bereiken. Om 13:39(:54) uur kan het sein brand meester worden gegeven.

4.4.3 Organisatie

In deze paragraaf gaan we in op de samenstelling, taakuitvoering en functioneren van de diverse actieve crisisteam.

COPi: samenstelling, taakuitvoering en functioneren

Het COPi bestaat tijdens de afhandeling van de brand bij De Geinsche Hof uit een Leider COPi, OvD-Brandweer, OvD-Geneskundig³⁹, OvD-Politie, OvD-Bevolkingszorg, Informatiemanager COPi,

³⁸ Uit de rapportage brandmeldinstallatie Geinsche Hof van Dräger Safety blijkt dat bij de 641-brandmeldinstallatie vrijwel alle groepen met automatische melders in alarmtoestand zijn. De D5004-brandmeldinstallatie geeft 121 brandmeldingen aan.

³⁹ Na het eerste COPi-overleg conform procedure vervangen door CvD-G

plotter COPI, de operationeel woordvoerder en vertegenwoordiging vanuit De Geinsche Hof / Zorgspectrum.

Het COPI heeft een zeer bepalende rol vervuld in de aanpak en afhandeling van het incident. Het betreft hier zowel de afhandeling van het incident op de plaats incident alsmede de verdere uitvoering van activiteiten buiten de plaats incident. Het COPI heeft, onder regie van de Leider COPI, zorggedragen voor:

- Structuur in het grootschalig brandweeroptreden;
- Coördinatie van het optreden door de brandweer, politie, de GHOR en de zorginstelling;
- Prioriteiten en uitgangspunten scherp gedefinieerd, waardoor een leidraad ontstond voor andere crisisteams;
- Zorg gedragen voor een goede operationele afstemming en aansturing van betrokken partijen;
- Zicht op de problematiek in de acute fase en mogelijke problematiek in de nafase;
- Aandacht voor de specifieke aandachtspunten binnen dit incident, met name waar het gaat om de bijzonderheden ten aanzien van de cliënten van De Geinsche Hof.

Het COPI heeft in eerste instantie (vlak na het arriveren van de individuele leden van het COPI op de plaats incident) aandacht gehad voor de organisatie en aansturing van het brandweeroptreden. De HovD-West/Leider CoPI stelt bij aankomst bij het incident vast dat de structuur van de inzet door de brandweer ontbreekt. De HovD-West laat de HOvD-Oost met prio 1 ter plaatse komen. Daarop wijst de HOvD -West de HOvD-Oost aan als CompagniesCommandant (CC). Er is op dat moment meer dan een peloton aan brandweerpotentieel ingezet op alle bouwlagen en actievakken. De meldkamer meldt de HovD-West dat er nog een OvD beschikbaar is. Deze komt ook ter plaatse en wordt ingezet als 'bevelvoerder'. Een volgende HovD die ter plaatse komt wordt aangewezen als COPI-lid voor de brandweerpunten om de CC daarvan te ontlasten. Door de gekozen inzet van de HOvD-en als COPI-lid brandweer en CC heeft het CoPI structureel kunnen werken aan de multidisciplinaire processen. Het COPI is met drie aanwezige hoofdofficieren sterk bezet, waardoor ruimte is om – buiten de hectiek van de operatie – te reflecteren op de voortgang van de operatie.

Het COPI geeft prioriteit aan het aanwijzen en inrichten van een gewondennest, de verkeerscirculatie rondom het brongebied voor aan/afvoer hulpdiensten en de opvang van cliënten naar het naastgelegen binnenplein van het naburige seniorencomplex Van Baarenhove.

Het CoPI heeft duidelijk oog voor de incidentgerelateerde belangen. Hierbij is op basis van het inzicht in de populatie en de omstandigheden besloten om als uitgangspunt te hanteren dat de cliënten van De Geinsche Hof maar één keer verplaatst worden in het kader van de opvang voor de eerste vierentwintig uur. Vroeg in de ochtend, zo rond half tien, wordt duidelijk dat de opvang van cliënten voor de eerste vierentwintig uur conform het Opvangplan De Geinsche Hof is georganiseerd.

Een knelpunt in de taakuitvoering van alle betrokken partijen is de registratie van cliënten op de diverse locaties. Uiteindelijk is het rond 16:00 uur gelukt om een lijst te genereren. Deze lijst is tot stand gekomen door de inzet van locatiemanagers en medewerkers van De Geinsche Hof die alle opvanglocaties (inclusief het Calamiteiten Hospitaal) hebben bezocht en het Actiecentrum GHOR.

Een ander knelpunt is het vervoer van cliënten met bussen. Vanuit het incident zijn bussen met cliënten vertrokken naar Het Veerhuis te Nieuwegein, de opvanglocatie van de gemeente. Het COPI heeft hier geen opdracht toe gegeven. Tijdens het onderzoek hebben wij niet kunnen achterhalen wie hiertoe opdracht heeft gegeven. De registratie van cliënten is hierdoor bemoeilijkt. Daarnaast doet dit afbreuk aan het uitgangspunt van het COPI, dat iedere cliënt maar één keer verplaatst mag worden in de eerste vierentwintig uur. Vanuit het COPI is besloten dat de aanwezigen vanuit 't Veerhuis naar hun eigenlijke opvanglocatie voor de eerste vierentwintig uur moeten worden verplaatst.

Het COPI voorziet in de behoefte (aan de kant van het COPI en de zorginstelling) en de noodzaak van afstemming met de zorginstelling. De Leider COPI bepaalt de COPI-cyclus en organiseert ieder half uur een overleg met een vertegenwoordiging vanuit De Geinsche Hof/Zorgspectrum. Door deze overlegstructuur wordt er 'rust' gebracht in de COPI overleggen, is er voldoende aandacht voor de zorginstelling en op deze wijze is er voldoende tijd beschikbaar voor het bespreken van de multidisciplinaire processen.

De afstemming tussen het COPI en de CalamiteitenCoördinator (CaCo) verloopt niet optimaal. Het contact komt moeilijk tot stand. De CaCo heeft hierdoor onvoldoende een beeld kunnen krijgen van de feitelijke gebeurtenissen. Voor de CaCo en later voor het ROT is het in de opstartfase niet duidelijk dat de situatie op de plaats incident zo hectisch is dat er nauwelijks ruimte is voor contact. Vanaf 09:25 uur hebben de Leider COPI en de Operationeel Leider structureel en constructief contact. Via het LCMS is een constante informatieoverdracht tot stand gekomen binnen de crisisorganisatie.

Het COPI heeft tal van zaken, zoals de opvang van cliënten in de eerste 24 uur, in overleg met het locatiemanagement afgehandeld. Twee onderwerpen zijn aan het ROT overgedragen. Zodra het ROT actief is, adviseert het COPI de communicatie over het incident over te dragen aan het ROT of de gemeente Nieuwegein. Daarnaast wordt het ROT verzocht psychosociale opvang te organiseren. De psychosociale opvang is in het kader van de zorgcontinuïteit en de specifieke kennis voor wat betreft de cliëntenpopulatie uiteindelijk tot stand gebracht door Zorgspectrum.

Team bevolkingszorg: samenstelling, taakuitvoering en functioneren

Het Team Bevolkingszorg heeft een bijdrage geleverd aan de effectieve afhandeling van het incident. Hierbij heeft het Team Bevolkingszorg conform de vastgestelde draaiboeken gehandeld: de processen opvang & verzorging, voorlichten & informeren, CRIB en nazorg zijn door het Team Bevolkingszorg in gang gezet. In deze paragraaf beschrijven we de taakuitvoering en het functioneren van het Team Bevolkingszorg algemeen en per proces (activiteiten in het kader van de nazorg behandelen we in hoofdstuk 5).

Conform het Besluit Veiligheidsregio's bestaat een Team Bevolkingszorg uit de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen functionarissen, van wie één functionaris is belast met de leiding van het team, één functionaris met het informatiemanagement en één functionaris met de coördinatie van de voorlichting. Het team bevolkingszorg heeft de volgende taken:

- het geven van voorlichting aan de bevolking;
- het voorzien in opvang en verzorging van de bevolking;
- het verzorgen van nazorg voor de bevolking;
- het registreren van de slachtoffers,
- het registreren van schadegevallen,
- het adviseren van het regionaal operationeel team.

Het Team Bevolkingszorg in de gemeente Nieuwegein bestaat tijdens de brand in De Geinsche Hof uit een voorzitter en procesverantwoordelijken voor voorlichten & informeren, opvang & verzorging, CRIB & Nazorg, een verslaglegger, een ambtenaar crisisbeheersing en een vertegenwoordiger van de VRU. Hiermee voldoet het Team Bevolkingszorg in samenstelling aan de eisen uit het besluit, uitgezonderd de aanwezigheid van een informatiemanager. Dat laatste is gelegen in het feit dat LCMS ten tijde van de brand in De Geinsche Hof nog niet volledig is geïmplementeerd (namelijk alleen voor COPI en ROT).

Met betrekking tot de taakuitvoering van het Team Bevolkingszorg geldt tijdens dit incident de bijzonderheid dat Zorgspectrum een groot deel van de – formeel – gemeentelijke wettelijke taken uitvoert onder haar eigen verantwoordelijkheid. Het betreft hier het voorzien in opvang en verzorging van cliënten, het verzorgen van nazorg voor cliënten en medewerkers en het registreren van cliënten. Dit leidt in de eerste uren van het incident tot dubbele uitvoering van werkzaamheden.

Het COPI is de aangewezen plaats voor afstemming tussen het Team Bevolkingszorg, via de daar aanwezige OvD-Bevolkingszorg, en De Geinsche Hof. Ieder half uur vond op initiatief van de leider COPI een overleg plaats in het COPI met vertegenwoordiging van De Geinsche Hof in aanwezigheid van de OvD-Bevolkingszorg. Op hoofdlijnen is hier telkens afstemming bereikt over de uitvoering van werkzaamheden.

Registratie slachtoffers/cliënten

Zowel de gemeente als de zorginstelling hebben de registratie van cliënten/slachtoffers uitgevoerd. De gemeente heeft haar wettelijke taak ten aanzien van het registreren van slachtoffers uitgevoerd. De Geinsche Hof heeft haar eigenstandige verantwoordelijkheid voor het in beeld brengen van de aanwezige cliëntenpopulatie uitgevoerd. Dit leidt tot verwarring en onduidelijkheden, omdat de indruk ontstaat dat er dubbele werkzaamheden in plaats van complementaire werkzaamheden

worden uitgevoerd. De opzet is dat de gemeente de registraties van anderen plus de eigen registraties gebruikt om een compleet beeld te krijgen van slachtoffers / getroffenen. Dit is echter niet bij de verschillende betrokkenen (buiten de gemeentelijke organisatie) bekend. Met betrekking tot het registreren van cliënten wordt door respondenten opgemerkt dat de betrokken medewerkers van de gemeente weinig gevoel tonen voor de beperkingen van de cliëntengroep. Dit is door De Geinsche Hof echter niet ingebracht in de overleggen van het COPI. Gedurende het incident is afgesproken dat de registratie door de gemeente leidend is en dat de registratie van De Geinsche Hof naast de registratie van de gemeente wordt gelegd om tot een sluitend beeld te komen. Dit is conform afspraak uitgevoerd, waardoor er in de loop van de avond een sluitende registratie kan worden vastgesteld. Bemoeilijkend voor de registratie is het feit dat de bewonerslijsten van De Geinsche Hof niet overeenkomen met de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). De Geinsche Hof beschikt niet over een actueel beeld van de aanwezige cliënten op het moment van de brand. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er ook mensen alleen voor dagbehandeling naar De Geinsche Hof komen, maar ook omdat cliënten van deze locatie tijdelijk op andere zorglocaties aanwezig zijn. Door het ontbreken van een sluitende bewonerslijst (in overeenstemming met het GBA), de uitvoering van registratiewerkzaamheden door verschillende personen/organisaties over verschillende locaties en het feit dat de gegevens van mensen die zijn ondergebracht in het Calamiteitenhospitaal pas verstrekt worden na een persoonlijk verzoek door de RGF (zie paragraaf 4.4.5). Het duurt hierdoor tot maandagavond voordat de registratie formeel is afgerond.

Opvang en verzorging

Naar aanleiding van de brand in De Geinsche Hof is een door de gemeente Nieuwegein aangewezen opvanglocatie ('t Veerhuis) geopend, terwijl De Geinsche Hof conform het eigen opvangplan haar cliënten onderbracht. Het opvangen van cliënten in 't Veerhuis heeft dit proces gehinderd. Hieruit blijkt dat de gemeente niet op de hoogte is van de door de instelling voorbereide activiteiten met het oog op een ontruiming. Volgens respondenten heeft het openstellen van 't Veerhuis voor opvang en verzorging verstorend gewerkt. De Geinsche Hof beschikt over een vigerend Opvangplan in het geval de locatie plotseling niet gebruikt kan worden. Conform dit Opvangplan heeft de instelling haar cliënten ondergebracht. Het bestaan van een opvangplan en het werken conform dit plan is in het COPI niet nadrukkelijk aan de orde geweest.

Voorlichten en informeren

Het publiek is breed geïnteresseerd in het incident. Lokaal, met name omdat het om een grote groep getroffenen en betrokkenen gaat en landelijk omdat het een groot incident betreft waarbij de groep getroffenen tot de verbeelding spreekt. De media hebben al snel veel aandacht voor het incident.

De operationele woordvoering, ter plaatse, zorgt voor de (feitelijke) duiding van de situatie. Dit is de eerste informatievoorziening over het incident die op gang komt en hiermee wordt de (informatie)basis gelegd voor de verdere opschaling in de voorlichting over het incident. In eerste instantie is er sprake van grote hectiek ter plaatse en onduidelijkheid ten aanzien van het slachtofferbeeld. In de operationele woordvoering wordt aangegeven dat er sprake is van hevige rookontwikkeling en dat de ontruiming van de locatie Geinsche Hof prioriteit heeft.

De eerste berichtgeving vanuit de gemeente volgt om 10:04 uur middels een artikel op de website van de gemeente Nieuwegein. In dit bericht wordt enkel melding gemaakt van de brand en de inzet van de hulpdiensten. Via de website is een nieuwsartikel aangemaakt waarop iedere update vanaf dat moment wordt gepubliceerd. De media worden door de gemeentelijke persvoorlichter aangeraden de website van de gemeente in de gaten te houden.

Om 10:15 uur gaat het twitter-account van de gemeente Nieuwegein actief twitterberichten versturen.

Om 11:11 uur verschijnt in een update op de gemeentelijke website dat de gemeente "op dit moment werkt aan de registratie van mensen die opgevangen zijn. Zodra bekend is wie op welke locatie is, laat de gemeente dit weten en maakt de gemeente het speciale telefoonnummer voor publieksvragen bekend. Tot die tijd geldt voor vragen het algemene nummer van de gemeente 14 030".

De burgemeester van Nieuwegein geeft om 11:45 uur een eerste persverklaring over de brand in zorgcentrum De Geinsche Hof.⁴⁰

Mediaverzoeken voor interviews worden afgehouden. RTV Utrecht wordt wel door de burgemeester bediend. Er wordt aangekondigd dat later die dag de media uitgenodigd zal worden voor een tweede persconferentie.

Er worden (pers)woordvoerders naar de verschillende opvanglocaties gestuurd. Rond 14:00 uur is op iedere opvanglocatie een persvoorlichter vanuit de gemeente aanwezig.

Om 16:00 uur volgt een persconferentie waarbij het UMCU en de directie van het zorgcentrum aansluiten. Interviews worden na deze persconferentie toegestaan en gecoördineerd vanuit het gemeentelijke communicatieteam.

Ook in de dagen na 27 juni vindt er informatievoorziening en voorlichting plaats vanuit de gemeente middels brieven, persmomenten en bijeenkomsten.

Uitgangspunt

Het proces voorlichten en informeren is door de gemeente uitgevoerd. Het uitgangspunt bij de uitvoering van de (informatie- en)voorlichtingsprocessen ten aanzien van de brand is het “communiceren van binnen naar buiten en de buitenwereld naar binnen laten”. Met de buitenwereld wordt bedoeld de getroffen en betrokkenen, burgers en de media en de perceptie, reacties en ervaringen van deze verschillende groepen. Een middel om de buitenwereld naar binnen te halen is de media-analyse. De gemeente heeft de eerste media-analyse rond 10:00 uur gemaakt en deze werd de hele dag geactualiseerd. De analyses zijn beschikbaar voor alle medewerkers van communicatie op Sharepoint.

Zorgvuldigheid voor snelheid

Het streven is om zorgvuldig te communiceren over het incident. Om dit te bewerkstelligen werkt de gemeente nauw samen met het Zorgspectrum en het Calamiteitenhospitaal. De informatievoorziening en voorlichting over het incident zijn gericht op twee partijen: het publiek en de pers. In de informatievoorziening en voorlichting over de brand is de strategie om te zorgen voor feitelijke informatie(voorziening) en (in samenhang hiermee) het sturen van de pers. Tijdens het incident worden publieksvoorlichting en persvoorlichting in combinatie toegepast. Zowel publieks- als persvoorlichting genereert een bepaald beeld (en bijkomend effect) in de buitenwereld. Er zijn twee grote aandachtspunten binnen de communicatieve aanpak van dit incident: het operationele beeld van het incident en het gepercipieerde beeld van de publieksgroepen en de voorlichting. De gemeente ervaart, vanuit het streven om als één partij te communiceren, als knelpunt dat het Calamiteitenhospitaal op één moment eigenstandig de media te woord staat. Dit maakt inzichtelijk dat het noodzakelijk is om goede samenwerkingsafspraken te maken over woordvoering tijdens calamiteiten.

Voorlichten en sturen

De gemeente tracht proactief en sturend op te treden in de berichtgeving en voorlichting. Er wordt in eerste instantie een persverklaring afgegeven. De kernboodschap daarvan luidt: *Grote rookontwikkeling door brand in zorgcentrum De Geinsche Hof in Nieuwegein. Eerst evacuatie van de mensen, dan registratie. Geen slachtoffers, maar gezien leeftijd en kwetsbaarheid blijft risico wel bestaan. Grote dank aan diegenen die belangeloos hebben meegeholpen bij de evacuatie en verzorging van de cliënten van het zorgcentrum.*

De berichtgeving vanuit de gemeente is bedoeld voor het publiek en de media. De media worden hier actief op gewezen. Wel komt de eerste berichtgeving laat op gang, er bestaan dan al veel vragen. De eerste berichtgeving biedt geen handelingsperspectief of aanknopingspunt voor verdere informatievoorziening. Hiermee ontbreekt het in eerste instantie aan sturing en het bieden van een handelingsperspectief door de gemeente in de berichtgeving. Met het bekendmaken van het telefoonnummer voor publieksvragen en de inzet van woordvoerders op de opvanglocaties wordt meer invulling gegeven aan de concrete informatiebehoefte bij het publiek.

⁴⁰ Er volgen nog drie persberichten.

Woordvoeringslijnen

Er zijn verschillende woordvoeringslijnen die een gecombineerde aanpak omvatten ten aanzien van de publieksvoorlichting en persvoorlichting. Het gaat om zowel zeer brede informatievoorziening en voorlichting gericht om het algemene publiek (persverklaringen) en de meer gerichte informatievoorziening en voorlichting gericht op betrokkenen (het informatienummer en woordvoering op de opvanglocaties). De gemeente maakt voor het voorlichten en informeren van het publiek en de media gebruik van traditionele media (persberichten, persconferenties, brieven (ook op het internet) een informatienummer) en nieuwe media (Twitter).

De website is leidend in de algemene informatievoorziening voor het publiek en de media. De gemeente zet gericht perswoordvoerders in op de verschillende opvanglocaties. De perswoordvoerders op locatie koppelen hun ervaringen en bevindingen centraal terug aan het gemeentehuis. Hierdoor ontstaat een goed beeld van hetgeen speelt in de "buitenwereld".

Ook het KCC (KlantContactCentrum) wordt opgestart. Telefoonnummer 14030 wordt het leidende nummer voor informatie en als eerste aanspreekpunt maximaal opgeschaald. Er zijn via dit nummer in totaal ongeveer 100 gesprekken binnengekomen. Het betreft in eerste instantie vooral vragen over de verblijfplaats van een familielid. Omdat het KCC in de eerste operationele uren nog niet in het bezit is van de lijsten met namen kan men daar nog geen antwoord op geven. De vragen worden in eerste instantie genoteerd. Later op de dag hebben de mensen van het KCC de mensen teruggebeld. Verder belde een aantal medewerkers van De Geinsche Hof om te informeren of en waar ze zouden moeten werken. Wat later op de dag kwamen er vragen binnen over hulpmiddelen en kleding. De medewerkers van het KCC hebben met betrekking tot deze vragen goede instructies ontvangen van het Zorgspectrum.

Toonzetting en kernboodschap

De toonzetting van de berichtgeving is gericht op de naar omstandigheden "voorspoedige afhandeling" van het incident en de dankbaarheid voor de grote inzet van velen. De gemeente hanteert in haar uitingsvormen verschillende kernboodschappen. De kernboodschap van de gemeente, op verschillende momenten, wordt in wisselende mate door journalisten overgenomen. De media richten zich voornamelijk op de toestand van de cliënten en de ontruiming. De landelijke pers volgt de regionale pers, zowel de kranten als RTV Utrecht.⁴¹

Reacties en opinieklimaat

Op de opvanglocaties is niet veel persaanwezigheid. De perswoordvoerders geven aan dat de situatie op de verschillende locaties rustig is. Er is sprake van 'lichte' geruchtvorming. Het betreft bijvoorbeeld een gerucht over een mogelijk sterfgeval (een voorbeeld van locatiegebonden geruchtvorming). Het management van de betreffende locatie vraagt (via de aanwezige perswoordvoerder) of de gemeente dit bericht kan bevestigen, dan wel ontkrachten. Later blijkt dat de gemeente het gerucht over een overlijden niet kan bevestigen of ontkrachten en dat de gemeente ervan uitgaat dat mogelijke berichten hierover via De Geinsche Hof/Zorgspectrum zullen verlopen.

Het enigszins overheersende beeld dat tijdens het incident ontstaat in de media en bij het publiek is dat "als de bouwvakkers er niet waren geweest, dan was het wellicht slecht afgelopen...". De hectiek en de dramatiek van de situatie (veelal geduid met beelden), het heldhaftige optreden van velen (professionele hulpverleners en burgers) en de kwetsbare groep getroffen en dragers bij aan deze beeldvorming.

De verdere berichtgeving die volgt naar aanleiding van de brand is overwegend neutraal of positief.

⁴² De kernboodschap en de vrijgegeven feitelijke informatie is voor de media over het algemeen leidend in de verslaggeving over het incident. Maar ook de "human interest" kant en het menselijk drama worden door de media belicht.

Overkoepelend beeld

In de informatievoorziening en voorlichting over dit incident is gekozen voor een gecombineerde aanpak ten aanzien van de publieksvoorlichting en persvoorlichting. Uit de verschillende uitingen blijkt dat de gemeente Nieuwegein, in samenwerking met het Zorgspectrum en het Calamiteitenhospitaal zorg heeft gedragen voor de feitelijke en zorgvuldige informatievoorziening.

⁴¹ Media-analyse, Brand Geinsche Hof 27 juni 2011

⁴² Media-analyse, Brand Geinsche Hof 27 juni 2011

Vanuit de gemeente en de zorginstelling heeft betekenisgeving plaatsgevonden in de informatievoorziening er is sprake geweest van doelgerichte voorlichting aan getroffen en betrokkenen.

We stellen vast dat de informatievoorziening aan het publiek laat op gang is gekomen. Een uur nadat het gebouw volledig is ontruimd wordt door de gemeente een eerste bericht op de website geplaatst. De eerste berichtgeving biedt geen handelingsperspectief of aanknopingspunt voor verdere informatievoorziening gericht op de direct betrokken en hun informatiebehoefte.

Regionaal Operationeel Team: Samenstelling, taakuitvoering en functioneren

Het Regionaal Operationeel Team is vanaf 09:15 uur actief. Het ROT is vanaf dat moment volledig (aan het eind van de eerste vergadering wordt als laatste de sectie communicatie gevuld). Het ROT had moeite om tot een goede rolinvulling te komen. Hiervoor is een aantal verklarende factoren:

1. Het COPI richtte zich, in nauwe samenwerking met het locatiemanagement van De Geinsche Hof, zowel op de incidentbestrijding als op aspecten met betrekking tot het zogenoemde 'effectgebied' zoals opvang voor de eerste vierentwintig uur, verkeerscirculatie, registratie op opvanglocaties, etc.;
2. Samenwerking met De Geinsche Hof vond plaats in het COPI en in het GBT. Omdat hierdoor de samenwerking met Zorgspectrum ruim voldoende is geborgd, bestaat er geen noodzaak om een liaison van de instelling in het ROT zitting te laten nemen. Dit is een bewuste afweging geweest van zowel Zorgspectrum als in tweede instantie het ROT, omdat dit anders ten koste zou gaan van de vertegenwoordiging in het COPI;
3. Zorgspectrum neemt in ruime mate eigen verantwoordelijkheid voor het organiseren van tal van zaken met betrekking tot de eigen cliënten, variërend van opvang en medicatie tot psychosociale hulp;
4. Monodisciplinair liggen er weinig activiteiten voor de verschillende secties in het ROT. GHOR-aspecten zijn op de plaats incident in samenspraak met het Calamiteitenhospitaal en Zorgspectrum georganiseerd. Voor de Brandweer is het incident op het gebied van brandweerinzet na de ontruimingsoperatie bestrijdingstechnisch complex, maar personeel en materieel niet. Voor de Politie liggen er enkele overzichtelijke taken (afzetting, verkeersregulatie) die in een vroeg stadium georganiseerd zijn.
5. Het GBT heeft goed oog voor de strategische aspecten met betrekking tot het incident en daardoor weinig 'voeding' nodig vanuit het ROT.
6. Het ROT kreeg gedurende het incident geen scherp beeld van wat er nu exact speelde (intensiteit van de casus) en welke 'noden' het COPI of GBT had. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat het ROT weinig (detail-)informatie heeft ontvangen over welke zaken geregeld of afgehandeld zijn en welke niet.

De rol van het ROT was beperkt. Het ROT heeft bewust de keuze gemaakt om de processen die door het COPI zijn uitgevoerd en in gang gezet niet over te nemen, maar waar mogelijk een faciliterende rol te vervullen. De overweging hierbij is dat het COPI haar activiteiten goed uitvoert. Daarnaast heeft het ROT zich gericht op procesbegeleiding en procesbewaking ten aanzien van de voortgang van activiteiten. Deze laatste rol is met enige moeite vervuld, omdat het ROT beperkt zicht heeft op de precieze voortgang van activiteiten.

Uit de reconstructie van het incident blijkt dat in het ROT op verschillende momenten discussies zijn gevoerd over onderwerpen die in de praktijk al afgehandeld zijn. Een voorbeeld hiervan is de ROT vergadering van half elf, waarin is gesproken over mogelijke opvanglocaties (de opvang is op dat moment al geregeld door de zorginstelling en de gemeente heeft een locatie opengesteld), de registratie van cliënten (wordt op dat moment zowel door Zorgspectrum als de gemeente uitgevoerd) en het knelpunt dat er geen contact te krijgen is met het verzorgingshuis (Zorgspectrum is op dat moment zowel vertegenwoordigd in het COPI als in het GBT). Door de hectiek van het incident, de ruime en effectieve rolinvulling van het COPI en de grote rol die De Geinsche Hof tijdens de afhandeling van dit incident heeft gehad, is de rolinvulling van het ROT beperkt gebleven. Daarnaast heeft het ROT zich bewust minder prominent opgesteld, omdat veel processen goed worden uitgevoerd door het COPI en De Geinsche Hof.

Gemeentelijk beleidsteam: samenstelling, taakuitvoering en functioneren

Rond 09:00 uur vindt op het gemeentehuis van Nieuwegein een eerste overleg plaats onder leiding van de burgemeester. Rond half elf 's ochtends – er is dan nog niet opgeschaald naar GRIP 3 – is er

een overleg in een GBT-samenstelling (gemeente, communicatie, politie, brandweer en Zorgspectrum). Vanaf 11:20 uur is een vertegenwoordiger van de GHOR aanwezig. In de loop van de middag neemt ook een vertegenwoordiger van het Calamiteiten Hospitaal deel aan het GBT. Het Openbaar Ministerie is wel gealarmeerd en geïnformeerd, maar besluit niet aan het GBT deel te nemen.

Vanaf 11:06 uur wordt er formeel gewerkt in GRIP 3. In de fase tot de formele opschaling naar GRIP 3 zijn er in overleg met de burgemeester verschillende activiteiten opgestart. Het betreft onder andere het in gang zetten van de draaiboeken communicatie, opvang en verzorging en CRIB, het opschalen van het Klantcontactcentrum, het opzetten van een persbericht en het organiseren van een persconferentie. In termen van crisisbeheersing vond er voor het GBT een overzichtelijke operatie plaats. Tal van operationele aspecten, met name rondom de cliënten van De Geinsche Hof, zijn in een vroeg stadium van het incident georganiseerd. Het GBT kan zich daarom richten op de strategische – communicatieve – aspecten van het incident. Het GBT heeft in samenwerking met Zorgspectrum en het Calamiteitenhospitaal zorgvuldig feitelijke informatie verstrekt via persbijeenkomsten.

Aangezien Zorgspectrum in een vroeg stadium aangeeft zich verantwoordelijk te stellen voor de opvang voor de korte en lange termijn (na de eerste vierentwintig uur), alsmede de nazorg voor cliënten en personeel spelen er voor het GBT al snel geen grote thema's meer. Hierdoor kan in de loop van de middag afgeschaald worden.

Op een aantal aspecten die in het GBT aan de orde zijn geweest gaan we in de navolgende paragrafen dieper in.

4.4.4 Informatiemanagement

Tijdens de afhandeling van de brand in De Geinsche Hof is gebruikgemaakt van LCMS⁴³. Op het moment van de brand is het gebruik van LCMS geïmplementeerd voor het COPI en het ROT. Desondanks heeft ook het GBT gebruik kunnen maken van LCMS, aangezien één van de aanwezige GBT-leden beschikt over de inlogcodes.

Feitelijk heeft het LCMS waar het gaat om het bijhouden van het totaalbeeld van het incident en de ontwikkelingen daarin technisch goed gefunctioneerd. In de verschillende teams is de informatie steeds beschikbaar. Echter, het 'vullen' van LCMS met de relevante informatie verliep minder goed. Uit de LCMS-gegevens blijkt dat het moeilijk is om, onder hectische omstandigheden, informatie zorgvuldig en exact in te voeren. Hierdoor ontstaat een overzicht van informatie dat deels bestaat uit (geverifieerde) feiten, deels uit vragen en deels uit geconstateerde onduidelijkheden. Daarbij is er geen duidelijk inzicht in de voorgeschreven opbouw van het totaalbeeld, dat conform het Toetsingskader Rampenbestrijding op Orde zou moeten bestaan uit: incident, hulpverlening, prognose en aanpak, maatregelen en resultaten.

Hoewel het LCMS niet altijd op een goede manier 'gevuld' is, heeft dit de afhandeling van het incident niet gehinderd. Het informatiemanagement tussen de verschillende multidisciplinaire teams en monodisciplinaire diensten is vanaf de start van het incident ook telefonisch goed tot stand gekomen. Hierdoor was relevante informatie steeds op het juiste moment bekend. Een uitzondering hierop is de informatievoorziening aan het ROT door het COPI in grofweg de eerste anderhalf uur van het incident. Door de grote uitvoeringsdruk in het COPI is een gedetailleerde informatie-uitwisseling later op gang gekomen.

4.4.5 Inzet Calamiteitenhospitaal

In deze paragraaf gaan we in op één bijzonderheid in de besluitvorming tijdens dit incident: de openstelling van het Calamiteitenhospitaal.

⁴³ Landelijk CrisisManagementSysteem

Om 08:43 uur wordt door de OvDG in overleg met de CvDG verzocht tot openstelling van het Calamiteitenhospitaal te Utrecht. Om 08:46 uur wordt aangegeven dat alle slachtoffers naar het Calamiteitenhospitaal worden vervoerd.⁴⁴ Er is dan één slachtoffer naar het St. Antonius ziekenhuis overgebracht. Aan de openstelling en inzet van het Calamiteitenhospitaal ligt een aantal redenen ten grondslag. In de eerste plaats gaat het om een incident met een grote groep kwetsbare slachtoffers, waarbij registratie van groot belang is. Mede omdat deze groep slachtoffers een bestaande medische- en zorgbehoefte kent is medische coördinatie en de zorg voor medische follow-up (door triage en bepaling medische vervolghulp) van groot belang. Bij de OvDG bestaat de wens tot eenduidige opvang en behandeling van deze groep. In de tweede plaats kent de inzet van het Calamiteitenhospitaal een praktisch voordeel. De gewondenpopulatie wordt op één plaats geconcentreerd, waardoor andere ziekenhuizen in de regio niet belast worden.

Een bijzonderheid bij de inzet van Calamiteitenhospitaal is het verzoek van het UMCU aan De Geinsche Hof voor de toelevering van personeel ten behoeve en ter ondersteuning van de opvang en verzorging van de slachtoffers in het Calamiteitenhospitaal. Hiertoe heeft Zorgspectrum 22 tot 25 personeelsleden per bus laten overbrengen naar het Calamiteitenhospitaal. Het personeel heeft zorg gedragen voor de informatievoorziening aan het UMCU ten aanzien van de medische- en zorgdossiers, gebaseerd op de bestaande medische en zorgbehoefte van de cliënten (zoals de reeds bestaande medicatiebehoefte van cliënten). Het personeel heeft ook een bijdrage geleverd aan de identificatie van slachtoffers in het Calamiteitenhospitaal.

Een knelpunt bij de inzet van het Calamiteitenhospitaal betreft het verstrekken van gegevens over de patiënten in relatie tot de privacywetgeving. Door het ontbreken van een slachtoffersvolg-systeem is er geen informatiestructuur of informatielijn waarin deze informatieoverdracht – van ziekenhuis naar gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie – gewaarborgd is. Dit zorgt voor problemen bij het registreren van slachtoffers en hun verblijfplaats en het vrijgeven van deze gegevens voor de informatieverstrekking door de zorginstelling of GHOR aan verwanten. De Inspectie Openbare Orde & Veiligheid (IOOV) constateert ditzelfde knelpunt recent in de onderzoeken 'Koninginnedag Apeldoorn 2009' en 'Schietincident in De Ridderhof Alphen aan den Rijn'. In het rapport over het schietincident in Alphen aan de Rijn stelt de IOOV: "In de reactie op het rapport 'Koninginnedag Apeldoorn 2009' van de Inspectie OOV geeft het kabinet aan bij het Veiligheidsberaad, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Ambulancezorg Nederland en de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen aan te dringen op heldere afspraken tussen deze partijen. Deze moeten worden opgenomen in een landelijk geldend protocol. Dit bestaat tot op heden niet." De kabinetsreactie waarnaar wordt verwezen betreft de brief van 4 september 2009. Rond 2004 hebben de Regionale Ambulancevoorziening Utrecht, Traumacentrum Midden Nederland en de GHOR regio Utrecht het initiatief genomen tot het ontwikkelen van een Slachtoffer Volg Systeem. Van het systeem is medio 2008 een pilot actief geweest. Het systeem is uiteindelijk niet landelijk geïmplementeerd en daarmee ook in de Veiligheidsregio Utrecht niet ingevoerd. Een werkend Slachtoffersvolg-systeem had de registratie van slachtoffers efficiënter laten verlopen.

De inzet van het Calamiteitenhospitaal in combinatie met de inzet van het zorgpersoneel van Zorgspectrum in het Calamiteitenhospitaal heeft ervoor gezorgd dat de inzet van het Calamiteitenhospitaal effectief is geweest.

4.4.6 Burgerparticipatie

De inzet van niet-professionele hulpverleners (zowel personeel van De Geinsche Hof dat niet actief is in de BHV als omstanders (waaronder bouwvakkers, omwonenden, passanten en familie van cliënten)) heeft in belangrijke mate bijgedragen aan een succesvolle ontruiming van De Geinsche Hof. Wij constateren echter wel dat deze mensen aan levensbedreigende gevaren hebben blootgestaan. Niet-professionele hulpverleners zijn in de regel niet in staat deze gevaren goed in te schatten. Het is niet ondenkbaar dat er onder de niet-professionele hulpverleners dodelijke slachtoffers waren gevallen als gevolg van inhalatietrauma. De omstandigheden maakten hun inzet noodzakelijk. Wel roept dit twee vragen op. In de eerste plaats de vraag hoe de ontruiming van een vergelijkbare zorginstelling kan plaatsvinden zonder een beroep te moeten doen op niet-professionele hulpverleners. In de tweede plaats de vraag wie verantwoordelijkheid kan en moet

⁴⁴ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

nemen om de inzet van niet-professionele hulpverleners te coördineren. Deze beleidsmatige vragen kunnen binnen de context van dit onderzoek niet worden beantwoord.

Niet-professionele hulpverleners hebben levensreddende handelingen verricht. Echter, door de niet-professionele hulpverleners is ook een aantal handelingen verricht die gezien de situatie van dat moment niet acuut nodig waren. Het betreft hier bijvoorbeeld het verticaal evacueren van personen van het dak, die op dat moment op een relatief veilige plek staan. Deze mensen zijn met een geïmproviseerde constructie (een container aan een kraan) van het dak gehaald. De acute noodzaak hiertoe ontbreekt op dat moment, hoewel we beseffen dat de situatie dreigender oogt. Het gevaar bestaat dat er tijdens een dergelijke actie iets mis gaat, waardoor iemand letsel oploopt. Dit maakt inzichtelijk dat het noodzakelijk is om als hulpdiensten en als zorginstelling – zodra de situatie het toelaat – aandacht te hebben voor het aansturen / begeleiden van niet-professionele hulpverleners. Daarbij willen we opmerken dat het in uitzonderlijke gevallen (als de ‘redder’ ernstig roekeloos handelt) mogelijk is dat er juridische consequenties volgen uit de handelingen. Dat betekent niet dat niet-professionele hulpverleners geen bijdrage mogen leveren, maar dat hulpdiensten en een zorginstelling zich maximaal moeten inspannen om niet-professionele hulpverleners op een goede manier een bijdrage aan de hulpverlening te laten leveren.

4.4.7 Zelfredzaamheid

De cliënten van De Geinsche Hof zijn (sterk) verminderd zelfredzaam tot niet-zelfredzaam. Voor de groep dementerende cliënten geldt dat begeleiding noodzakelijk is. Daarnaast zijn veel cliënten bedlegerig, afhankelijk van een rolstoel of afhankelijk van andere loophulpmiddelen zoals een rollator of wandelstok. Deze factoren zijn bepalend geweest voor het verloop van diverse activiteiten in de afhandeling van het incident.

Voor een tijdige ontruiming van De Geinsche Hof is het noodzakelijk dat veel mensen ondersteuning bieden bij de ontruimingsactiviteiten. De instelling is, conform wet- en regelgeving, voorbereid op een horizontale ontruiming. Bij dit incident moest echter overgegaan worden tot een volledige ontruiming. Hierdoor is er, voorspelbaar, tekort aan menskracht. Door de hulp van het voltallige personeel van De Geinsche Hof, niet-professionele hulpverleners zoals bouwvakkers, omwonenden en toevallige passanten en professionele hulpverleners is de ontruiming succesvol verlopen.

De verminderde tot niet-zelfredzaamheid van de cliënten had ook effect op de registratie van cliënten en het bieden van zorgcontinuïteit. Voor veel cliënten geldt dat ze zelf niet in staat zijn om naam en adresgegevens te geven of aan te geven welke medicatie of andere zorgbehoeften ze nodig hebben. Door de grote inzet van het personeel van De Geinsche Hof is dit knelpunt in de loop van de dag afgehandeld.

4.4.8 Afschaling

Tot maandagmiddag 16:06 uur is de opschaling in GRIP 3 in stand gebleven. Op dat moment wordt afgeschaald naar GRIP 2. Om 17:14 uur wordt afgeschaald naar GRIP 0. Over de afschaling van het incident is niet helder gecommuniceerd (eerst door het GBT en daarna het ROT) aan de betrokken teams en functionarissen. Desgevraagd geven respondenten twee versies van de afschaling van het incident. Ongeveer de helft van de respondenten is in de veronderstelling dat er is afgeschaald van GRIP 3 naar GRIP 2 en vervolgens naar GRIP 0. Andere respondenten zijn in de veronderstelling dat er ineens is afgeschaald van GRIP 3 naar GRIP 0. Dit gegeven heeft overigens niet tot versturende effecten in de afhandeling van dit incident geleid. Bij de afschaling door het GBT naar GRIP 2 is de afspraak gemaakt om de volgende dag weer bijeen te komen in GBT-verband.

Het is voor de hulpdiensten mogelijk om relatief snel af te schalen omdat Zorgspectrum verantwoordelijkheid heeft genomen voor wat betreft de opvang en verzorging van cliënten. Zorgspectrum heeft in korte tijd tijdelijke en semi-permanente (tot De Geinsche Hof gereed is) opvang georganiseerd. Hierdoor waren de activiteiten van de hulpdiensten in de dagen na het incident beperkt tot het organiseren (in samenwerking met Zorgspectrum) van een persconferentie,

het versturen van een bedankbrief aan hulpverleners en de organisatie van een bewonersbijeenkomst op vrijdag 1 juli 2011.

4.4.9 Rol Openbaar Ministerie en strafrechtelijk onderzoek

Het Openbaar Ministerie is tijdens dit incident gealarmeerd om zitting te nemen in het Gemeentelijk Beleidsteam. Het Openbaar Ministerie heeft echter geen zitting genomen in het Gemeentelijk Beleidsteam. De aanwezigheid van het Openbaar Ministerie in het Gemeentelijk Beleidsteam is om diverse redenen (potentieel) zinvol. Zo had informatie over een eventueel strafrechtelijk onderzoek invloed kunnen hebben op de communicatie over het incident of op het optreden van de hulpdiensten (in relatie tot het veiligstellen van sporen op een eventueel plaats delict). In de reactie op de brand in De Geinsche Hof heeft de afwezigheid van het Openbaar Ministerie in het Gemeentelijk Beleidsteam het proces niet gehinderd. Strafrechtelijke belangen zijn geborgd door de politie ter plaatse en de piketofficier van Justitie. Het Openbaar Ministerie geeft achteraf aan dat het een Officier van Justitie plaats had moeten laten nemen in het Gemeentelijk Beleidsteam. Dit is inmiddels doorgevoerd in het interne beleid van het Openbaar Ministerie.

De Arbeidsinspectie doet onderzoek naar de brand. Het Openbaar Ministerie heeft medegedeeld dat afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek van de Arbeidsinspectie bepaald wordt of het OM tot vervolging zal overgegaan.

5 Nafase

5.1 Inleiding

In de dagen, weken en maanden na de afschaling van het incident vinden nog altijd activiteiten plaats naar aanleiding van de brand in De Geinsche Hof. We beperken ons in dit onderzoek tot een schets van de activiteiten tot de dag waarop het GBT voor het laatst bijeenkomt (1 juli 2011).

5.2 Activiteiten in de nafase (tot en met 1 juli 2011)

Het betreft onder andere de volgende activiteiten:

- Een telefoonteam van De Geinsche Hof heeft op de dag van de brand verwanten/contactpersonen van cliënten nagebeld om hen op de hoogte te stellen van de verblijfplaats en situatie van de cliënt. Nog dezelfde dag is van elke cliënt een familielid bereikt.
- Op de maandag van het incident is gestart met het organiseren van tijdelijke (voor de periode van enkele maanden) herhuisvesting van cliënten door Zorgspectrum. In de loop van de week is een locatie geregeld in Amersfoort en het Sint Antonius Ziekenhuis, afdeling revalidatie in Utrecht voor de gehele populatie van De Geinsche Hof;
- Op de dag van de brand informeert de burgemeester de gemeenteraad per brief over de gebeurtenissen. In de vergadering van de gemeenteraad van Nieuwegein van 29 juni 2011 staat de burgemeester uitgebreid stil bij de gebeurtenissen. Daarnaast geeft de burgemeester een beeld van de vergunningensituatie bij De Geinsche Hof op het moment van de brand. In deze raadsvergadering wordt een onafhankelijk onderzoek aangekondigd. De fractievoorzitters krijgen enige dagen later de gelegenheid om te reflecteren op de concept-onderzoeksvragen;
- Via openbare bronnen zijn updates gegeven over de voortgang van activiteiten naar aanleiding van de brand en de periode daarna. Het betreft hier onder andere informatie vanuit Zorgspectrum aan de (verwanten van) cliënten over herhuisvesting, persoonlijke bezittingen (hulpmiddelen, kleding) van cliënten en vervoer naar de tijdelijke locatie in Amersfoort;
- De gemeente Nieuwegein en Zorgspectrum hebben een bedankbrief verzonden aan hulpverleners en een besloten bijeenkomst voor omwonenden, medewerkers, familieleden, bouwvakkers en andere betrokkenen georganiseerd op vrijdag 1 juli in Merwestein. Deze bijeenkomst heeft volgens betrokkenen grote waarde gehad met het oog op de verwerking van het incident, het delen van ervaringen en het kanaliseren van emoties;
- Het GBT komt op vrijdag 1 juli voor het laatst bijeen. In dit overleg worden de laatste gegevens uitgewisseld over de slachtoffers en de situatie rond de huisvesting. Het beeld is op dat moment dat het met alle slachtoffers redelijk goed gaat en dat niemand meer in levensgevaar verkeerd;
- Aan medewerkers van De Geinsche Hof/Zorgspectrum zijn dagelijks e-mails gestuurd met betrekking tot de voortgang van diverse activiteiten;
- Enkele dagen na de brand besluit de RvB van Zorgspectrum tot een onafhankelijk onderzoek parallel aan het onderzoek van de gemeente. De Cliëntenraad van De Geinsche Hof en de ondernemingsraad denken mee over de onderzoeksvragen van Zorgspectrum. Tevens is met de Inspectie voor de Gezondheidszorg afgestemd zodat voldaan kan worden aan hun informatiebehoefte.

5.3 Nazorg aan getroffen

Cliënten van De Geinsche Hof zijn – ondanks het feit dat alle cliënten op tijd zijn geëvacueerd - ernstig getroffen door de gebeurtenissen. De brand heeft onder cliënten gezorgd voor heftige, emotionele reacties die soms gepaard gaan met herbeleving van angst. Cliënten hebben doodsangsten uitgestaan en indringende beelden gezien van de brand, de hevige rookontwikkeling en de massaal aanwezige hulpverleners en hulpverleningsactiviteiten. Onder de cliënten heeft de brand en de verhuizingen naar aanleiding van de brand voor angst en onrust gezorgd. Het gaat hier

om een groep kwetsbare en verminderd tot niet-zelfredzame mensen. Een verhuizing onder reguliere omstandigheden is voor een groot deel van de populatie al ingrijpend. Voor een deel van de populatie geldt dat ze geen goede geheugenfunctie meer heeft. Desondanks pakt ook dit deel van de populatie de sfeer van angst en onrust op. Voor een deel van de populatie geldt dat ze door de gebeurtenissen van de brand opnieuw geconfronteerd zijn met hun kwetsbaarheid en afhankelijkheid.

Voor verwanten van cliënten van De Geinsche Hof is de brand een ingrijpende gebeurtenis. Verwanten van cliënten hebben tijdens de brand en de ontruiming in angst gezeten over het lot van hun familielid. Na de ontruiming is het voor hen enkele uren onduidelijk wat het lot en de verblijfplaats was van hun familielid. Voor hen heeft de brand tot op de dag van vandaag praktische consequenties, bijvoorbeeld omdat ze naar een andere locatie moeten reizen om hun familielid te kunnen bezoeken.

De brand heeft een grote impact gehad op diverse betrokkenen. Personeel van De Geinsche Hof, professionele hulpverleners en omstanders zijn getroffen door de hulpeloosheid van de te evacueren groep mensen. De kwetsbaarheid en hulpeloosheid hebben op alle betrokkenen diepe indruk gemaakt. Met name voor personeel van De Geinsche Hof zijn de brand en de ontruiming een ingrijpende gebeurtenis. Hieraan ligt een aantal factoren ten grondslag. Personeel was deels zelf onder de indruk van de brand en de hevige rookontwikkeling en maakte zich (soms pas achteraf) zorgen om hun eigen veiligheid. Erg ingrijpend voor het personeel was dat tijdens de brand afgeweken moest worden van reguliere zorgnormen. Personeel gaat onder normale omstandigheden uiterst behoedzaam om met cliënten (zowel in woorden en wijze van benaderen als in lichamelijk contact). Door de omstandigheden moest hier van afgeweken worden. Personeel moest hiervoor echt een drempel over. Een ander aspect is dat personeel als vanzelfsprekend tijdens incidenten doorgaat met het bieden van zorg. Personeel blijft zichzelf, ook onder voor hen bedreigende omstandigheden, in de eerste plaats als hulpverlener zien en niet als mogelijk getroffene.

Zorgspectrum heeft naar aanleiding van de gebeurtenissen psychosociale hulpverlening georganiseerd voor cliënten en personeel. Vanuit de hulpverleningsdiensten is hulpverlening aangeboden aan de betrokken professionele hulpverleners.

Op diverse momenten, zoals tijdens de bewonersavond, is aangegeven dat mensen zich met gezondheidsklachten bij de eigen huisarts of specialist kunnen melden.

Aan de ontruiming van De Geinsche Hof heeft een groot aantal niet-professionele hulpverleners deelgenomen (bouwvakkers, omwonenden, passanten en familie van cliënten). Een aantal activiteiten in de nafase is specifiek op hen gericht, bijvoorbeeld het verzenden van een bedankbrief en het organiseren van bijeenkomsten. Er heeft geen gecoördineerde psychosociale hulpverlening plaatsgevonden voor deze doelgroep of monitoring van psychosociale effecten bij deze groep mensen. Bij klachten kunnen deze mensen zich wenden tot de eigen huisarts. Het monitoren van de effecten van de gebeurtenissen op juist deze doelgroep kan relevante informatie opleveren met het oog op toekomstige incidenten. Het thema zelfredzaamheid/redzaamheid is al enkele jaren actueel. Daarbij wordt onder andere bezien in welke mate burgers een bijdrage kunnen leveren aan de hulpverlening tijdens incidenten. Op dit moment is weinig bekend over de impact van gebeurtenissen op de zogenaamde burgerparticipanten. Monitoring van de psychosociale effecten had hier meer inzicht in kunnen verschaffen. In diverse bijeenkomsten is dank uitgesproken aan een ieder die een rol heeft gehad bij het incident. Daarbij is vooral aandacht gegeven aan de burgeparticipanten.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Toelichting

Op 27 juni 2011 vindt in de vroege ochtend – en in aanwezigheid van veel cliënten en personeel – een brand plaats in zorgcentrum De Geinsche Hof in Nieuwegein. Naar aanleiding van de brand worden 138 cliënten geëvacueerd. 52 Personen worden onderzocht in een ziekenhuis. Een aantal personen kampt met fysieke klachten als gevolg van inhalatietrauma en psychische klachten als gevolg van de gebeurtenissen. De Geinsche Hof is na de brand tijdelijk onbewoonbaar. Cliënten worden in een tijdelijke locatie ondergebracht.

De impact van de brand op alle betrokkenen is groot. Cliënten hebben doodsangsten uitgestaan en indringende beelden gezien van de brand, de hevige rookontwikkeling en de massaal aanwezige hulpverleners en hulpverleningsactiviteiten. Onder de cliënten hebben de brand en de verhuizingen naar aanleiding van de brand voor angst en onrust gezorgd. Verwanten van cliënten hebben tijdens de brand en de ontruiming in angst gezeten over het lot van hun familielid. Na de ontruiming was het voor hen (soms lange tijd) onduidelijk wat het lot en de verblijfplaats was van hun familielid. Personeel van De Geinsche Hof, professionele hulpverleners en omstanders zijn getroffen door de hulpeloosheid van de te evacueren groep mensen. Ingrijpend voor het personeel was dat tijdens de brand afgeweken moest worden van reguliere zorgnormen.

In dit onderzoek hebben wij de feiten met betrekking tot de gebeurtenissen op en direct na 27 juni 2011 gereconstrueerd. Daarnaast hebben wij ons gericht op de voorfase, waar het gaat om de voorbereiding van De Geinsche Hof, het vergunningendossier en andere aan de brand gerelateerde gebeurtenissen. Uit de reconstructie komt het beeld naar voren van een incident dat zich op onvoorspelbare en, volgens betrokkenen, onvoorstelbare wijze heeft kunnen ontwikkelen. Ondanks de inspanningen op het gebied van veiligheid van de instelling en de betrokken overheden heeft dit incident zich in deze omvang voor kunnen doen.

In dit hoofdstuk presenteren wij onze conclusies en aanbevelingen in aanvulling op de bevindingen in de voorgaande hoofdstukken.

6.2 Conclusies

De crisisorganisatie van de Veiligheidsregio Utrecht en de gemeente Nieuwegein heeft – in aanvulling op de inspanningen van De Geinsche Hof – bijgedragen aan de afhandeling van het incident. In het bijzonder op de plaats incident is een effectieve samenwerking tot stand gekomen tussen hulpverleningsdiensten en De Geinsche Hof. Ook op bestuurlijk niveau is een effectieve samenwerking tot stand gekomen. In de uitvoering van de werkzaamheden door de crisisorganisatie zijn op diverse onderdelen knelpunten geconstateerd. Deze knelpunten hebben geringe effecten gehad op het uiteindelijke resultaat.

1. De ontruiming van De Geinsche Hof heeft geresulteerd in het in veiligheid brengen van 138 verminderd zelfredzame mensen. Er zijn geen dodelijke slachtoffers gevallen en dat is in een situatie als deze zeker niet vanzelfsprekend. Wel heeft een aantal personen (cliënten, maar ook andere betrokkenen) lichamelijk letsel opgelopen door het inademen van rook. De ontruiming is uitgevoerd met grote inzet van zorgpersoneel, professionele hulpverleners en omstanders. Dit onder – achteraf gezien – soms levensbedreigende omstandigheden. De onbekendheid met de indeling van het (complexe) gebouw en de hevige rookontwikkeling bemoeilijken de ontruiming. Mede door de relatief gunstige omstandigheden ten tijde van dit incident, zoals het tijdstip, de aanwezigheid van veel personen op het terrein en de weersomstandigheden, verloopt de ontruiming succesvol.

2. Het COT heeft geen onderzoek gedaan naar de oorzaak van de brand. Wel heeft het onderzoek een beeld opgeleverd van het verloop van het incident. Het is aannemelijk dat de brand is ontstaan als gevolg van dakdekkerswerkzaamheden op locatie De Geinsche Hof. Door de brand ontstaat hevige rookontwikkeling op het dak. De rook wordt aangezogen door de luchtbehandelingsinstallatie op het dak waardoor (relatief koele) rook gelijktijdig verschillende brandcompartimenten wordt ingeblazen. Dit is bepalend voor de ontwikkeling van het incident. Er ontstaat hierdoor een a-typisch incident. A-typisch, omdat de rook zich op een andere manier verspreidt dan bij een 'voorzienbare/reguliere' brandontwikkeling. Het feit dat het een a-typisch incident betreft, is van invloed op de reactie op de brand. Het is onder meer een bepalende factor bij de ontruiming: een totale ontruiming in plaats van een gedeeltelijke, horizontale ontruiming. Het brandalarm van 10 juni 2011 had moeten leiden tot nadere maatregelen van zowel de zorginstelling (inclusief de projectorganisatie voor de renovatie) als de brandweer. Dit had mogelijk bijgedragen aan het voorkomen dan wel beperken van de gevolgen van de rookontwikkeling bij de brand.
3. De betrokken hulpdiensten en De Geinsche Hof zijn adequaat voorbereid op (brand)calamiteiten. Aan de (wettelijke) eisen op het gebied van (brand-)veiligheid is voldaan. Ook het toezicht door de gemeente is adequaat uitgevoerd. Op de dag van de brand is ruim voldoende BHV aanwezig (ten opzichte van de norm). Specifiek in verband met de renovatie is een aantal aanvullende maatregelen getroffen. Het incident maakt duidelijk dat de voorbereiding van betrokken partijen op incidenten vrijwel uitsluitend gericht is op een voorspelbaar incidentverloop. Ook voor vigerende wet- en regelgeving vormt een voorspelbaar incidentverloop de grondslag.
4. De samenwerking tussen De Geinsche Hof en de hulpverleningsdiensten op de plaats incident is goed verlopen. Er was sprake van een effectieve samenwerking tussen de hulpdiensten ter plaatse (het Commando Plaats Incident) en het locatiemanagement van De Geinsche Hof onder regie van de Leider COPI. In onderlinge afstemming en samenspraak is een veelheid aan activiteiten uitgevoerd. Er hebben zich wel knelpunten voorgedaan in de crisisbeheersingsorganisatie, maar die zijn beperkt van invloed geweest op de uitkomsten van het incident. Er waren knelpunten rond registratie, opvang en in het informatiemanagement.
5. Een betere melding en intake had de opschaling van de hulpverlening bij dit incident kunnen versnellen. Om veel mankracht beschikbaar te krijgen is opgeschaald naar zeer grote brand. De besluitvorming hierover en de uitvoering van de opschaling had eerder in gang gezet kunnen worden. Bij de telefonische brandmelding van de instelling aan de meldkamer had de inschatting gemaakt kunnen worden dat een grote personele inzet van de brandweer noodzakelijk is. Een meer gedetailleerde melding en informatievoorziening door de instelling en betere uitvraag (intake van het incident) door de meldkamer had de opschaling kunnen versnellen, al vond deze binnen acht minuten plaats. Dit geldt ook voor de opschaling en opbouw van de ambulancezorg.
6. De hulpverlening aan cliënten die uit De Geinsche Hof zijn geëvacueerd is goed tot stand gekomen. De kwetsbare groep cliënten is in de directe omgeving van De Geinsche Hof opgevangen. Met de inzet van hulpverleningsdiensten en vele betrokkenen is aan deze groep direct primaire zorg geboden (waaronder medicatie, kleding en geestelijke ondersteuning). Het besluit om in een vroeg stadium het Calamiteitenhospitaal te activeren heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de effectieve hulpverlening. Naast het feit dat het activeren van het Calamiteitenhospitaal een aantal praktische voordelen heeft (concentratie van de gewondenpopulatie op één plaats, waardoor overige ziekenhuizen niet belast worden, etc.) biedt het Calamiteitenhospitaal belangrijke medisch-inhoudelijke voordelen. Ook bij dit incident moet worden geconcludeerd dat het verschaffen van slachtofferinformatie door ziekenhuizen aan de crisisorganisatie moeizaam verloopt (zie de onderzoeken van de Inspectie Openbare Orde & Veiligheid 'Koninginnedag Apeldoorn 2009' en 'Schietincident in De Ridderhof Alphen aan den Rijn').

6.3 Aanbevelingen

In de weergave van de feiten en de observaties in de voorgaande hoofdstukken staan tal van aandachtspunten voor zowel Zorgspectrum als voor de hulpdiensten en gemeente. In deze

slotparagraaf doen wij in aanvulling hierop enkele gerichte aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn zoveel als mogelijk incidentoverstijgend. Hiermee willen ook bijdragen aan het voorkomen van de reflex om na ingrijpende gebeurtenissen tal van maatregelen te treffen om herhaling van een vergelijkbaar incident te voorkomen. Waar nodig doen wij specifieke aanbevelingen voor de generieke versterking van de voorbereiding op incidenten.

In deze rapportage zijn de aanbevelingen opgenomen voor de gemeente en hulpdiensten. De aanbevelingen voor Zorgspectrum staan in de afzonderlijke rapportage over de BHV respons.

- 1) Ga na hoe dit incident zich verhoudt tot de bestaande en geplande activiteiten gericht op zorginstellingen zoals vastgelegd in bestaande beleidsdocumenten. Deze instellingen maken deel uit van het regionaal risicoprofiel. Het vergt een heldere bestuurlijke keuze welke prioriteit dit risico krijgt en tot hoe ver de meer specifieke preparatie gaat. In dat licht bevelen wij ten minste het volgende aan:
 - a) Zorg ervoor dat er zo min mogelijk vertraging zit in de opschaling van brandweer en ambulancecapaciteit bij geverifieerde meldingen vanuit een zorginstelling. Zorg dat instellingen weten hoe belangrijk het is om de meldkamer op de hoogte te houden van ontwikkelingen in de eerste minuten
 - b) Organiseer afstemming met zorginstellingen in de regio om de wederzijdse verwachtingen en rollen / mogelijkheden inzichtelijk te maken als het gaat om incidenten en crises. Er zijn voorspelbare raakvlakken waar duidelijkheid van belang is: de ontruiming (samenwerking BHV – brandweer: wat moet de brandweer weten voor een adequate eerste respons?), de opvang van cliënten (bijvoorbeeld gecombineerde opvangteams van instelling en gemeente), de registratie (weten instellingen wat aan wie aan te leveren en wat de rol van de gemeente is?) en het informeren van familieleden van cliënten (wie doet wat).
 - c) Leg de uitkomsten van b vast en communiceer dit met alle betrokkenen zodat dit deel kan uitmaken van de planvorming en opleiding. Dit is ook bruikbaar voor andere veiligheidsregio's.
- 2) De crisisbeheersingsorganisatie van de overheid is relatief beperkt 'op de proef' gesteld, met uitzondering van het CoPI en de inzet ter plaatse. Op basis van dit incident zijn onze aanbevelingen aan de crisisbeheersingsorganisatie dan ook gericht op enkele specifieke aandachtspunten:
 - a) De belangrijkste lessen zitten in het hebben van inzicht in wat een ramp bij een zorginstelling betekent. Dit is vooral voor het team Bevolkingszorg (opvang, registratie), maar ook voor OT en BT van belang. Aanbeveling 1 moet hieraan bijdragen. De samenwerking op de raakvlakken tussen met name gemeente en zorginstelling ging gepaard met knelpunten die hiermee voorkomen of beperkt kunnen worden.
 - b) Er zijn enkele aandachtspunten die bij dit incident lastig bleken en die bij een ramp opnieuw (en/of in verhevigde mate) kunnen spelen. Wij vragen aandacht voor het vullen van LCMS 'onder druk'. Centraal staat de toegevoegde waarde van het gebruik van het systeem. Dat was nu niet optimaal. Houd aandacht voor het belang van de periodieke afstemming tussen Leider OT en Leider COPI, los van het 'informatiemanagement systeem.' Ook de registratie behoeft verdere versterking alsmede de crisiscommunicatie in de eerste uren. Deze communicatie moet meer gericht zijn op het bieden van handelingsperspectief.
- 3) Breng op landelijk niveau de ervaringen in, die in deze casus zijn opgedaan met de registratie van slachtoffers. Dit is verdere input voor de langer lopende ontwikkeling van een slachtoffer volg systeem. Ook dit incident toont het belang van het niet alleen registreren van personen maar ook van bijzondere kenmerken (medicijngebruik, mentale / fysieke conditie, en dergelijke).

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksvragen

Voor het incident

1. Waren de vereiste vergunningen op orde en werd de naleving gecontroleerd en gehandhaafd?
2. Hoe was de voorbereiding van de hulpverleningsdiensten en de gemeentelijke diensten op een dergelijk incident (plannen en procedures, opleiding en geoefendheid, bekendheid met de locatie)?
3. Hoe was de afstemming tussen hulpverleningsdiensten en de BHV-organisatie in de voorbereiding (afstemming procedures, gezamenlijke oefeningen)?

Tijdens het incident

4. Wat was de oorzaak van de brand en hoe heeft de brand/rook zich ontwikkeld?
5. Hoe is de hulpverlening door de verschillende (hulpverlenings)diensten (brandweer, ambulancedienst en coördinatie van de geneeskundige hulpverlening) en de samenwerking met de partners in de geneeskundige keten (waaronder ziekenhuizen en het Calamiteitenhospitaal/UMCU), de politie en de gemeentelijke diensten verlopen?
6. Hoe is de onderlinge samenwerking, coördinatie en rolverdeling verlopen op de plaats van het incident (COPI), het Regionaal Operationeel Team (ROT) en het gemeentelijk beleidsteam en zorgcentrum? Is voldaan aan de wettelijke basisvereisten met betrekking tot de melding en alarmering, opschaling en samenstelling van de voornoemde teams en de onderlinge informatie-uitwisseling?
7. Hoe is de uitvoering van de gemeentelijke bevolkingszorg (waaronder voorlichting en communicatie, evacuatie, registratie van slachtoffers en opvang en verzorging) door de gemeente Nieuwegein verlopen? Is daarbij gebruikgemaakt van capaciteit vanuit andere gemeenten/de regio (de inzet van regionale pools)? Hoe is samengewerkt met de zorgorganisatie en haar medewerkers zelf?
8. Hoe heeft de samenwerking met de BHV-organisatie ten tijde van het incident gefunctioneerd?
9. Wat was de rol van particulieren ten tijde van het incident (bouwwerkers, buurtgenoten en andere betrokkenen) en hoe is de afstemming met de professionele hulpverleners verlopen?

Na het incident

10. Hoe is de afschaling van de hulpverlening verlopen?
11. Hoe is de nazorg aan de particulieren en hulpverleningsdiensten verlopen?
12. Hoe is de informatievoorziening aan college en raad tijdens en na het incident verlopen?

Bijlage 2: Reconstructie vergunningverlening en toezicht

Toelichting

In dit hoofdstuk gaan we in op de vergunningssituatie en het toezicht met betrekking tot De Geinsche Hof.

Allereerst wordt het vergunningendossier gereconstrueerd. De reconstructie is gebaseerd op de beschikbare schriftelijke informatie van de gemeente Nieuwegein, de Veiligheidsregio Utrecht en Stichting Zorgspectrum, aangevuld met informatie uit interviews. In de reconstructie van het vergunningendossier beschrijven wij de belangrijkste ontwikkelingen vanaf 1986 op hoofdlijnen. De focus ligt hierbij op brandveiligheid in het kader van de bouwregelgeving en in het kader van de gebruiksvergunning.

Bouw verpleeghuis, ingebruikname en latere verbouwingen

Op 7 juli 1986 is door buro Wiegerinck Architecten, namens de Stichting Verpleeghuis Nieuwegein, een vergunning aangevraagd voor het bouwen van een verpleeghuis voor 150 personen aan de Vuurseschans 75 te Nieuwegein.⁴⁵

Op 10 februari 1987⁴⁶ wordt hiertoe door de gemeente Nieuwegein vergunning verleend tot het bouwen van een verpleeghuis.⁴⁷ Hiervoor gelden, onder andere, de volgende voorwaarden:

- Voorwaarde 7: "(...) deurconstructies moeten een brandwerendheid bezitten van tenminste 30 minuten en moeten zelfsluitend worden uitgevoerd."⁴⁸
- Voorwaarde 11: "de hoofdconstructie van het gebouw waarop de verdiepingsvloer rust moet inclusief deze verdiepingsvloer een brandwerendheid bezitten van tenminste 60 minuten."
- Voorwaarde 12: "de draagconstructie van het dak moet een brandwerendheid bezitten van tenminste 30 minuten."
- Voorwaarde 13: "alle leidingschachten van de begane grond naar de verdieping moeten een brandwerendheid bezitten van tenminste 60 minuten, dan wel 30 minuten in combinatie met een 30 minuten brandwerende afdichting van de doorvoeren."
- Voorwaarde 14: "de vloeren mogen inclusief de isolatie van deze vloeren uitsluitend bestaan uit onbrandbaar materiaal."
- Voorwaarde 15: "(...) wanden moeten inclusief de daarin opgenomen deuren, boven- en zijlichten, luiken, e.d. een brandwerendheid bezitten van tenminste 30 minuten en aansluiten aan de bovenliggende vloer- resp. dakconstructie."⁴⁹
- Voorwaarde 16: "de verwarmings- en luchtbehandelinstallatie moet worden uitgevoerd in overleg met en ten genoegen van de gemeentelijke brandweer en voldoen aan het gestelde in de NEN 3028."
- Voorwaarde 17: "het mechanisch ventilatiesysteem moet worden uitgevoerd in overleg met en ten genoegen van de afdeling bouw- en woningtoezicht."
- Voorwaarde 20: "in het verpleegtehuis en de daarbij behorende ruimten moet een brandmeldinstallatie worden aangebracht, welke is aangesloten op het openbaar brandmeldsysteem van het Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Brandweer Provincie Utrecht. Deze brandmeldinstallatie moet voldoen aan het gestelde in NEN 2535; de omvang van deze installatie moet worden bepaald in overleg met en ten genoegen van de gemeentelijke brandweer en is afhankelijk van het gebruik van diverse ruimtes."
- Voorwaarde 21: "in het gebouw mogen alleen bouwmaterialen worden gebruikt welke zwak of zeer zwak bijdragen tot brandvoortplanting (klasse I of II volgens NEN 3883)."

⁴⁵ Buro Wiegerinck Architecten, aanvraag bouwvergunning, dossiernr. 8607229

⁴⁶ Stempel in dossier meldt 17 februari 1987. Overige stukken 10 februari 1987.

⁴⁷ Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning, dossiernr. 8607229

⁴⁸ Op tekeningen behorende bij het dossier is exact aangegeven om welke deurconstructies het gaat.

⁴⁹ Op tekeningen behorende bij het dossier is exact aangegeven om welke wanden het gaat.

- Voorwaarde 22: "in het terrein moeten ter bevordering van een eventueel adequate brandblussing voorzieningen worden aangebracht bestaande uit: een ondergrondse brandkraan nabij de ingang van de keuken, welke is aangesloten op de drinkwaterleiding, alsmede twee brandputten of opstelplaatsen vanwaar bluswater uit de singels kan worden onttrokken."
- Voorwaarde 24: "het terrein moet plaatselijk worden verhard ten behoeve van de bereikbaarheid voor blus- en/of redvoertuigen, een en ander in overleg met en ter goedkeuring van de gemeentelijk brandweer (...)."
- Voorwaarde 25: "de (...) wandconstructie moet een brandwerendheid bezitten van tenminste 60 minuten (aansluitend aan de dakconstructie)."⁵⁰

In het dossier is geen informatie aangetroffen over controles tijdens de bouw van De Geinsche Hof of de oplevering van De Geinsche Hof. Op 1 november 1989 wordt De Geinsche Hof in gebruik genomen.⁵¹

Gebruiksvergunning

Op 22 oktober 1991 dient de Stichting Regionaal Verpleeghuis Nieuwegein een verzoek om vergunning zoals bedoeld in artikel 26/45 van de Brandbeveiligingsverordening (Gebruiksvergunning).⁵² Conform de aanvraag gaat het hier om een verpleeginrichting waarin maximaal 250 personen tegelijk aanwezig zullen zijn. Het gebouw bestaat uit twee bouwlagen en kent een totale oppervlakte van circa 700 vierkante meter. Op 10 juni 1992 wordt de Gebruiksvergunning verleend.⁵³ Aan de gebruiksvergunning zijn onder andere voorschriften en beperkingen van toepassing met betrekking tot indeling van het terrein, constructie en indeling van de inrichting, vluchtwegen, vluchtdeuren, installaties en verdere voorzieningen, blusmiddelen, inrichting – meubilering en stoffering, brandgevaarlijke werkzaamheden en brandveiligheidsinstructie en bewaking.

Ten aanzien van brandgevaarlijke werkzaamheden geldt: "Wanneer het uitvoeren van brandgevaarlijke werkzaamheden, zoals solderen, het afbranden van verf, dakdekkerswerkzaamheden met branders, het koken van asfalt, het autogeen of elektrisch lassen en het snijden van metalen noodzakelijk is, moeten vooraf voldoende brandpreventieve maatregelen worden genomen, een en ander in overleg met de commandant brandweer."⁵⁴

Met betrekking tot brandveiligheidsinstructie wordt onder andere bepaald dat er in overleg met de commandant brandweer een brandveiligheidsinstructie voor het personeel moet worden samengesteld, dat er een door de commandant brandweer goedgekeurd ontruimingsplan moet zijn, dat er een instructie 'Hoe te handelen bij brand' op bepaalde plaatsen moet worden opgehangen en aan nieuw personeel moet worden uitgereikt en dat op onregelmatige tijden onder toezicht van de gemeentebandweer bij wijze van oefening een ontruiming zal plaatsvinden.⁵⁵

Aanvraag bouwvergunning 1991 en 1999

Na de ingebruikname in 1989 is in de loop der jaren twee keer een bouwvergunning aangevraagd. In 1991 is er een bouwvergunning aangevraagd voor het aanleggen van een verbindingsgang tussen gebouwdeel A en gebouwdeel B. Deze vergunning is op 17 maart 1992 verleend.⁵⁶ In 1999 wordt een bouwvergunning aangevraagd voor renovatie van de keuken. Op 6 september 1999 brengt de brandweer Nieuwegein advies uit over de verbouwing van de keuken. Tegen het verlenen van een bouwvergunning bestaat geen bezwaar mits het te realiseren bouwwerk voldoet aan het Bouwbesluit en de Bouwverordening Nieuwegein. Om hieraan te kunnen voldoen worden de volgende eisen gesteld:

⁵⁰ Op tekeningen behorende bij het dossier is exact aangegeven om welke wandconstructies het gaat.

⁵¹ Verzoek om vergunning zoals bedoeld in artikel 26/45 van de Brandbeveiligingsverordening, d.d. 22 oktober 1991

⁵² Verzoek om vergunning zoals bedoeld in artikel 26/45 van de Brandbeveiligingsverordening, d.d. 22 oktober 1991

⁵³ Brief en bijlagen Gemeente Nieuwegein aan Stichting Regionaal Verpleeghuis Nieuwegein, onderwerp: toezending vergunning Brandbeveiligingsverordening, d.d. 10 juni 1992

⁵⁴ Voorschriften en beperkingen bij de gebruiksvergunning op grond van de brandbeveiligingsverordening voor het in gebruik nemen en houden van het VerpleegThuis 'De Geinsche Hof' aan de Vuurscheschans 75 te Nieuwegein, voorschrift h.1.2

⁵⁵ Voorschriften en beperkingen bij de gebruiksvergunning op grond van de brandbeveiligingsverordening voor het in gebruik nemen en houden van het VerpleegThuis 'De Geinsche Hof' aan de Vuurscheschans 75 te Nieuwegein, voorschrift j.1.1, j.1.2, j.1.3, j.1.4 en j.1.5

⁵⁶ Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning nr. 9110424, d.d. 17 maart 1992

- "Het te verbouwen deel wordt voorzien van een automatische brandmeldsysteem (totaalbeveiliging), noodverlichting en transparantenverlichting (vluchtwegaanduiding). De automatische brandmeldinstallatie van het te verbouwen deel moet zijn gekoppeld aan de ontruimingsalarminstallatie van dit bouwdeel;
- In het te verbouwen deel moeten kleine blusmiddelen zoals brandslanghaspels worden aangebracht;
- De tekeningen van de luchtbehandelingsinstallatie, de brandmeldinstallatie, de ontruimingsalarminstallatie de nood- en transparantverlichtingsinstallatie en de plaatsing van de kleine blusmiddelen moeten ter beoordeling op brandveiligheid worden ingediend bij de gemeentebandweer."⁵⁷

Op 21 september 1999 wordt de bouwvergunning verleend. In de vergunning is een aantal voorwaarden opgenomen met betrekking tot het goedkeuren door Bouw- en Woningtoezicht van de aanpassing van de brandmeldinstallatie en nadere gegevens omtrent de beperkte brandmeldinstallatie (vluchtwegbeveiliging) en de ontruimingsinstallatie (conform de NEN 2535).⁵⁸

Toezicht op brandveiligheid in de periode 2007 – 2011

In ons onderzoek hebben we het toezicht op brandveiligheid in De Geinsche Hof door de verantwoordelijk toezichthouder (de gemeente Nieuwegein in casu de brandweer Nieuwegein) in kaart gebracht. We hebben hierbij de periode 2007 tot de brand in 2011 in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat er tussen 2007 en 2011 jaarlijks een controle op brandveiligheid bij De Geinsche Hof heeft plaatsgevonden.

Overzicht controles op brandveiligheid		
Datum controle	Constatering	Vervolg:
30 januari 2007	Enkele tekortkomingen	23 mei 2007 zijn de tekortkomingen ongedaan gemaakt
11 juni 2008 9 september 2009	Voldoet aan de eisen Eén tekortkoming	18 november 2009 is de tekortkoming ongedaan gemaakt.
22 december 2010	Eén tekortkoming	28 februari 2011 is de tekortkoming ongedaan gemaakt.

30 januari 2007 – Controle op brandveiligheid

Op 30 januari 2007 vindt in De Geinsche Hof een controle op brandveiligheid plaats. Tijdens de controle worden de volgende tekortkomingen geconstateerd⁵⁹:

- Transparantverlichting: "In bouwdeel B zijn op de begane grond enkele transparantverlichtingsarmaturen defect."
- Blusmiddelen: "Het brandslanghaspel in de keuken is niet tijdig gekeurd."
- Algemeen: "Tijdens de controle is kenbaar gemaakt dat er een grondige verbouwing zal plaatsvinden. Hiervan dienen nieuwe tekeningen aangeleverd te worden, van de nieuwe situatie met daarop alle brandveiligheidsvoorzieningen, aan de brandweer ter goedkeuring. De tekeningen graag aanleveren in 3-voud, schaal 1 : 100."
- Brandmeldinstallatie: " De brandmeldinstallatie moet nog worden opgeleverd in bijzijn van de installateur en de brandweer. Hiervoor moet een afspraak worden gemaakt."

23 mei 2007 – Tweede brandveiligheidscontrole

Op 23 mei 2007 vindt een tweede brandveiligheidscontrole plaats bij De Geinsche Hof als opvolging op de controle van 30 januari 2007. "Bij deze controle zijn geen tekortkomingen geconstateerd."

11 juni 2008 – Controle op brandveiligheid

Op 10 juni 2008 vindt in De Geinsche Hof een controle op brandveiligheid plaats. Uit de brandveiligheidscontrole blijkt dat De Geinsche Hof voldoet aan de eisen in de gebruiksvergunning.⁶⁰

⁵⁷ Brandweer Nieuwegein, dossiernummer: 9907460, d.d. 6 september 1999

⁵⁸ Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning nr. 9907460, d.d. 21 september 1999

⁵⁹ Controlerapport Brandweer Regio Utrechts Land Gemeente Nieuwegein, Betreft: brandveiligheidscontrole, gebruiksvergunningnummer 9218, d.d. 30 januari 2007

24 maart 2009 – Ontruimingsplan

Op 24 maart 2009 ontvangt de Brandweer Nieuwegein het ontruimingsplan van De Geinsche Hof. De Brandweer Nieuwegein zal het ontruimingsplan toetsen aan de hand van de landelijke leidraad voor ontruimingsplannen (NTA-8112).⁶¹ Op 30 maart 2009 ontvangt Zorgspectrum het bericht dat uit de toetsing is gebleken dat het ontruimingsplan voldoet aan de voorwaarden.⁶²

9 september 2009 – Controle op brandveiligheid: één tekortkoming

Op 9 september 2009 vindt in De Geinsche Hof (Vuurscheschans 75) een controle op brandveiligheid plaats. Bij de brandveiligheidscontrole wordt één tekortkoming geconstateerd, waardoor De Geinsche Hof niet aan alle voorwaarden uit het Gebruiksbesluit voldoet. De tekortkoming betreft het ontbreken van een kopie van het onderhoudsrapport waaruit blijkt dat tenminste eenmaal per jaar "door een ter zake kundige het nodige onderhoud [wordt] verricht en een controle [wordt] gehouden op de reinheid en goede werking van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie." De brandweer Nieuwegein geeft aan dat de tekortkoming binnen zes weken na de verzenddatum van de brief (27 december 2010) moet zijn opgeheven. Na zes weken vindt er nogmaals controle plaats. Als de tekortkoming dan niet is opgeheven, wordt een last onder dwangsom opgelegd.⁶³

25 september 2009 – Toezending kopie onderhoudsrapport

Op 25 september (ontvangen op 28 september) zendt Zorgspectrum een kopie van het onderhoudsrapport van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie aan de brandweer Nieuwegein.⁶⁴

28 oktober 2009 – Voornemen opleggen last onder dwangsom

Op 27 oktober vindt er in De Geinsche Hof een tweede controle op brandveiligheid plaats. Tijdens deze controle blijkt dat niet alle tekortkomingen zijn opgeheven. "Op 9 september 2009 heb ik u een brief gestuurd met als onderwerp 'Controle op de brandveiligheid' (...) over het gebouw aan de Vuurscheschans 75. In deze brief vroeg ik u binnen zes weken de tekortkomingen op te heffen die wij geconstateerd hebben tijdens deze brandveiligheidscontrole. Na het verstrijken van de termijn zou er nogmaals een controle plaatsvinden. Deze controle heeft op 27 oktober 2009 plaats gevonden. Helaas heb ik moeten constateren dat u nog niet alle tekortkomingen heeft opgeheven. Uw bedrijf voldoet nog niet aan de voorwaarden: installatie en verdere voorzieningen." In het bijgevoegde controlerapport staat hierover: "Na aanleiding van het telefoongesprek met de heer (...) het volgende: Op 9 september is er een brandveiligheidscontrole gedaan in De Geinsche Hof. Tijdens de controle vond de jaarlijkse controle van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie plaats door het onderhoudsbedrijf. Er is toen afgesproken met de heer (...) dat ik een kopie van de onderhoudsrapportage van de installatie toegestuurd zou worden. Tot op heden heb ik deze nog niet ontvangen."

De Brandweer Nieuwegein merkt op dat het op grond van het Gebruiksbesluit niet is toegestaan een bouwwerk in gebruik te hebben of te houden in afwijking van de vergunning. Zorgspectrum wordt daarom verzocht zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vóór 8 december 2009 deze overtreding te beëindigen. Wanneer de overtreding niet wordt beëindigd wordt een last onder dwangsom opgelegd.⁶⁵

18 november 2009 – Overtreding ongedaan gemaakt

Op 18 november meldt de brandweer Nieuwegein dat op 17 november 2009 is geconstateerd dat Zorgspectrum de overtreding ongedaan heeft gemaakt. Het plan om een last onder dwangsom op te leggen is hierdoor komen te vervallen.⁶⁶

22 december 2010 – Controle op brandveiligheid: één tekortkoming

⁶⁰ Brief brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 11 juni 2008

⁶¹ Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Ontvangstbevestiging ontruimingsplan, d.d. 24 maart 2009

⁶² Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Ontruimingsplan in orde, d.d. 30 maart 2009

⁶³ Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 11 september 2009

⁶⁴ Brief Zorgspectrum aan Brandweer Nieuwegein, Onderwerp: controle op de brandveiligheid, d.d. 25 september 2009

⁶⁵ Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Voornemen opleggen last onder dwangsom, d.d. 28 oktober 2009

⁶⁶ Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Afzien handhaving na vooraanschrijving, d.d. 18 november 2009

Op 22 december 2010 vindt in De Geinsche Hof (Vuurscheschans 75) een controle op brandveiligheid plaats. Bij de brandveiligheidscontrole wordt één tekortkoming geconstateerd, waardoor De Geinsche Hof niet aan alle voorwaarden uit het Gebruiksbesluit voldoet. De tekortkoming betreft het ontbreken van een kopie van het onderhoudsrapport waaruit blijkt dat tenminste eenmaal per jaar "door een ter zake kundige het nodige onderhoud [wordt] verricht en een controle [wordt] gehouden op de reinheid en goede werking van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie." De brandweer Nieuwegein geeft aan dat de tekortkoming binnen zes weken na de verzenddatum van de brief (27 december 2010) moet zijn opgeheven. Na zes weken vindt er nogmaals controle plaats. Als de tekortkoming dan niet is opgeheven wordt er een last onder dwangsom opgelegd.⁶⁷ Onduidelijk is waarom de gemeente tot deze conclusie komt. Het onderhoudsrapport is door De Geinsche Hof aan de gemeente toegezonden en door de gemeente opgenomen in het dossier.

7 januari 2011 – Toezending kopie onderhoudsrapport

Op 7 januari 2011 zendt Zorgspectrum een kopie van het onderhoudsrapport van de brandmeld- en ontruimingsinstallatie van de firma Dräger Safety aan de brandweer Nieuwegein.⁶⁸

28 februari 2011 – De Geinsche Hof voldoet aan de eisen

Op 24 januari vindt een tweede controle plaats op brandveiligheid in De Geinsche Hof. Uit de controle blijkt dat De Geinsche Hof voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Gebruiksbesluit. In het controlerapport staat hierover: "Bij de controle zijn geen tekortkomingen geconstateerd."⁶⁹

Renovatie van het zorgcentrum

Op 6 april 2010 dient de Stichting Zorgspectrum een aanvraag in voor een bouwvergunning. Met betrekking tot de uit te voeren bouwwerkzaamheden wordt in de aanvraag gesproken van het "gedeeltelijk" "veranderen" van een "zorggebouw".⁷⁰

Op 22 juni 2010 besluit de gemeente Nieuwegein vergunning te verlenen voor het renoveren van zorggebouw De Geinsche Hof.⁷¹ Met betrekking tot brandveiligheid zijn de volgende voorwaarden gesteld:

- "de brandslanghaspels tegenover ruimte 1047b en 2047 moeten worden uitgevoerd met een lengte van minimaal 25 meter;
- in ruimte 3000 (gang) moet een brandslanghaspel met handbrandmelder worden geplaatst. (...);
- de vluchtrouteaanduidingen moeten worden aangepast zoals op de tekeningen (...) staat aangegeven;
- bij ingebruikname van het gebouw moet het gebouw voorzien zijn van een (nieuwe) brandmeldinstallatie en ontruimingsinstallatie. Van de brandmeldinstallatie en ontruimingsinstallatie moet een programma van eisen en installatietekeningen (...) ter goedkeuring worden ingediend bij de afdeling Brandveiligheid van de brandweer Nieuwegein/IJsselstein (...)."

Ten behoeve van de renovatiewerkzaamheden is conform artikel 2.28⁷² van het Arbeidsomstandighedenbesluit een Veiligheids- & Gezondheidsplan ontwerp/bestekfase opgesteld in opdracht van de Stichting Zorgspectrum. Dit Veiligheids- en Gezondheidsplan is op 16 juni 2010 akkoord bevonden door de brandweer Nieuwegein. Met betrekking tot werkzaamheden aan de daken wordt gesproken over de volgende werkzaamheden met betrekking tot de dakbedekking: "Herstellen bitumineuze dakbedekking, daktrimmen. Inplakken doorvoeren en randaansluitingen. Loodaansluiting opgaand werk."⁷³ Het Veiligheids- & Gezondheidsplan gaat met betrekking tot de risico's in de bouwfase 'Dak' in op de risico's van het werken op hoogte en werken langs de weg

⁶⁷ Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 27 december 2010

⁶⁸ Brief Zorgspectrum aan Brandweer Nieuwegein, Onderwerp: onderhoudsrapport, d.d. 7 januari 2011.

⁶⁹ Brief brandweer Nieuwegein aan Stichting Zorgspectrum, Onderwerp: Tweede controle op brandveiligheid, d.d. 28 februari 2011.

⁷⁰ Aanvraag bouwvergunning, aanvraagnummer 1005127, d.d. 6 april 2010.

⁷¹ Gemeente Nieuwegein, Bouwvergunning nr. 1005127, d.d. 22 juni 2010, verzonden 24 juni 2010.

⁷² In het Veiligheids- en Gezondheidsplan wordt abusievelijk gesproken van artikel 2.27. Het Veiligheids- en Gezondheidsplan gaat in op de veiligheid en gezondheid van werknemers die betrokken zijn bij de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden.

⁷³ Veiligheids- & Gezondheidsplan ontwerp-/bestekfase, werk: 907, project: Renovatie verpleeghuis De Geinsche Hof te Nieuwegein, datum: 4 mei 2010, opdrachtgever: Stichting Zorgspectrum, p. 4

(vallen van hoogte / vallen van voorwerpen op de weg). Met betrekking tot het vallen van daken wordt het aanbrengen van dakrandbeveiligingen als maatregel vastgelegd.

Toezicht tijdens de renovatie

De renovatie is onderverdeeld in een aantal fasen. Ten tijde van de brand zijn de eerste drie fasen van de renovatie voltooid, te weten:

- Fase 1: afdeling Kreeft;
- Fase 2: afdeling Virgo;
- Fase 3: afdeling Ram.

Op het moment van de brand is fase 4, renovatie van de afdeling Steenbok, in uitvoering. Werkzaamheden aan de afdeling Weegschaal en de kernen zijn op dat moment nog niet gestart. Rond de renovatiewerkzaamheden is een aantal gesprekken gevoerd en hebben controles door de gemeente plaatsgevonden.

Op 23 november 2010 vindt een oriëntatiegesprek plaats in De Geinsche Hof tussen de toezichthouders Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente Nieuwegein en een vertegenwoordiger van de opdrachtgever. Met betrekking tot de renovatiewerkzaamheden wordt in dit gesprek opgemerkt dat de renovatiewerkzaamheden in week 49 (van 2010) zullen starten. De afdeling Handhaving Bebouwde Omgeving van de gemeente Nieuwegein zal de renovatiewerkzaamheden bestuderen voor aanvang van de bouwvergadering van de week daarop. Het oriëntatiegesprek gaat verder in op de nieuwbouwwerkzaamheden.

Op 1 december 2010 vindt een bouwvergadering plaats bij de gemeente Nieuwegein. Hierbij zijn aanwezig: toezichthouders Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente Nieuwegein, een vertegenwoordiger van de opdrachtgever en een medewerker van de Veiligheidsregio Utrecht. De aannemer is afwezig. Met betrekking tot de renovatie wordt in dit overleg besproken dat: renovatie en nieuwbouw gelijktijdig starten, de ontruimingsinstallatie in de vleugels waar renovatie plaatsvindt tijdelijk wordt losgekoppeld en dat er een nieuwe ontruimingsinstallatie wordt aangelegd die enige tijdsoverlap in gebruik heeft met de bestaande installatie. Verder wordt in de bouwvergadering gesproken over de nieuwbouwwerkzaamheden.

Op 16 februari 2011 vindt een controle plaats van de brandscheidingen op de afdeling Kreeft (renovatiefase 1). Daarbij wordt geconstateerd dat nog niet alle doorvoeren voldoende brandwerend zijn afgewerkt, dat de puien in de huiskamers nog niet voldoen aan WBDBO 30 en dat nog niet alle brandscheidingen tussen de (sub)brandcompartimenten naar behoren zijn uitgevoerd.

Op 28 februari 2011 wordt de brandmeldinstallatie getest. Over de puien van de woonkamers⁷⁴ die nog niet voldoen aan WBDBO 30 wordt overleg gevoerd over de te hanteren aanpak door de gemeente met het bouwbedrijf. Op 1 maart 2011 vindt overleg plaats tussen de gemeente en een medewerker van Bouwhaven over de aanpak van de puien van de huiskamers. De gemeente eist dat de puien binnen 14 dagen aangepast dienen te worden. De patiëntenkamers voldoen inmiddels en kunnen gebruikt worden. Met betrekking tot de puien wordt op 16 maart nader overleg gevoerd over de brandwerendheid van de panelen in de kozijnen.

Op 31 maart 2011 wordt met betrekking tot renovatiefase 2 de doorvoeren van de verdiepingsvloer bekeken. Deze worden voorzien van een manchets (conform fase 1). Op 6 april 2011 vindt controle plaats van de afdeling Virgo (renovatiefase 2). Vervolgens vindt op 20 april de oplevering van de afdeling Virgo plaats door een medewerker van de gemeente en een medewerker van de Veiligheidsregio Utrecht. Bij de oplevering wordt geconstateerd dat het alarm niet op alle deuren werkte. Dit blijkt ter plekke opgelost te kunnen worden.

Op 25 mei vindt een controle plaats op Ram (renovatiefase 3). Geconstateerd wordt dat er nog enkele werkzaamheden uitgevoerd moeten worden (aanbrengen manchets, sluiten isolatie, doorrekenen puien woonkamer). Op 7 juni vindt de oplevering van Ram plaats. Het manchets is aangebracht, wel is ernaast nog een gat dat gedicht moet worden. Op twee deuren sluiten de drangers niet bij alarm. De berekening van de woonkamerpuien is nog niet binnen.

⁷⁴ Het betreft hier de kamers van de patiënten

2011 – Omgevingsvergunning nieuwbouw – gebruiksvergunning gerenoveerd deel

Op 23 juni 2011 verzendt de gemeente Nieuwegein een brief aan de Stichting Zorgspectrum, waarin wordt ingegaan op de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het gebruik van het nieuwbouwgedeelte van De Geinsche Hof. Met betrekking tot de aanvraag wordt opgemerkt dat deze onvolledig is, omdat de volgende gegevens ontbreken bij de aanvraag:

- Tekeningen die voorzien zijn van de volgende gegevens:
 - Brandmeldinstallatie (positie handmelders + BMC)
 - Brandslanghaspels
 - Paniekbeklag

Daarnaast wordt in de brief opgemerkt dat "voor de bestaande bebouwing welke gerenoveerd wordt (...) een nieuwe gebruiksvergunning aangevraagd [moet] worden." De gemeente Nieuwegein adviseert Zorgspectrum om één vergunning aan te vragen voor beide gebouwen.⁷⁵

⁷⁵ Brief gemeente Nieuwegein aan Stichting Zorgspectrum, Onderwerp: omgevingsvergunning, d.d. 23 juni 2011

Bijlage 3 Reconstructie gebeurtenissen

Reconstructie gebeurtenissen

Toelichting

Op maandag 27 juni 2011 heeft zich bij Zorgcentrum De Geinsche Hof in Nieuwegein een zeer grote brand voorgedaan. Naar aanleiding van de brand is opgeschaald naar GRIP 3⁷⁶. Alle op dat moment aanwezige cliënten van De Geinsche Hof (138 personen) worden door de BHV, medewerkers van De Geinsche Hof, hulpverlening en derden in veiligheid gebracht.

Naar aanleiding van deze brand zijn in totaal zijn 52 personen gezien in een ziekenhuis: 3 in het St. Antonius ziekenhuis Nieuwegein, 47 in het Calamiteiten Hospitaal en 2 op de SEH (Spoedeisende Hulp) van het UMC Utrecht.⁷⁷ De Geinsche Hof is na de brand tijdelijk onbewoonbaar en de cliënten van De Geinsche Hof kunnen niet terugkeren naar de locatie aan de Vuurscheschans 75 in Nieuwegein. Zij worden in een tijdelijke locatie ondergebracht.

Hieronder treft u een reconstructie van de gebeurtenissen rond de brand op 27 juni 2011. Het doel van deze reconstructie is het in kaart brengen van de feiten ten aanzien van:

- Het ontstaan van de brand;
- De detectie en melding(en);
- De alarmering intern (BHV) en extern (hulpdiensten etc.);
- De opschaling;
- De afschaling;
- De geboden zorg- en hulpverlening en informatievoorziening door de betrokken partijen gedurende de incidentfase en de nafase (nazorg);
- De onderlinge samenwerking en coördinatie en rolverdeling betrokken partijen;
- De uitvoering van de gemeentelijke bevolkingszorg;
- Rol burgerhulpverleners;
- De genomen besluiten;
- Het functioneren van betrokken teams;
- Informatiemanagement.

De reconstructie beslaat de periode van het ontstaan van de brand op maandag 27 juni 2011 tot en met de bewonersavond naar aanleiding van deze brand op vrijdag 1 juli 2011. De reconstructie van de gebeurtenissen is gebaseerd op de door betrokken partijen beschikbaar gestelde schriftelijke informatie en op gesprekken met respondenten. Wanneer passages zijn gebaseerd op schriftelijke bronnen, wordt hiernaar verwezen in een voetnoot. De overige informatie is afkomstig van de geraadpleegde respondenten.

Wij hebben de gebeurtenissen rond de brand chronologisch beschreven. Om de leesbaarheid te vergroten wordt op momenten afgeweken van de chronologie. In de onderzoeksfasering hebben wij een subfasering aangebracht ten behoeve van de reconstructie:

Fasering incident en incidentafhandeling brand ontstaan op 27 juni 2011	
Fase 0	Omstandigheden ochtend 27 juni locatie Vuurscheschans 75 in Nieuwegein
Fase 1	Van ontwikkeling van de brand tot interne brandmelding en eerste activiteiten BHV
Fase 2	Alarmering en uitruk hulpdiensten
Fase 3	Opschaling naar GRIP 1

⁷⁶ De crisisorganisatie van de overheid is onderverdeeld in een operationeel, tactisch en strategisch niveau. Afhankelijk van de mate van de ernst van de ramp- of crisissituatie wordt de organisatiestructuur van de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP) opgeschaald. De GRIP-regeling vormt de basis voor de operationele en bestuurlijke opschaling tijdens incidenten. In de GRIP wordt onderscheid gemaakt in verschillende opschalingstadia, ook wel coördinatiaalarmen (GRIP 1 t/m 4) genoemd. Bij elk coördinatiaalarm wordt de organisatie verder opgebouwd en krijgen organisatieonderdelen en functionarissen specifieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden toegewezen.

⁷⁷ Overdracht PSHOR aan GGD Midden Nederland.

Fase 4	Opschaling naar GRIP 2
Fase 5	Opschaling naar GRIP 3
Fase 6	Afschaling
Fase 7	Nafase

De reconstructie van de gebeurtenissen rond de brand op 27 juni is geanonimiseerd. Dit houdt in dat er geen namen van personen worden gebruikt in de reconstructie. Wel is het zo dat omschrijvingen, beschrijvingen en duiding maken dat sommige acties en situaties herleidbaar zijn tot personen en/of functies.

Reconstructie

Fase 0: Omstandigheden ochtend 27 juni locatie Vuurscheschans 75 in Nieuwegein

Op maandagochtend 27 juni 2011 vinden de reguliere ochtendhandelingen plaats in Zorgcentrum De Geinsche Hof. De afdelingshoofden lopen hun ronde over de afdelingen. Medewerkers zijn bezig met de medicijnen van de cliënten en in de keuken.

Op de locatie aan de Vuurscheschans 75 in Nieuwegein zijn deze ochtend dakdekkers werkzaam op het dak. Deze werkzaamheden vinden plaats binnen een groot project van de nieuwbouw en renovatie op deze locatie.

Fase 1: Van ontwikkeling van de brand tot interne brandmelding en eerste activiteiten BHV

Omstreeks 07:55(:00) uur breekt bij de werkzaamheden aan het dak van het zorgcentrum brand uit. Uit de rapportage brandmeldinstallatie Geinsche Hof van Dräger Safety blijkt dat bij de 641-brandmeldinstallatie vrijwel alle groepen met automatische melders in alarmtoestand zijn. De D5004-brandmeldinstallatie geeft 121 brandmeldingen aan. Uit de rapportage van Dräger blijkt verder: "van de oude 641 centrale is het helaas niet mogelijk om een geschiedenis terug te halen. Hierdoor is uitsluitend van de nieuwe D5004 een event-log gemaakt." Uit het event-log blijkt dat om 07:55(:07) uur de eerste brandmelding van de afdeling Virgo is gekomen. Dit brandalarm is om 07:55(:08) uur doorgemeld naar de oude 641 centrale. Deze alarmmelding is door de 641 centrale doorgestuurd naar de alarmcentrale van de brandweer (RAC). In het door Dräger bijgevoegde log met meldingen is zichtbaar dat in zeer korte tijd op de verschillende afdelingen melders worden aangesproken.⁷⁸

Afdeling	Locatie	Status renovatie	BMI	Tijdstip melding	Doormelding door 641
Kreeft	1 ^{ste} verdieping	Fase 1: afgerond	D5004 (2011)	07:55(:07)	07:55(:08)
Ram	1 ^{ste} verdieping	Fase 3: afgerond	D5004 (2011)	07:55(:14)	07:55(:15)
Steenbok	Begane grond	Fase 4: in uitvoering	641 (1989)	Niet bekend	
Virgo	Begane grond	Fase 2: afgerond	D5004 (2011)	07:55(:07)	07:55(:08)
Weegschaal	Begane grond	Nog niet gestart	641 (1989)	Niet bekend	

Detectie brand

Tijdens zijn werkzaamheden ruikt het afdelingshoofd Weegschaal een zwavellucht. Kort daarop gaat op de afdeling Weegschaal het brandalarm af. Binnen een minuut is er sprake van rookontwikkeling op de afdeling Weegschaal. De <<reguliere>> piepers van de afdelingshoofden gaan af met de melding <<brand>>. Ondertussen doen de brand- en rookontwikkeling en verspreiding via de luchtbehandelingsinstallatie in het gebouw het brandalarm op alle afdelingen afgaan.

⁷⁸ Dräger Safety: Rapportage brandmeldinstallatie Geinsche Hof te Nieuwegein.

Het hoofd interne dienst Geinsche Hof loopt naar aanleiding van de brandmelding naar het brandmeldpaneel. Op het paneel staat aangegeven dat de brand op de afdeling Weegschaal is. Het hoofd interne dienst loopt naar de betreffende afdeling en ziet door het raam buiten rook, afkomstig van boven. Het hoofd interne dienst vervolgt per trap de weg naar boven en treft daar een medewerker van de Technisch Dienst. De installatieruimte wordt geopend en daar komt **<<meteen allemaal zwarte rook uit>>**. Het hoofd interne dienst geeft aan dat de deur gesloten moet worden. De handbrandmelder wordt ingeslagen. Het hoofd interne dienst geeft aan dat er ontruimd moet worden. Tegen medewerkers wordt gezegd: "ga mensen halen".

Ontruiming

Op de afdeling Weegschaal wordt direct gestart met de ontruiming. De ontruiming verloopt via het Johan Bosplein en het restaurant (Het Gein). Op het Johan Bosplein is snel sprake van veel rook.

Het afdelingshoofd Kreeft (HBHV) is op de bovenverdieping en gaat via de afdeling Weegschaal naar de receptie. Er is telefonisch contact met de brandweer. Het HBHV bevestigt aan de brandweer dat het om een **<<echt alarm>>** gaat. Er bestaat angst voor koolmonoxidevergiftiging. De bedrijfshulpverlening van De Geinsche Hof start direct met de volledige ontruiming van het pand. Binnen zeer korte tijd is op alle afdelingen sprake van **<<hevige rookontwikkeling>>**.

De Voorzitter Raad van Bestuur van het Zorgspectrum en de locatiemanager worden telefonisch op de hoogte gebracht van de brand door de Manager Facilitaire Services. Zij gaan hierop naar De Geinsche Hof.

Vanaf de verschillende afdelingen worden cliënten op de bedden weggedragen. De BHV van De Geinsche Hof voert in eerste aanleg een horizontale ontruiming uit. Direct blijkt dat het **<<scenario horizontale ontruiming>>** niet uitgevoerd kan worden omdat de verschillende brandcompartimenten op de eerste etage vol rook lopen.

Bij de verplaatsing van de bedden ontstaan problemen bij de trap, een cruciale plek tijdens de ontruiming. Het rood/witte paaltje bovenaan de trap kan **<<niet naar beneden>>**. De sleutel is er wel, maar de paal blijkt lastig naar beneden te krijgen. Het afdelingshoofd Weegschaal pakt de coördinatie van de handelingen bij de trap op. Besloten wordt door te gaan met ontruimen, de ontruiming vindt langs en over het paaltje plaats. Bouwvakkers aanwezig op het terrein melden zich bovenaan de trap en helpen met de ontruiming. Bovenaan de trap, waar de cliënten van het bed getild worden en naar beneden worden gebracht, ontstaat een **<<ophoping van lege bedden>>**.

Ook worden cliënten naar het dak verplaatst. Bij de fysiotherapieruimte staan bedden met cliënten te wachten totdat ze via het dak naar beneden kunnen. Daar is geen rook. Een medewerker van De Geinsche Hof coördineert daar de verplaatsing van de cliënten door bouwvakkers. In het pand lopen sommige cliënten en medewerkers verdwaasd rond. Vooral het in veiligheid brengen van de dementerende cliënten blijkt lastig.

In de tijdelijke, gesloten unit op de afdeling Kreeft waar bewoners van Steenbok zitten sommige cliënten **<<vast in een ruimte gevuld met zwarte rook>>**. Cliënten zijn niet in staat om de ruimte zelfstandig te verlaten, maar zijn hiervoor afhankelijk van hulp van derden. Door de gesloten deuren in het pand (de uitwerking van de brandcompartimentering) verkeren sommige bewoners in doodsangst. De vrijloopdrangers (sinds een paar weken) op bepaalde plekken in het pand veroorzaken problemen met de doorgang tijdens de ontruiming.⁷⁹

Zwarte rook

Er is sprake van hevige rookontwikkeling maar medewerkers, bouwvakkers en anderen rennen af en aan en blijven doorgaan met het redden van cliënten en het zorgen voor de cliënten van de verschillende afdelingen. Sommige medewerkers hebben bloeddorlopen ogen en door roet zwartgeblakerde gezichten en moeten hoesten en kokhalzen. Het blijkt moeilijk de medewerkers om redenen van eigen veiligheid af te houden van hun reddende werkzaamheden. Ook aanwezige cliënten, buurtbewoners en bouwvakkers hebben zwarte rooksporen op het gezicht. Sommige cliënten voelen zich niet goed.

⁷⁹ Volgens diverse respondenten hebben de vrijloopdrangers de ontruiming in enige mate gehinderd. Omdat een technische reconstructie geen deel uitmaakt van dit onderzoek doen wij hierover verder geen uitspraken.

Fase 2: alarmering en uitruk hulpdiensten

Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU)

Om 07:57(:39) uur⁸⁰ komt een **OMS-melding** (automatische brandmelding via openbaarbrandmeldsysteem) vanaf de locatie Geinsche Hof binnen bij de Regionale Alarmcentrale (RAC) in de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht.⁸¹ Het HBHV van De Geinsche Hof bevestigt aan de brandweer dat het om een **<<echt alarm>>** gaat. Er bestaat angst voor koolmonoxidevergiftiging. De bedrijfshulpverlening van De Geinsche Hof is gestart met de volledige ontruiming van het pand.

Het gaat om de achtereenvolgende meldingsclassificaties brand, binnenbrand, brandontmoeting. Het gaat om een multidisciplinair incident: de betrokken disciplines zijn de brandweer, de Centrale Post Ambulancevervoer in Utrecht (CPA) en de politie.⁸²

Brandweer

Om 07:59(:55) uur rukt de eerste Tankautospuiter (kazerne Nieuwegein Noord) uit. Om 08:00(:41) uur wordt aan de AC aangegeven dat het om rook en brand in de technische ruimte gaat. Terwijl de eerste Tankautospuiter aanrijdend is wordt er om 08:02(:24) uur **middelbrand** gemaakt op basis van de zichtbare hevige rookontwikkeling afkomstig van het object. Om 08:04(:00) uur wordt gemeld dat er sprake is van **<<hevige rookontwikkeling van het dak, kunststof, dakdekkers worden nu van het dak gehaald>>**. Om 08:04(:20) uur arriveert de eerste Tankautospuiter ter plaatse.⁸³

BHV – BRW

Bij de receptie in de centrale hal van De Geinsche Hof liggen BHV hesjes en plattegronden: dit is de afgesproken verzamelplaats voor de BHV. Bij aankomst ontvangt de brandweer de plattegronden. Het kost de brandweer veel moeite om op basis van deze plattegronden duidelijkheid te krijgen van de indeling van het gebouw (exacte benamingen afdelingen/locatie). De brandweer begint aan de redding.

Na komst van de brandweer wordt vastgesteld dat het restaurant (Het Gein) te vol raakt en dat men verder dient te ontruimen naar het terras. Vervolgens wordt er verder ontruimd naar Van Baarenhove, het naburige seniorencomplex.

De rook komt nu vanaf de trap naar beneden de centrale hal in. Bij de receptie is het druk. Het personeel is druk met het beantwoorden van de telefoon. Bezorgde familieleden bellen massaal naar De Geinsche Hof om te horen hoe het met hun familielid is. Iedereen wordt te woord gestaan, maar de personeel kan niet zeggen waar cliënten zich bevinden (men bevindt zich op verschillende locaties, het is nog niet duidelijk wie zich waar bevindt). Ook melden zich medewerkers die vanaf een andere locatie zijn toegesnel. De Specialist Ouderengeneeskunde⁸⁴ meldt zich hier bij het HBHV. Op dat moment is direct ingrijpen van zijn kant niet nodig. Hij spreekt zijn zorg uit over de medische en zorgdossiers van de cliënten en de beschikbaarheid van medicatie.

De tijdelijke gesloten unit op de afdeling Kreeft waar cliënten van Steenbok zitten, ging eerder niet van het slot af. De brandweer forceert de deur en verkrijgt zo toegang tot de afdeling.

Fase 3: Opschaling naar GRIP 1

Om 08:10(:18) uur wordt **zeer grote brand** gemaakt. Het is duidelijk dat er nog veel personen uit het gebouw gehaald moeten worden en dat er veel capaciteit nodig is voor de ontruiming. Om 8:10(:28)

⁸⁰ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁸¹ Hier vindt het eerste contact met de brandweer plaats (de intake).

⁸² GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁸³ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁸⁴ Eindverantwoordelijke medicus

uur worden de CVD Brandweer, de HOVD-Oost, de HOVD-West, en de AGS West⁸⁵ gealarmeerd.⁸⁶ Om 08:12(:11) uur wordt **GRIP 1** gemaakt.⁸⁷ Om 08:11(:32) uur⁸⁸ wordt de calamiteitencoördinator (CaCo)⁹⁰ gealarmeerd. Om 08:12(:14) uur wordt de communicator geactiveerd.⁹¹ Om 08:13(:51) uur volgt GRIP 1 via de communicator (door centralist) ACB Nieuwegein.⁹² Om 08:16(:15) uur rukt de HOVD Oost met een Prio 3 naar het incident uit.⁹³ Om 08:21(:43) uur spreekt de AC de voice-mail van een wethouder⁹⁴ in.⁹⁵ Om 08:27(:39) uur rijdt de HOVD Oost met een Prio 1 door naar het incident.⁹⁶

Meldkamer Ambulancezorg (MKA) Utrecht

Om 08:20(:40) uur wordt de Meldkamer Ambulancezorg in kennisgesteld van het incident.⁹⁷ De melding luidt: <<Grote brand Geinsche Hof, Vuursche Schans 75 Nieuwegein, er is sprake van rook en ongeveer 30 slachtoffers>>. Als aanrijdroute voor het incident wordt de normale route aangegeven. In de vooraankondiging van de MKA Utrecht wordt vermeld: <<Brand verzorgingshuis, veel slachtoffers inhalatietrauma>>.⁹⁸

Er volgt een inzet van ambulances en ambulances B⁹⁹. Om 08:23(:43) uur is de eerste ambulance ter plaatse. Deze vraagt direct 10 ambulances aan.¹⁰⁰ Omstreeks 08:26(:00) uur komt de eerste OvDG ter plaatse. De CvDG arriveert om 08:37(:00) uur. De tweede OvDG komt samen met de eerste Coördinator gewonden vervoer (CGV) om 09:09(:00) uur aan. De tweede CVG komt om 10:40(:00) uur aan.¹⁰¹

Situatie Geinsche Hof

In De Geinsche Hof rennen mensen af en aan om hulp te bieden. De onbekendheid van de hulpverlenende partijen met het gebouw en de rookontwikkeling zorgen op sommige plekken voor een chaotische situatie. Van buitenaf is inmiddels een bouwkraan met container/bak ingezet om cliënten van het dak te halen.

Ondertussen wordt het steeds drukker rondom het complex De Geinsche Hof. Met name bij de hoofdingang van het gebouw ontstaat een hectische en onoverzichtelijke situatie. Het terrein loopt vol voertuigen en mensen. BHV en medewerkers van De Geinsche Hof halen samen met de Hulpdiensten, omwonenden en bouwvakkers de cliënten naar buiten. Familieleden melden zich bij De Geinsche Hof. Er wordt hard gewerkt en waar het kan helpen mensen elkaar. Ondertussen is er sprake van rookontwikkeling in het gehele complex en een chaotische situatie in en om het pand.

De ontruiming vindt plaats naar Van Baarenhove. Het is hier steeds voller aan het raken. De Specialist Ouderengeneeskunde¹⁰² meldt zich hier en kijkt waar hulp nodig is. De Specialist Ouderengeneeskunde stelt in de apotheek geneesmiddelen veilig.

⁸⁵ Ook de Informatiemanager CoPI West, de LMPO (Leider Meetplan Organisatie) Oost, de Coördinator Logistiek en de Piket coördinator RAC worden gealarmeerd.

⁸⁶ Incidentrapportage incidentnummer: 156229

⁸⁷ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁸⁸ FIR-GRIP 3 HOVD West zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

⁸⁹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹⁰ De calamiteitencoördinator (CaCo) betreft een functie achter de schermen in de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU). De calamiteitencoördinator is in januari 2009 ingevoerd op de GMU, met als doel de multidisciplinaire informatie- uitwisseling en afstemming van de opschalingsprocessen beter te structureren. De belangrijkste taak van de CaCo is het houden van overzicht op het incident en het verloop van de meldkamerprocessen en het bewaken dat alle partners in de meldkamer op dezelfde lijn zitten. Informatie is hiervoor cruciaal. De CaCo zit als een spin in het web van informatie die via de centralisten van de drie meldkamerdisciplines binnenkomt.

⁹¹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹² BRUL Qualification and Exception Report: GRIP 1 Nieuwegein

⁹³ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹⁴ De 1e loco-burgemeester

⁹⁵ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹⁶ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹⁷ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

⁹⁸ MIST in Logboek MKA d.d. 27-6-2011 (red. M:mechanisme ongeval, I:identificatie letsel, S:symptomen en T:therapie.)

⁹⁹ Ambulance B: Deze wagen wordt gebruikt voor liggend ziekenvervoer bij niet urgent vervoer en kan daardoor eenvoudiger zijn uitgerust dan een normale ambulance.

¹⁰⁰ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁰¹ Email Regionale Ambulance Voorziening Utrecht

¹⁰² Eindverantwoordelijk medicus

Om 08:28(:34) uur komt bij de AC het verzoek om twee bussen binnen. Dit verzoek is afkomstig van de OvD-P. Connexion wordt hierover in kennis gesteld.¹⁰³ Om 08:48(:00) uur wordt gemeld dat de Connexion bussen op de Meckelerschans staan. Om 08:50(:45) uur is de tweede bus ter plaatse.¹⁰⁴

Opstart Commando Plaats Incident (CoPi)¹⁰⁵

Omstreeks 08:26(:00) uur arriveert de commandohaakarmbak (COH), ook de CoPI-bak genoemd, op het terrein.¹⁰⁶ Rond 08:29(:09) uur¹⁰⁷ is de HOvD West ter plaatse. De **HovD West/Leider CoPI** ontmoet nabij de ingang de OvD-P, OvD-G en OvD-B. Er wordt prioriteit gegeven aan het aanwijzen van een **<<gewondennest rechts nabij de ingang>>**, de verkeerscirculatie grondgebied voor aan/afvoer hulpdiensten en de opvang in het naastgelegen Van Baarenhove, links uit de hoofdingang.

Op basis van het, door de HOvD West, vastgestelde ontbreken aan structuur van de inzet door de brandweer wijst de HOvD West, de HOvD-Oost aan als compagniescommandant (CC). Er is op dat moment meer dan een peloton aan brandweerpotentieel ingezet op alle bouwlagen en actievakken. De meldkamer geeft aan de HovD West aan dat er nog een OvD beschikbaar is en deze ook ter plaatse komt onder de CC.¹⁰⁸ Samen met eerste OVD wordt de inzet gecoördineerd. De tweede OVD wordt ingezet als "bevelvoerder".¹⁰⁹ Een andere HOvD die ter plaatse komt wordt aangewezen als CoPI-lid processen brandweer om de CC daarvan te ontlasten.¹¹⁰

Inzet Calamiteiten Hospitaal

Om 08:43 uur wordt verzocht tot de openstelling van het Calamiteiten Hospitaal te Utrecht. Om 08:46(:34) uur wordt aangegeven dat alle slachtoffers naar het Calamiteiten Hospitaal worden vervoerd.¹¹¹ Er is dan een slachtoffer naar het St. Antonius ziekenhuis overgebracht.

Om 08:35(:00) uur wordt SIGMA ingezet. SIGMA komt om 09:48(:53) uur ter plaatse.¹¹²

Fase 4: Opschaling naar GRIP 2

Leider CoPI – aansluiting zorginstelling

De Leider CoPI bepaalt de CoPi-cyclus en organiseert ieder half uur een overleg met de locatiemanagers van De Geinsche Hof, Batenstein (Vianen) en Verzorgingshuis Vreeswijk (Nieuwegein). De doelstelling is om te komen tot een overzicht van de 138 cliënten (wie waren er en waar zit nu wie), medewerkers, opvangcapaciteit voor de eerste 24 uur, zorg voor de zorg en medicatie voor de cliënten. Daar er nu mensen verspreid zijn over meerdere locaties, ziekenhuizen, gewondenspreidingsplan, inzet noodhospitaal en verdere bestuurlijke effecten besluit de Leider CoPI om 08:40(:16) uur tot opschaling naar **GRIP 2**. Er is sprake van een groot aantal gewonden.¹¹³ Om 08:41(:50) uur volgt GRIP 2 via de communicator (door centralist) ACB Nieuwegein.¹¹⁴ De burgemeester van Nieuwegein wordt in kennisgesteld.¹¹⁵

HS GHOR - AC GHOR

Om 08:40(:00) uur worden de HS GHOR en het HAC GHOR gealarmeerd. De HS GHOR heeft contact met de CvD G en de MKA en vertrekt richting het ROT. Rond 09:00(:00) uur geeft de HS GHOR de RGF van Dienst een sitrap. Om 09:05(:00) uur geeft de HS GHOR het HAC de opdracht om het AC GHOR op te starten en te kijken naar risicovolle en kwetsbare objecten. De verwachte activiteiten houden patiëntenregistratie in. Om 09:30(:00) uur is het AC GHOR operationeel. Rond

¹⁰³ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁰⁴ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁰⁵ Het CoPI is de afkorting voor Commando Plaats Incident. Hier vindt de operationele leiding over het plaats incident plaats.

¹⁰⁶ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁰⁷ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁰⁸ FIR-GRIP 3 HOvD West zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011.

¹⁰⁹ FIR-GRIP 3 HOvD Oost zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹¹⁰ FIR-GRIP 3 HOvD West zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011.

¹¹¹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹¹² GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹¹³ FIR-GRIP 3 HOvD West zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011.

¹¹⁴ BRUL Qualification and Exception Report: GRIP 2 Nieuwegein

¹¹⁵ De burgemeester is reeds eerder in kennis geteld door de ACB.

11:10(:00) uur volgt de pageroproep RGF van Dienst GRIP 3. Om 11:30(:00) uur wordt de tweede HS GHOR actief.^{116 117}

Vorbereiding ROT

Na de melding zoekt de Operationeel Leider (OL) telefonisch contact met de RAC en wordt geïnformeerd over het incident. De OL belt vervolgens met de Leider CoPI (de HOVD-West). Afgesproken wordt contact te hebben. Ook de OL vertrekt richting zijn beoogde locatie: het COV-gebouw (het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid). Onderweg ontvangt hij de laatste informatie over het incident van de RAC. Op het COV voegt de Operationeel Leider (OL) zich bij de calamiteitencoördinator (CaCo) en de brandweercentralist. De OL zoekt contact met de AOV van de gemeente Nieuwegein. Bij de tweede poging spreken ze elkaar. De OL krijgt de naam door van de dienstdoende AOV, zij spreken elkaar en deze gaat het CoPI in.¹¹⁸

Aan de achterzijde van De Geinsche Hof

Aan de achterzijde van de locatie is een <<tweede gewondennest>> tot stand gekomen. De eerste ambulance meldt zich daar om 08:45(:41) uur.¹¹⁹

CoPi – eerste overleg

Om 08:45(:58) uur is de CoPi-bak geïnstalleerd. Om 08:50(:00) uur vindt het eerste CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPI (HOVD-West), IM CoPI, Plotter CoPI, de OvD-B, de OvD-G, de OvD-P, de OvD-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Er wordt vastgesteld dat men in GRIP 2 zit en dat het gaat om een zeer grote brand in een zorgcentrum. Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het eerste CoPi:

- Brand: verdieping (Steenbok) via dak ook mensen afgevoerd, ontruiming met behulp van derden;
- Circa 32 personen met ademhalingsproblemen personeel en cliënten;
- Bedden zijn overgebracht naar Van Baarenhove seniorencomplex nabij opvang;
- Lopende mensen naar Lemsterschans, onder begeleiding van derden;
- Tevens mensen opgevangen in een bus;
- Afzetting op 50 meter;
- Slachtoffers naar calamiteitenhospitaal;
- Er zijn <<vreemde ambulances>> door ambulance bijstand;
- SIGMA komt ter plaatse, locatie in overleg met politie.
- Opvanglocatie waar de bus naartoe gaat is nog niet bekend, dit is een actie van het ROT, let op de zorg die nodig is;
- Logistiek ligt bij de brandweer, is uitgezet.

Als knelpunten worden genoemd:

- Slecht zicht op aanwezigen, registratie;
- Verkeerscirculatie brongebied is een knelpunt.¹²⁰

De Geinsche Hof is leeg

Om 08:55(:04) uur wordt gemeld dat het pand van De Geinsche Hof leeg is. Om 09:11(:00) uur zit de eerste Connexion bus vol met cliënten en gaat rijden richting het Veerhuis.¹²¹

De Specialist Ouderengeneeskunde¹²² gaat samen met de brandweer het pand binnen om medische en zorgdossiers van de cliënten veilig te stellen.

Gemeentehuis in Nieuwegein – klein Beleidsteam (BT)

In Nieuwegein komen op het gemeentehuis de burgemeester, de gemeentesecretaris en de adviseur crisisbeheersing (ACB) om 09:00(:00) uur bijeen. Het beeld op het gemeentehuis is het volgende: De

¹¹⁶ Evaluatierapport brand verzorgingstehuis Geinsche Hof Nieuwegein.

¹¹⁷ Het LOCC belde om te vragen het AC hulp kon gebruiken, deze is gekoppeld aan de HS-GHOR.

¹¹⁸ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹¹⁹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹²⁰ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹²¹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹²² Eindverantwoordelijk medicus

draaiboeken communicatie, opvang en verzorging en CRIB zijn gestart. Alle mensen worden geregistreerd, ook de mensen die naar het Calamiteiten Hospitaal worden overgebracht. Als de registratie compleet is zal deze worden afgestemd met het verpleeghuis. Hekken en afzetmateriaal worden gereed gehouden, een ACB is naar het ROT. Er wordt een eerste opzet voor een persbericht gemaakt op basis van de beschikbare informatie en deze zal rond 10:00(:00) uur op de website verschijnen. Het Klant Contact Centrum (KCC) wordt opgeschaald naar 8 personen. De gegevens van de bellers worden genoteerd.¹²³

ROT – eerste bijeenkomst

Om 09:15(:00) uur komt het ROT voor de eerste maal bijeen. De calamiteitencoördinator (CaCo) voegt zich bij het ROT en verzorgt de (start) beeldvorming van het ROT. Het ROT is bij de start van de vergadering bijna compleet. Communicatie sluit aan het einde van de vergadering aan.

Rond 09:25(:00) uur heeft de OL contact met de Leider CoPI. De Leider CoPI geeft aan over de volgende zaken afstemming met het ROT te wensen: de begidsing voor <<vreemde Ambulances>>, rijroutes, afzettingen (actie ROT). Opvang, combinatie gemeente en zorgcentrum in CoPI afspraken maken over wie wat doet. Communicatie dient te worden gedaan door ROT/gemeente. Psychosociale opvang voor de cliënten, personeel en burger-hulpverleners (actie ROT). Tijdens de eerste bijeenkomst worden drie thema's meegegeven aan de leden van het ROT: Opvang, Communicatie en Psycho-sociale (na)zorg.

Een vraag vanuit het CoPi luidt: waar de niet-gewonden heen moeten, ze worden nu in een bus verzameld.

De Leider CoPi en de OL maken afspraken over de contactmomenten.¹²⁴

CoPi – tweede overleg

Om 09:25(:00) uur vindt het tweede CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het tweede CoPi:

- De brand is op de afdeling Ram en niet in Steenbok;
- GHOR: chaotische fase, af en aanvoer vindt plaats, centrale opvang, afvoer naar UMCU. Men wordt verrast door slachtoffers die steeds weer gevonden worden. Er zijn twee OVD-G aanwezig. Er is een tweede gewondennest¹²⁵. Men heeft veel last van ramptoeristen;
- Brandweer: het huis is leeg, alle patiënten zijn eruit;
- Gemeente: registratie is opgestart;
- Politie: afzetting is geregeld, motoragenten zorgen voor begidsing, de afzetting wordt vergroot naar 100 meter
- Voorlichting: met groot materieel aanwezig, ontruiming gaande;
- Mensen in Veerhuis: circa 60 mensen
- Zorgcentrum Vreeswijk: souterrain circa 29 mensen.

Als knelpunten worden genoemd:

- Doorstroom mensen bij ingang, onbekend wie waar is;
- Zorg is dwalende cliënten;
- Locatie SIGMA is in overleg met de OVD P;
- Registratie van personen in de bus en de opvanglocatie;
- Communicatie is uitgezet in het ROT;
- Psychosociale opvang is nodig, uitgezet in ROT.

In dit overleg wordt gesproken over het Opvangplan Geinsche Hof.

Totaal aantal bewoners:138

Waarvan 30/40 in het ziekenhuis

¹²³ Verslag BT 0.9.00 – 9.15 10.30 - 11.45

¹²⁴ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹²⁵ Dit is wat binnen meldingen het <<tweede incident>> wordt genoemd.

57 personen moeten naar Hof van Batenstein, Vianen
29 personen, naar Vreeswijk Lekboulevard
20 revalidanten, Albert van Koningsbruggen in Utrecht

Er wordt tijdens het overleg aangegeven dat de bovenstaande aantallen zijn kortgesloten met deze locaties en dat bovenstaande is medegedeeld door de locatiemanager.¹²⁶ Om 09:42(:07) verzoekt het CoPI om Salvage¹²⁷ ter plaatse. Salvage zal ter plaatse komen.¹²⁸

HS GHOR - AC GHOR - PSHOR

Om 10:00(:00) uur verzoekt de HS GHOR het AC GHOR¹²⁹ tot het opstarten van PSHOR. Slachtofferhulp Nederland (SHN) is leider Kernteam. In het kader van de psychosociale opvang worden medewerkers PSHOR naar de verschillende locaties gestuurd.¹³⁰

OL - Burgemeester

Rond 10:00(:00) uur heeft de OL contact met de burgemeester van Nieuwegein. De burgemeester is dan ter plaatse. De OL geeft aan de burgemeester de vraag mee om GRIP 2 door te zetten met opgetuigde processen Voorlichting, Opvang & Verzorging, Registratie en Communicatie, of om opschaling naar GRIP 3. De afspraak is dat men telefonisch contact zal houden. De burgemeester keert terug naar het gemeentehuis en formeert het BT en zal het opschalingsvraagstuk behandelen.¹³¹

Calamiteitenroute naar het UMCU

Om 09:33(:00) uur is verzocht tot het afkruisen van een rijstrook voor het slachtoffertransport, Rijkswaterstaat wordt hierover gebeld. Vanaf Everdingen in de richting van de A28 begint het verkeer zich op te hopen. Om 10:07(:17) uur wordt rijstrook 3 van de A27 afgekruid ten behoeve van de route naar het Calamiteiten Hospitaal, hierdoor ontstaat een continue aanrijdroute van het zorgcentrum naar het Calamiteiten Hospitaal.¹³²

Zorgen om cliënten

Om 10:03(:05) uur komt vanuit het **SGBO** het bericht dat er mogelijk cliënten <<door de wijk dwalen>>. Naar aanleiding van dit bericht wordt een ronde door de wijk gedaan. Er worden geen cliënten aangetroffen.¹³³

OL – Leider CoPi

Rond 10:05(:00) uur heeft de OL contact met de Leider CoPi. Er wordt aangegeven dat het proces Registratie wordt opgezet door de gemeente en Opvang & Verzorging via de locatiemanager en de gemeente. Er wordt door de Leider CoPi medegedeeld dat de brand onder controle is en dat alle cliënten buiten zijn en zorg ontvangen en dat het Veerhuis de tijdelijke opvang is voordat cliënten naar meer definitieve opvang gaan. Een deel van het verlaagde plafond van het gebouw is ingestort en er bestaat zorg over de mogelijke aanwezigheid van asbest. Verder wordt gemeld dat men spreekt over doelgroepen op basis van de namen van de locaties/afdelingen in het zorgcentrum, cliënten afkomstig van één afdeling hebben vergelijkbare zorg nodig, dit vergemakkelijkt de plaatsing elders en dat het aandachtspunt de benodigde medicatie van de cliënten wordt opgepakt.¹³⁴

Media

Om 10:15(:00) uur gaat het twitter-account van de gemeente Nieuwegein actief twitterberichten versturen. Via de website is een nieuwsartikel aangemaakt waarop iedere update van die dag zal worden gepubliceerd. Media wordt door de gemeentelijke persvoorlichter vooral aangeraden de website in de gaten te houden, omdat feiten direct daarop gepubliceerd worden. Mediaverzoeken

¹²⁶ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹²⁷ De Stichting Salvage is opgericht door de gezamenlijke Nederlandse brandverzekeraars om de belangen van de gedupeerden en hun verzekeraar na brand te behartigen. Tijdens of na afloop van een brand kan de brandweer de stichting waarschuwen waarna deze een afgevaardigde stuurt naar het incident.

¹²⁸ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹²⁹ Het actiecentrum is tot 17:30(:00) uur bemand geweest.

¹³⁰ Overdracht PSHOR aan GGD Midden Nederland, Hennie Nakken, procesleider PSH.

¹³¹ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹³² GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹³³ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹³⁴ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

voor interviews worden afgehouden. RTV Utrecht is door de burgemeester bediend. Er wordt aangekondigd dat later deze dag de media uitgenodigd wordt voor een persconferentie.¹³⁵

ROT – tweede bijeenkomst

Om 10:15(:00) uur komt het ROT voor de tweede maal bijeen. Vragen die spelen in het ROT zijn:

- Wie bevindt zich waar?;
- Verwante informatie via gemeente/zorginstelling;
- Medicatie cliënten;
- Communicatie;
- Is asbest een probleem?;

Aangegeven wordt dat het gaat om slachtoffers met inhalatietrauma en inwendige brandwonden. De capaciteit van het Calamiteiten Hospitaal is voldoende. De opvanglocaties worden opgestart.¹³⁶

CoPi – derde overleg

Om 10:30(:00) uur vindt het derde CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het derde CoPi:

- GHOR: Slachtoffers aantallen: 30/40 worden geteld, alle slachtoffers vervoerd, medicatie cliënten is aandachtspunt,
- Politie: afzetting op 100 meter, opsporing is opgestart, schouw, begeleiding vreemde ambulances stop gezet
- Gemeente: Overleg met managers locatie over opvang van personen, 60 personen zijn naar het Veerhuis.¹³⁷

OL – Leider CoPi

Rond 10:30(:00) uur heeft de OL overleg met de Leider COPI. Hieronder staat een weergave van de gedeelde informatie:

Er zijn drie opvanglocaties actief:

- Hof van Batenstein in Vianen;
- Vreeswijk, Lekboulevard Nieuwegein;
- Albert van Koningsbrugge, Utrecht (revalidanten).

Het zorgcentrum is minimaal 2 weken niet te gebruiken. Aanwezigheid van asbest wordt onderzocht door de Adviseur Gevaarlijke Stoffen (AGS). De veiligheid van de hulpverleners bij de bluswerkzaamheden vormt een aandachtspunt (geen redding meer, alleen schadebeperking). Het Mercure hotel heeft hulp aangeboden, hier wordt geen gebruik van gemaakt. Opvang op langere termijn verdient de aandacht.

Gemeentehuis in Nieuwegein – Beleidsteam (BT)

In Nieuwegein komen op het gemeentehuis de burgemeester, de gemeentesecretaris, de Adviseur Crisisbeheersing (ACB), de communicatieadviseur, de brandweer, GHOR, politie en de voorzitter Raad van Bestuur Zorgspectrum om 10:30(:00) uur bijeen. Het persbericht en de kernboodschap worden besproken en gepubliceerd om 11:11(:00) uur. De persbijeenkomst wordt vastgesteld op 11:45(:00) uur. Er wordt een verklaring opgesteld met feitelijke informatie. In de persconferentie wordt aandacht besteed aan aantal en toestand slachtoffers. Het KCC is opgestart. Telefoonnummer 14030 wordt het leidende nummer voor informatie en als eerste aanspreekpunt maximaal opgeschaald. De website wordt leidend in de algemene informatievoorziening naar burgers en andere betrokkenen. De afzetting rondom De Geinsche Hof wordt geregeld door Stadsbeheer. Extra toezichthouders van Stadstoezicht worden ingezet om de politie te ondersteunen. De GHOR geeft duidelijkheid over aantal en toestand slachtoffers en over de registratie van de cliënten (gehospitaliseerd).

CRIB

De medewerkers CRIB zijn op een viertal locaties aanwezig (per locatie 2 of 3 medewerkers), te weten Batenstijn (Vianen), het Veerhuis/huize Vreeswijk (Nieuwegein), in de omgeving van De Geinsche Hof en in Albert van Koningsbrugge.¹³⁸

¹³⁵ Media analyse brand

¹³⁶ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹³⁷ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

Fase 5: Opschaling naar GRIP 3

OL - Burgemeester

Rond 10:55(:00) uur heeft de OL contact met de burgemeester van Nieuwegein. Besproken wordt dat de wens bestaat te gaan werken in **GRIP 3**. Er is sprake van een grote groep kwetsbaren waarvan de gezondheid acuut wordt bedreigd. Om 11:06(:44) uur wordt opgeschaald naar GRIP 3.¹³⁹ Om 11:09(:22)uur volgt GRIP 3 via de communicator (door centralist) ACB Nieuwegein.¹⁴⁰

OL – Leider CoPi

Rond 11:05(:00) uur heeft de OL contact met Leider CoPi. De locatiemanager heeft nu opvang voor de eerste 24 uur geregeld, de registratie wordt geregeld: er komt een excellijst met NAW-gegevens van cliënten ter controle en informatie.¹⁴¹

Om 11:11(:00) uur vertrekt de laatste bus met cliënten van het terrein.¹⁴²

CoPi – vierde overleg

Om 11:15(:00) uur vindt het vierde CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi, IM CoPi, Plotter CoPi, de OvD-B, de OvD-G, de OvD-P, de OvD-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het vierde CoPi:

- Gemeente: afgesproken, iedereen die op locatie is blijft op locatie, iedereen wordt nog meer één keer vervoerd. De meeste mensen zit in het Veerhuis;
- Afdeling Weegschaal gaat naar Vreeswijk;
- Afdeling Kreeft gaat naar Albert van Koningsbruggen, Utrecht;
- Afdeling Ram, Steenbok, Virgo gaat naar Hof van Batenstein, Vianen;
- Personeel gaat met de bus mee ;
- 11:30(:00) uur volgend overleg met locatiemanagers;
- Er is 1 persoon naar het Antonius ziekenhuis overgebracht, overige naar UMCU.¹⁴³

AGS

Om ongeveer 11:30(:00) uur bekijkt de AGS Oost op verzoek van het ROT de rookontwikkeling in de omgeving van De Geinsche Hof. De AGS concludeert dat er sprake is van lichte rookontwikkeling vooral over een weg naar een park. Verder blijkt er geen actie van de AGS/MPL nodig.¹⁴⁴

Persverklaring door de burgemeester

De burgemeester van Nieuwegein geeft om 11:45(:00) uur een eerste persverklaring over de brand in zorgcentrum De Geinsche Hof. De burgemeester spreekt zijn dank uit voor het adequate handelen van direct betrokkenen, omwonenden en in de buurt aanwezige bouwvakkers. De burgemeester geeft informatie over het incident, schetst het slachtofferbeeld en verklaart dat de cliënten van het zorgcentrum vanavond niet terugkeren naar het zorgcentrum. Voor alle inwoners is voor aankomende nacht opvang extern geregeld. De burgemeester geeft vanmiddag opnieuw een persconferentie met meer informatie.¹⁴⁵

ROT – derde bijeenkomst

Rond 11:45(:00) uur komt het ROT voor de derde maal bijeen. Er is aandacht voor de opvang en de aantallen cliënten in medische behandeling. De locatiemanager is aanwezig in het CoPi, een directielid van het zorgcentrum zit in het Beleidsteam (BT). Er is geen asbest aangetroffen. De brand is nog niet uit, maar wel onder controle. Er is sprake van weinig rook, er wordt repressief

¹³⁸ Verslag BT 0.9.00 – 9.15 10.30 - 11.45

¹³⁹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁴⁰ BRUL Qualification and Exception Report: GRIP 3 Nieuwegein

¹⁴¹ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁴² GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

¹⁴³ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹⁴⁴ 20110630 AGS-oost

¹⁴⁵ Alle berichten over brand GH op site en Huisnet

geventileerd. De GBA gegevens van de cliënten zijn gecontroleerd met de lijst uit het zorgcentrum.¹⁴⁶

OL – Leider CoPi

Rond 12:10(:00) uur heeft de OL contact met de Leider CoPi. Hieruit volgt dat de bedlegerige cliënten blijven in De Geinsche Hof blijven totdat er besteld vervoer is. Wellicht is er behoefte aan een noodscenario als de opvangcapaciteit onverhoopt niet voldoende is, nu er ook gewonden vervoerd worden naar Beverwijk en Rotterdam. Rond 12:20(:00) uur praat de DCdt brandweer in het BT over bestuurlijke thema's en het slachtofferbeeld.¹⁴⁷

OL - Burgemeester

Rond 12:25(:00) uur heeft de OL contact met de burgemeester. Er wordt verzocht om een lijst met NAW-gegevens voor het informeren van verwanten. Het telefoonnummer 14030 wordt gebruikt als informatienummer.¹⁴⁸

CoPi – vijfde overleg

Om 12:30(:00) uur vindt het vijfde CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de OvD-B, de OvD-G, de OvD-P, de OvD-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het vijfde CoPi:

- Namenlijst is nodig van gewonden en van cliënten;
- Excellijst aangeleverd door zorgcentrum, vanuit Veerhuis vervoeren naar desbetreffende locaties;
- Personen op locatie Van Baarenhove, 29 personen zijn bedlegerig en blijven hier tot nader orde;
- Apotheker is aanwezig voor medicijnen op Van Baarenhove;
- De doelgroepen namenlijst is in de maak;
- Bedden zijn onderweg, naar de opvanglocaties, medicatie en personeel is aanwezig;
- Vervoer van patiënten via bussen vanuit Veerhuis en ambulances, bedden moeten klaar staan ivm snel leeg maken van de ambulances;
- In het Veerhuis is een scheiding van afdelingen, zodat bekend is welke afdeling waar naartoe gaat.¹⁴⁹

Gemeentehuis in Nieuwegein – Beleidsteam (BT)

In Nieuwegein komen om 12:30 uur op het gemeentehuis de burgemeester, de gemeentesecretaris, de directeur, de Adviseur Crisisbeheersing (ACB), de communicatieadviseur, de brandweer, GHOR, politie en de voorzitter Raad van Bestuur Zorgspectrum bijeen. De volgende zaken komen aan de orde:

- Informatie/ informeren familieleden. De locatiemanager is nog niet in staat om familie gecoördineerd op de hoogte te stellen. Informatie wordt wel verstrekt, maar de situatie is onduidelijk. Informatie stroomlijnen naar de burgers.
- De brand is nog niet onder controle. Er zijn 28 mensen naar ziekenhuizen gebracht. Het is niet duidelijk wie dit zijn.
- De geruchten omtrent mogelijke oorzaak en ontbreken brandblusser worden nader onderzocht.

Terugkoppeling stand van zaken en acties:

- De ambulancezorg is teruggeschaald. Lijst van slachtoffers, wie ligt waar, is uitgezet. Actie voor het ROT.
- Vergunningen worden gecontroleerd door het ROT.
- De burgemeester wil weten hoe het zit met de vergunningverlening en handhaving.
- De opvang van de cliënten loopt. De registratie van slachtoffers is een belangrijk punt. Lijst van CRIB moet worden aangesloten met de bewonerslijst van Zorgspectrum en lijst van mensen die naar het ziekenhuis zijn gebracht. Actie: Directeur i.s.m. het Zorgcentrum en

¹⁴⁶ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁴⁷ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁴⁸ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁴⁹ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

CRIB. Afgesproken wordt dat men alleen communiceert als men zeker weet waar een patiënt ligt, maar dat men niet wacht tot de hele lijst compleet is;

- 14030 nummer blijft operationeel omdat het KCC van Nieuwegein vooralsnog voldoende capaciteit heeft. Overigens valt het aantal telefoontjes mee omdat Zorgspectrum reeds contact heeft gezocht met de contactpersonen van de patiënten. Vooral kennissen en familieleden uit de tweede lijn bellen met 14030. Alle gegevens van bellers worden genoteerd. Zodra informatie beschikbaar is worden de mensen teruggebeld;
- Volgens de brandweer is in de technische ruimte brand in het dak geslagen, moeilijk te bereiken. Bij de brand is geen asbest vrijgekomen. Brandweer is nog bezig met blussen;
- Er zijn volgens de politie geen knelpunten. Bij het Veerhuis is geen politie meer nodig. Er is daar veel familie aanwezig en deze gaan mee met de cliënten. Er is behoefte aan informatie bij de cliënten en familie, dakdekkers zijn ondervraagd overige processen lopen. Bij ziekenhuizen en opvangcentra is veel media aanwezig, daar handhaaft de politie.
- De burgemeester zal de gemeenteraad middels een brief informeren. Ook zullen de medewerkers worden geïnformeerd .
- De burgemeester deelt mee dat er mede op advies van het ROT is opgeschaald– naar GRIP3 .
- Communicatie: er wordt om 16.00 uur een persconferentie gehouden. Burgemeester vraagt om nadere informatie over slachtoffers. Actie door GHOR
- De vraag is of het OM is gealarmeerd omdat mogelijk sprake is van verwijtbaarheid en strafbare feiten. OM is gealarmeerd, maar niet aangeschoven.
- Onderkomen voor de langere termijn regelen; hier wordt aan gewerkt door Zorgspectrum
- Morgenochtend wordt pas definitief hoe het onderkomen op de langere termijn wordt geregeld.
- Opvang voor de komende nacht.
- De cliënten zijn ondergebracht bij het Hof van Batenstein (Vianen) in Vreeswijk (Veerhuis Nieuwegein) en bij Albert van Koningsbrugge (Utrecht). De slachtoffers met ademhalingsmoeilijkheden zijn overgebracht naar het calamiteiten hospitaal in Utrecht (UMCU) daar zijn al medewerkers van De Geinsche Hof heen met twee artsen. Als ze daar weer weggaan loopt dit volgens het proces van het UMCU. 3 Slachtoffers zijn overgebracht naar brandwondencentra.¹⁵⁰

GMT – eerste overleg

Van 13:00(:00) uur tot 13:40(:00) uur komt het Team Bevolkingszorg voor de eerste maal bijeen. Onder voorzitterschap van de directeur komen de vertegenwoordigers van de processen Voorlichten & Informeren, Opvang en Verzorging, CRIB & Nazorg, de ACB en een vertegenwoordiger van de VRU bijeen. De processen worden besproken en er wordt op verschillende thema's vooruitgedacht.¹⁵¹

ROT – vierde bijeenkomst

Rond 13:00(:00) uur komt het ROT voor de vierde maal bijeen. Aandachtspunten zijn is? het feit dat het UMCU/Calamiteiten Hospitaal alleen gegevens aanleveren via een beveiligde faxlijn, hier ligt een actie voor de RGF. De families van cliënten zijn geïnformeerd, de informatie loopt via het KCC van de gemeente Nieuwegein.

De brand is lastig te bereiken, enkele slachtoffers zijn er slecht aan toe, dus mogelijk rekening houden met overlijden (kwetsbare groep), overdracht van het pand als brand uit is afstemmen met politie en zorginstelling/beveiliging.

De volgende bestuurlijke thema's worden doorgenomen: schuldvraag (strafrechtelijk onderzoek /vergunningen/verbouwing /dakdekkers), politieke gevoeligheid, het mediabeeld, veiligheid hulpverleners, imago zorgcentrum en de gemeente.¹⁵²

OL – Leider CoPi

Rond 13:25(:00) uur heeft de OL contact met de Leider CoPi. De brand is meester. De lijsten met NAW gegevens worden vergeleken en om 14:00(:00) uur is er een overleg met locatiemanagers, de lijst uit het UMCU is ook nodig voor vergelijk.¹⁵³

¹⁵⁰ BT concept verslag vanaf 12 30 uur brand Vuursche schans 27 juni

¹⁵¹ GMT 1ste overleg 270620111300 uur

¹⁵² FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

OL - Burgemeester

Rond 13:35(:00) heeft de OL contact met burgemeester. Van belang is het beschikbaar komen van de lijst van het UMCU. ¹⁵⁴

CoPi – zesde overleg

Om 13:30(:00) uur vindt het zesde CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het zesde CoPi:

- GHOR: coördinator gewondenvervoer start logistiek proces vervoer patiënten;
- Gemeente: registratie geregeld, bussen zijn onderweg naar het Veerhuis, namen worden niet gedeeld door ziekenhuis ivm privacy, dit is een actie voor het ROT
- Politie: afzettingen worden gehandhaafd, politie gaat mee met de bussen voor begeleiding, afhouden pers, strafrechtelijk onderzoek loopt;
- Brandweer: In technische ruimte brand in het dak geslagen, moeilijk te bereiken, LMPO heeft geen gevaarlijke stoffen aangetroffen, 3x TS aflossing, brandweer is nog lang bezig met blussen;
- Communicatie: aantallen van gewonde slachtoffers bekend 48, Actie : ROT communiceren slachtoffers aan media
- Media probeert de opvanglocatie in te komen, dit is te voorkomen in de opvanglocatie, maar niet buiten.
- Vraag aan het ROT: is de info lijn open? CoPi blijft terughoudend met vrijgeven van informatie ¹⁵⁵

Brand meester

Om 13:39(:54) uur wordt het **sein brand meester** gegeven. ¹⁵⁶

Media

Rond 14:00(:00) uur is op iedere opvanglocatie een persvoorlichter vanuit de gemeente aanwezig. ¹⁵⁷

OL – Leider CoPi

Om 14:25(:00) uur heeft de OL contact met de Leider CoPi. Het Veerhuis is bijna leeg, 29 cliënten in Geinsche Hof wachten op besteld vervoer – geen haast, basislijst komt digitaal via de IM, 9 personen in de IC. Om 15:00(:00) uur wil men afschalen in het CoPi. ¹⁵⁸

Brand geblust

Om 14:28(:54) uur is de brand geblust. Alle TS-en en redvoertuigen gaan inpakken ¹⁵⁹.

CoPi – zevende overleg

Om 14:30(:00) uur vindt het zevende CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de locatiemanager De Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het zevende CoPi:

- Lijst slachtoffers ziekenhuis is uitgezet via RGF;
- Registratie: lijst moet om er 14:30(:00) zijn, in overleg met locatiemanagers;

¹⁵³ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁵⁴ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁵⁵ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹⁵⁶ GMS rapport incident geinsche hof 20110627

¹⁵⁷ Media analyse brand en perswoordvoering opvanglocaties

¹⁵⁸ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁵⁹ GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)

- Politie: bij het Veerhuis is er geen politie meer nodig, veel familie aanwezig en deze gaat mee met de cliënten, behoefte aan informatie bij de cliënten en familie, dakdekkers zijn ondervraagd, overige processen lopen;
- Gemeente: grote behoefte aan lijst;
- GHOR: er is een onwelwording in het Veerhuis, staat los van het incident, logistieke proces van Barenhoven gestart 29 personen naar de juiste opvanglocaties, wordt geregistreerd door de ambulancedienst en de gemeente, 1 ambulance blijft standby als achtervang;
- Brandweer: brand meester, nog niet geblust, vergunningen worden gecontroleerd bij het ROT;
- Communicatie: om 16.00 uur volgende persconferentie;
- Bedden in Albert van Koningsbruggen, 20 bedden klaar
- Hof van Batenstein, 58 bedden 14:30, onopgemaakt aangeleverd
- Vreeswijk, 6 bedden 14:30, onopgemaakt aangeleverd
- Vreeswijk, 19 bedden, 16:30, onopgemaakt aangeleverd
- In Veerhuis is helder wie aanwezig is
- Van Baarenhove: 29 personen
- Veerhuis 77 : 4 naar huis, 2 vervoerd naar ziekenhuis. ¹⁶⁰

ROT – vijfde bijeenkomst

Rond 14:30(:00) uur komt het ROT voor de vijfde maal bijeen. De volgende zaken worden besproken: het UMCU zendt de fax met het overzicht van de slachtoffers en hun locaties naar het ROT. De communicatie door het UMCU en de gemeente zijn op elkaar afgestemd, het informatienummer 14030 werkt, de brand is meester: op locatie wordt afgeschaald, overname door beveiliging, afbouw verkeersmaatregelen. Het proces CRIB is onder controle, het KCC krijgt niet veel vragen, familie al via zorginstelling op de hoogte. Om 16:00(:00) uur volgt een persconferentie waarbij het UMCU en de directie van het zorgcentrum aansluiten. ¹⁶¹

OL - Burgemeester

Rond 15:00(:00) uur heeft de OL contact met de burgemeester. Het ROT verzoekt om na de persconferentie af te schalen als er geen nieuwe onderwerpen uit de persconferentie komen. ¹⁶²

Gemeentehuis in Nieuwegein – Beleidsteam (BT)

In Nieuwegein komen op het gemeentehuis de burgemeester, de gemeentesecretaris, de directeur, de Adviseur Crisisbeheersing (ACB), de communicatieadviseur, de brandweer, GHOR, politie en de voorzitter Raad van Bestuur Zorgspectrum om 15:00(:00) uur bijeen. Hierbij sluit een aantal andere medewerkers van gemeente Nieuwegein aan en een afvaardiging van het UMCU.

Stand van zaken en acties:

- Sein brandmeester is gegeven. Brand is uit. Nacontrole en afschaling.
- Informatienummer werkt, is gecontroleerd. Voldoende capaciteit.
- Politie heeft nog geen duidelijkheid over overname beveiliging; afzettingen blijven bestaan tot nader orde; geen info over aflossing; BOT politie opgestart; motorrijder politie beschikbaar voor vervoer namenlijst.
- CRIB proces is onder controle maar gaat te langzaam; persoonsgegevens worden gecontroleerd; op opvanglocaties wordt registratie uitgevoerd. Wel moeten lijsten nu zo snel mogelijk naar het gemeentehuis worden gebracht voor controle tussen de registratielijsten en de bewonerslijst van Zorgspectrum. Lijst van de GHOR over wie in welk ziekenhuis ligt is door de RGF opgehaald en is beschikbaar. Deze lijst is echter nog niet compleet. Daardoor is er nog geen sluitende controle uit te voeren. Actie: GHOR;
- Persbericht wordt vastgesteld
- A capella is mogelijke locatie voor opvang langere tijd. Het Veerhuis als tussenlocatie is leeg.
- Vanuit het UMCU komt een lijst met slachtoffers die daar opgenomen zijn voor het ROT en CRIB.
- Vanuit de GHOR; het UMCU heeft familieleden van de opgenomen slachtoffers nog niet allemaal geïnformeerd. Informatie naar familieleden verantwoordelijkheid van zorginstelling? Actiepunt GHOR/gemeente

¹⁶⁰ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹⁶¹ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁶² FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

- ROT weet niet zeker of zorginstelling familieleden van alle betrokkenen heeft weten te bereiken. Actie: GHOR/communicatie. Proces is gaande.
- Bekend is geworden dat nog 2 slachtoffer van het UMCU naar brandwondencentra zijn overgebracht. Nu 5 in totaal.
- Voor de cliënten en mensen in de opvanglocaties is de PSHOR actief ism slachtofferhulp. Familie die zich zorgen maakt kan bellen naar 14030. Het telefoonnummer van locatie Groningehaven is 030 6007140, maar alleen 14030 wordt gecommuniceerd. Medewerkers van Zorgspectrum gaan meedraaien op het KCC van de gemeente Nieuwegein.
- Draaiboek nazorg wordt intern opgepakt in overleg met medewerkers van De Geinsche Hof. Volgens de Voorzitter van de Raad van Bestuur is er al een deskundige bezig.
- BT overlegt morgenochtend over draaiboek nazorg en over de laatste eindjes.¹⁶³

GMT – tweede overleg¹⁶⁴

Van 15:30(:00) uur tot 16:00(:00) uur komt het GMT voor de tweede maal bijeen. Onder voorzitterschap van de directeur komen de vertegenwoordigers van de processen Voorlichten & Informeren, Opvang en Verzorging, CRIB & Nazorg, de ACB en een vertegenwoordiger van de VRU bijeen. De processen worden besproken en er wordt op verschillende thema's vooruitgedacht.¹⁶⁵

Fase 6: Afschaling

OL – Leider CoPi

Rond 15:29(:00) uur heeft de OL contact met de Leider COPI. Ze spreken over afschaling.

Rond 15:35(:00) heeft de OL contact met de vertegenwoordiger brandweer in het GBT, afspraak is terug naar GRIP 2, hij sluit het kort met de burgemeester, die heeft al opdracht gegeven om terug te gaan naar **GRIP 2**.¹⁶⁶

CoPi – achtste overleg

Om 15:30(:00) uur vindt het achtste CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de locatiemanager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het achtste CoPi:

- 2 bedden en vijf rolstoelen zijn nog over bij Veerhuis, verder is Veerhuis leeg
- 48 slachtoffers, 2x naar Beverwijk, 1x naar Rotterdam 9x IC
- Spoed is de lijst compleet maken, wordt aangeleverd en compleet gemaakt
- Zorg voor patiënten is uitgezet bij locatiemanager
- Locatiemanager komt naar het ROT wanneer de lijst compleet is¹⁶⁷

PSHOR

Vanaf 16:00(:00) uur is er in het kader van de PSHOR en nazorg opvang op Groningerhave. Andere locaties zijn steeds meer eigen personeelsleden naar toegekomen waardoor opvangteam PSHOR/SHN kan afschalen.¹⁶⁸

CoPi – negende overleg

Om 16:06(:00) uur vindt het negende CoPi overleg plaats. Aanwezig zijn: Leider CoPi IM CoPi, Plotter CoPi, de Ovd-B, de Ovd-G, de Ovd-P, de Ovd-bevolkingszorg, de Operationeel woordvoerder en de Locatie manager Geinsche Hof.

Hieronder staat een weergave van het beeld tijdens het negende CoPi:

- Brandweer: gedeelte is afgezet met linten in verband met instorting, het overige deel van het gebouw is open gegeven
- Politie: geen knelpunten, afzettingen worden verwijderd
- GHOR: nog drie personen vervoeren, UMCU telt 46, 9 personen op de IC

¹⁶³ Concept verslagvanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni

¹⁶⁴ GMT 2e overleg 2706201115 30uur

¹⁶⁵ GMT 1ste overleg 270620111300 uur

¹⁶⁶ FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁶⁷ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹⁶⁸ Overdracht PSHOR aan GGD Midden Nederland, Hennie Nakken, procesleider PSH.

- Psychosociale hulp is niet in het brongebied geweest
- Gemeente: verzoek om procesmanager locatiemanagers
- Informatie stroomlijnen burgers
- Laatste overleg CoPI, overgedragen aan OVD B
- Locatiemanager is nog niet in staat om familie gecoördineerd op de hoogte te stellen. ¹⁶⁹

Na dit overleg wordt het CoPi opgeheven. Het is GRIP 0.

Persconferentie

De burgemeester van Nieuwegein geeft samen met de Voorzitter Raad van Bestuur Zorgspectrum en het Hoofd Traumatologie UMCU om 16:00(:00) uur een tweede persverklaring over de brand in zorgcentrum De Geinsche Hof. De burgemeester geeft informatie over het incident en verklaard dat halverwege de middag de brandweer het sein brand meester heeft gegeven. Er is bij de brand geen asbest vrijgekomen. Het slachtofferbeeld wordt geschetst en er wordt aangegeven dat de registratie van mensen die opgevangen zijn is afgerond. De burgemeester noemt het algemene telefoonnummer 14 030 als informatiepunt. ¹⁷⁰ Interviews worden na deze persconferentie toegestaan en gecoördineerd vanuit het gemeentelijk communicatieteam. ¹⁷¹

ROT – zesde bijeenkomst

Rond 16:30(:00) uur komt het ROT voor de zesde maal bijeen. Ten aanzien van de verschillende onderwerpen (KCC, aandacht van het zorgcentrum voor slachtoffers onder eigen personeel, impact, aflossing, pand vrijgegeven, spullen cliënten, beveiliging, dagopname voor morgen, vergunningen) wordt de stand van zaken besproken.

Het CoPI is ontbonden, de afzettingen zijn weg, het UMCU schaaft af en men gaat over naar de nafase. ¹⁷²

CRIB

Het proces CRIB loopt tot 21:30(:00) uur door. Op dat moment kan met zekerheid worden aangegeven dat alle bewoners op de lijst van Zorgspectrum zijn geregistreerd in het GBA en dat met zekerheid kan worden vastgesteld waar de cliënten waren (ziekenhuis of op een alternatieve locatie). Burgemeester als voorzitter GBT is geïnformeerd dat iedereen terecht is en dat het proces GRIB kon worden beëindigd. Tevens zijn op vier mensen na, alle bellers naar het nummer 14030 nader geïnformeerd over de locatie van hun dierbaren. De vier mensen waren niet bereikbaar op het opgegeven nummer. ¹⁷³

Fase 7: Nafase

Dinsdag 28 juni 2011

Gemeentehuis in Nieuwegein – Beleidsteam (BT)

Om 08:30(:00) uur komt het BT weer bijeen. Op advies van de GHOR is besloten om op vrijdag 1 juli een bijeenkomst te houden voor omwonenden, familie van patiënten en medewerkers van de Geinse Hof en mensen die hebben geholpen. ¹⁷⁴

Persconferentie

Vanwege nieuwe ontwikkelingen en aanhoudende aandacht van de pers is er om 14:00(:00) uur een persconferentie gehouden door de burgemeester en de Voorzitter raad van Bestuur Zorgspectrum. Ontwikkelingen rond 'opvang', 'zwaargewonden' en 'onderzoek' worden besproken. Kernboodschap is het persoonlijke woord van dank aan alle betrokkenen door de burgemeester. ¹⁷⁵

Woensdag 29 juni

¹⁶⁹ Zeer grote brand Geinschehof - Input van informatiemanager West

¹⁷⁰ Alle berichten over brand GH op site en Huisnet

¹⁷¹ Media analyse brand

¹⁷² FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011

¹⁷³ concept verslag vanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni

¹⁷⁴ concept verslag vanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni.doc

¹⁷⁵ concept verslag vanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni.

Bedankbrief hulpverleners

Er wordt een bedankbrief namens de burgemeester van Nieuwegein verstuurd aan de hulpverleners.¹⁷⁶

Uitnodiging bewonersbijeenkomst

Op deze dag gaat de uitnodiging voor de bewonersbijeenkomst op 1 juli per brief uit naar de omwonenden van De Geinsche Hof.

Gemeenteraad

De burgemeester informeert raadsleden over de brand tijdens raadsvergadering.¹⁷⁷

Vrijdag 1 juli 2011

Gemeentehuis in Nieuwegein – Beleidsteam (BT)

Om 08:30(:00) uur komt het BT weer bijeen. De laatste gegevens worden uitgewisseld over de slachtoffers en situatie rond de huisvesting. Beeld is dat het met alle slachtoffers redelijk goed gaat en dat er niemand meer in levensgevaar verkeerd. Met de herhuisvesting van de cliënten gaat het goed. Zorgspectrum heeft de meeste cliënten kunnen onderbrengen in Amersfoort. Tenslotte worden er afspraken gemaakt over de invulling van de bewonersavond van 1 juli.¹⁷⁸

Bijeenkomst voor omwonenden

De gemeente organiseert op vrijdagavond 1 juli van 19:30(:00) tot 22:00(:00) uur een besloten bijeenkomst voor omwonenden naar aanleiding van de brand. Ruim 350 omwonenden, medewerkers, familieleden, bouwvakkers en andere betrokkenen bij de brand van zorgcentrum De Geinsche Hof komen in aanwezigheid van SHN, GGD en GOR samen in sporthal Merwestein om elkaar te ontmoeten.

¹⁷⁶ Bedankbrief burgemeester Backhuijs hulpverleners brand De Geinsche Hof

¹⁷⁷ Evaluatie communicatie rondom brand Geinsche Hof

¹⁷⁸ concept verslag vanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni.doc

Bijlage 4 Brandmeldincidenten

16 augustus 2008 – Automatisch brandalarm

Op 16 augustus 2008 ontvangt de brandweer Nieuwegein een automatisch brandalarm vanuit De Geinsche Hof. Het blijkt hier om een loze melding te gaan. Naar aanleiding van deze loze melding vindt een gesprek plaats tussen een toezichthouder van de gemeente Nieuwegein en een medewerker van De Geinsche Hof. In dit gesprek wordt de volgende afspraak gemaakt:

- "U zorgt ervoor dat binnen 24 uur na de melding een deskundig bedrijf de oorzaak van de storing heeft opgespoord en verholpen."

De gemeente Nieuwegein vraagt Zorgspectrum de gemaakte afspraken na te komen en de gemeente binnen twee weken te informeren over de wijze waarop dit binnen de organisatie wordt geregeld.¹⁷⁹ In het dossier ontbreekt een brief waarin Zorgspectrum de brandweer Nieuwegein informeert over de wijze waarop de gemaakte afspraak binnen de organisatie wordt geregeld.

16 september 2009 – Automatisch brandalarm

Op 14 september 2009 heeft de brandweer een automatisch brandalarm ontvangen vanuit De Geinsche Hof. Het blijkt hier om een loze melding te gaan. Naar aanleiding van deze loze melding vindt een gesprek plaats tussen een toezichthouder van de gemeente Nieuwegein en een medewerker van De Geinsche Hof. In dit gesprek worden de volgende afspraken gemaakt:

- "U zorgt ervoor dat bij alarmeringen die zijn doorgemeld naar de brandmeldcentrale pas gereset wordt na toestemming van de brandweer;
- U zorgt ervoor dat de brandmeldinstallatie aan het begin van iedere werkdag in de dagvertraging wordt gezet.
- U zorgt ervoor dat binnen uw organisatie het personeel kennis heeft van de te nemen maatregelen bij een brandmelding."

De gemeente Nieuwegein vraagt Zorgspectrum de gemaakte afspraken na te komen en de gemeente binnen twee weken te informeren over de wijze waarop dit binnen de organisatie wordt geregeld.¹⁸⁰

25 september 2009 – Toelichting op afspraken door Zorgspectrum

Op 25 september 2009 verzendt Zorgspectrum een brief aan de Brandweer Nieuwegein waarin de gemaakte afspraken op 16 september 2009 worden toegelicht.

- "U zorgt ervoor dat bij alarmeringen die zijn doorgemeld naar de brandmeldcentrale pas gereset wordt na toestemming van de brandweer;
- Dit is ook bekend bij de organisatie en medewerkers en wordt als zodanig toegepast. Echter in dit voorkomend geval was er geconstateerd dat het een ongewenst alarm was, de TD-medewerker (opgeleid persoon) herstelde de installatie net op het moment dat de doormelding plaatsvond.
- U zorgt ervoor dat de brandmeldinstallatie aan het begin van iedere werkdag in de dagvertraging wordt gezet.
- Dit is een onderdeel van het dagelijkse werkprotocol.
- U zorgt ervoor dat binnen uw organisatie het personeel kennis heeft van de te nemen maatregelen bij een brandmelding.
- Dit is onderdeel van het bestaand beleid en ook verweven in het door u goedgekeurde bedrijfshulpverlenings/noodplan."

¹⁷⁹ Brief brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Automatisch brandalarm, d.d. 19 augustus 2008

¹⁸⁰ Brief gemeente Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Automatisch brandalarm, d.d. 16 september 2009

10 juni 2011 – Automatisch brandalarm¹⁸¹

Op vrijdag 10 juni 2011 om 08:47(:17) uur gaat een OMS-Brandalarm af in De Geinsche Hof.¹⁸² Het brandalarm betreft, volgens het paneel bij de receptie, een melding uit de keuken. Het brandalarm gaat af naar aanleiding van werkzaamheden van dakdekkers die op het dak bezig zijn nabij de keuken. Rook / roetdeeltjes als gevolg van deze werkzaamheden zijn aangezogen door de luchtinlaat van de luchtbehandelingsinstallatie en komen in de keuken terecht. Hierdoor zijn de melders in het systeem geactiveerd en is de brandmelding veroorzaakt. De brandweer komt hierop ter plaatse. De brandweer constateert dat de melding verband houdt met de werkzaamheden. De brandweer constateert dat er geen brand is en dat het een loze melding betreft. Hierop vertrekt de brandweer.

Nadat de brandweer is vertrokken spreken de adviseur Onderhoud en Beheer van Zorgspectrum en de technisch medewerker van De Geinsche Hof met de betrokken dakdekkers. Ter plaatse zien ze dat beide dakdekkers bezig zijn met werkzaamheden in de buurt van de luchtinlaat van de keuken.

Met de betrokken dakdekkers wordt besproken dat "dit soort risicovolle werkzaamheden vooraf moeten worden afgestemd met één van beide TD-ers." Met de betrokken dakdekkers wordt afgesproken dat zij zich dagelijks voor aanvang van hun werkzaamheden moeten melden bij één van beide TD-ers om aan te geven op welke plaatsen zij op die dag op het dak gaan werken. De TD-er kan dan preventieve maatregelen nemen om het risico van het aanzuigen van rook door het systeem te verkleinen, door bijvoorbeeld afschakeling van (een deel van) de luchtbehandelingsinstallatie. Uit verklaringen blijkt dat de betrokken dakdekkers op 27 juni 2011 geen melding hebben gemaakt van het feit dat ze op het dak aan het werk gaan. Daarnaast blijkt uit verklaringen dat het hier om (in ieder geval gedeeltelijk) dezelfde ploeg dakdekkers gaat als op 10 juni 2011. Daarbij wordt door een medewerker van de technische dienst opgemerkt dat het niet waarschijnlijk is dat de luchtbehandelingsinstallatie (gedeeltelijk) uitgeschakeld zou worden, aangezien de werkzaamheden die ochtend niet in de buurt van een aanzuigkanaal plaats vinden.

Het brandalarm leidt niet tot verdere activiteiten binnen de zorginstelling of de brandweer Nieuwegein. De brandweer classificeert de melding als een ongewenste brandmelding: een brandmelding door de aanwezigheid van op brand lijkende verschijnselen, die niet het gevolg zijn van brand. Het is daarmee een loze melding. Desondanks vindt er geen bezoek plaats in het kader van het programma 'terugdringen loze meldingen'¹⁸³, aangezien de betrokken brandweerm medewerker op vakantie is. Overigens vindt er niet altijd een bezoek plaats naar aanleiding van iedere loze melding (afhankelijk van ernst, geschiedenis inrichting met loze meldingen, etc.).

Binnen de zorginstelling leidt het incident niet tot nadere activiteiten. Naast de medewerkers van De Geinsche Hof die het gesprek met de dakdekkers hebben gevoerd en het management van de locatie De Geinsche Hof wordt niemand binnen de Stichting Zorgspectrum formeel op de hoogte gesteld van het incident. Daarnaast wordt geen verslag opgemaakt over het incident.¹⁸⁴ Betrokkenen bij de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden vanuit Zorgspectrum horen pas na de brand op 27 juni van dit eerdere incident. De directievoerder van de renovatiewerkzaamheden (Bouwhaven) wordt niet in kennis gesteld van dit incident. Hierdoor zijn de gemaakte afspraken met de betrokken dakdekkers en de te leren lessen naar aanleiding van dit eerdere incident niet geborgd.

¹⁸¹ Deze reconstructie is gebaseerd op het 'verslag gebeurtenissen en gesprek met dakdekkers d.d. 10-06-2011 De Geinsche Hof' en diverse gesprekken

¹⁸² OMS: Openbaar Meldsysteem

¹⁸³ In het kader van dit programma vinden na de loze meldingen op 18 augustus 2008 en 16 september 2009 een bezoek plaats van een medewerker van de brandweer Nieuwegein

¹⁸⁴ 8 juli 2011 wordt alsnog verslag opgemaakt van de gebeurtenissen

Bijlage 5 Toetsingskader Vergunningverlening en Toezicht

Met betrekking tot het onderdeel Vergunningverlening en Toezicht richten wij ons op de vraag of het betreffende gebouw voldeed aan de wettelijke voorschriften inzake brandveiligheid, branddetectie en –melding en brandbestrijding. De situatie op het moment van de brand op 27 juni 2011 en de verbouwingswerkzaamheden tot aan de brand vormen daarbij het vertrekpunt voor ons onderzoek. Gedurende het onderzoek moet blijken hoe 'ver' het onderzoek terug in de tijd moet gaan om tot een oordeel te komen over de mate waarin de voorzieningen in het betreffende gebouw op orde waren en de maatregelen die in de loop der jaren zijn getroffen in het gebouw.

We brengen de volgende onderdelen in kaart:

1. De vergunningssituatie op het moment van de brand;
2. De mate waarin de vergunningssituatie voldeed aan de wettelijk gestelde eisen (m.n. Besluit brandveilig gebruik bouwwerken);
3. Het aantal toezichtsmomenten (controles) en de constatering ten aanzien van het brandveilig gebruik van het gebouw vanuit deze toezichtsmomenten;
4. (Eventuele) handhavende acties naar aanleiding van geconstateerde overtredingen;
5. Opvolging (kwaliteit, termijnen) door de instelling van door toezichthouders gestelde eisen met betrekking tot brandveilig gebruik;
6. De mate en kwaliteit van overleg tussen de instelling en toezichthouders ten aanzien van het onderwerp 'brandveilig gebruik';
7. Informatie-uitwisseling tussen partijen (bijvoorbeeld ten aanzien van (tijdelijke) wijzigingen in het gebruik, verbouwingen, renovaties, etc.);
8. Opvolging (kwaliteit, termijnen) door gemeente/brandweer op door de instelling ingediende plannen en verzoeken;
9. De wijze waarin het uitgevoerde toezicht past binnen het op dat moment vigerende gemeentelijk beleid. Uitgangspunt is dat we telkens het uitgevoerde toezicht toetsen op het op dat moment vigerende beleid. Dat betekent dat het uitgevoerde toezicht in 2011 bijvoorbeeld wordt afgezet tegen het op 23 februari 2011 door de gemeenteraad vastgestelde Beleidskader omgevingsrecht 2011 – 2014 van de gemeente Nieuwegein en het Toezichtprotocol Brandveilig gebruik. Voor toezicht in andere jaren toetsen we het uitgevoerde toezicht aan het op dat moment geldende beleid en de op dat moment geldende uitvoeringsprotocollen.

Bijlage 6 Toetsingskader Hulpverlening en Crisismanagement

Het toetsingskader voor het onderdeel Hulpverlening en Crisismanagement bestaat uit het op de Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's gebaseerde toetsingskader van de Inspectie OOV samen met een aantal incidentspecifieke thema's.

1) Organisatie

- a) Hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing
- b) COPI: samenstelling, taakuitvoering en functioneren
 - i) Operationele Leiding ter plaatse
 - ii) Afstemming met betrokken partijen
 - iii) Advisering van het ROT
- c) Team bevolkingszorg: samenstelling, taakuitvoering en functioneren
 - i) Voorlichting
 - (1) Pro-actief: verloop proces voorlichting (inhoud berichtgeving, gebruikte instrumentarium (incl. social media), etc.)
 - (2) Reactief: omgang met (social) media (media-watching, inspelen op berichtgeving (social) media, etc.)
 - ii) Opvang en Verzorging
 - iii) Nazorg
 - iv) Registratie van slachtoffers
 - v) Registratie van schadegevallen
 - vi) Adviseren van het Regionaal Operationeel Team
- d) Regionaal Operationeel Team: samenstelling, taakuitvoering en functioneren
 - i) Operationele Leiding
 - ii) Afstemming met betrokken partijen
 - iii) Advisering van het Gemeentelijk Beleidsteam
- e) Gemeentelijk beleidsteam: samenstelling, taakuitvoering en functioneren
 - i) Ondersteuning burgemeester in zijn taakuitvoering
 - ii) Afstemming met betrokken partijen
- f) Samenwerking en interactie tussen de betrokken teams

2) Alarmering

- a) Criteria voor grootschalige alarmering: aanwezigheid en navolging
- b) Aansturing binnen de meldkamer: één leidinggevende
- c) Verloop alarmering (tijdigheid - juistheid)d. Beschrijving van het incident door de meldkamer (tijdigheid – juistheid)

3) Opschaling

- a) Verloop opschaling
- b) Opkomsttijden – start uitvoering taken per team

4) Informatiemanagement

- a) Bijhouden van een totaalbeeld (eerste totaalbeeld en bijstellingen)
- b) Opbouw totaalbeeld: incident, hulpverlening, prognose en aanpak, maatregelen en resultaten
- c) Beschikbaarheid van het totaalbeeld voor betrokken partijen
- d) Bijhouden, opbouw en beschikbaarheid van het 'eigen beeld' van betrokken diensten

5) Besluitvorming, advisering en verstrekte opdrachten

- a) Aansluiting van besluiten, adviezen en opdrachten op de actuele situatie (totaalbeeld)
- b) Juistheid van besluiten, adviezen en opdrachten
- c) Opvolging van besluiten, adviezen en opdrachten (monitoring - terugkoppeling)

6) Verloop van de hulpverlening inclusief de samenwerking tussen betrokken partijen

- a) Verloop van hulpverlening door (brandweer, geneeskundige hulpverlening) in samenwerking met partners in de geneeskundige keten (ziekenhuizen/calamiteitenhospitaal);
- b) Verloop van de brandbestrijding (inzet, opschaling, strategie)
- c) Verloop van de ontruiming/evacuatie
- d) Samenwerking en interactie met andere gemeenten/regio
- e) Samenwerking en interactie met de BHV-organisatie van de zorginstelling
- f) Samenwerking met de leiding van de zorginstelling.

7) Burgerparticipatie

- a) Uitgevoerde activiteiten door mensen die geen deel uit maken van de BHV-organisatie of hulpverleningsdiensten, zoals vrijwilligers die in de instelling aanwezig waren, bouwvakkers, omwonenden
- b) Wijze van aansturing / afstemming van activiteiten van 'redzamen'¹⁸⁵ met hulpverleningsdiensten

8) Zelfredzaamheid

Er is sprake van verminderde zelfredzaamheid bij (een deel van) patiënten/cliënten binnen de instelling. We onderzoeken in hoeverre de specifieke kenmerken van de cliënten van invloed zijn geweest op:

- a) de (gezamenlijke) preparatie op incidenten door de instelling (vanuit de eigen verantwoordelijkheid) en hulpverleningsdiensten met daarbinnen aandacht voor de zelfredzaamheid van de cliëntenpopulatie (betrokkenheid bij oefeningen, etc.)
- b) de respons op dit incident door de instelling en hulpverleningsdiensten.

9) Afschaling en Nafase

- a) Verloop van afschaling
- b) Borging van activiteiten in de nafase (herhuisvesting, informatievoorziening, etc.)
- c) Nazorg aan ingezette particulieren/redzamen
- d) Informatievoorziening aan college en raad naar aanleiding van het incident

10) Preparatie

- a) Beschikbare plannen en procedures (incl. wettelijke eisen)
- b) Opleidingen en Geoefendheid (algemeen en voor dit 'type' incident)
- c) Afstemming tussen hulpverleningsdiensten en BHV-organisatie (bekendheid met locatie, gezamenlijke oefeningen, specifieke plannen en procedures)
- d) Invulling van verantwoordelijkheden door betrokken partners
- e) Beleid

¹⁸⁵ Redzaamheid (ofwel situationeel altruïsme) betreft de collectieve respons tijdens of kort na de impact van een incident, de inmenging van familie en verwanten en de ondersteuning door lokale organisaties.

Bijlage 7 Overzicht respondenten

Functie	Organisatie
GBT-lid brandweer	Brandweer
Operationeel Leider	Brandweer
ROT-lid brandweer	Brandweer
Leider COPI	Brandweer
Hoofdofficier van Dienst Brandweer	Brandweer
Hoofdofficier van Dienst Brandweer	Brandweer
Officier van Dienst Brandweer	Brandweer
Bevelvoerder	Brandweer
Bevelvoerder	Brandweer
Bevelvoerder	Brandweer
Medewerker toezicht en handhaving	Brandweer
RGF	GHOR
ROT-lid GHOR	GHOR
Officier van Dienst Geneeskundig	GHOR
Hoofd actiecentrum GHOR	GHOR
Lid actiecentrum GHOR	GHOR
Coördinator Gewondenvervoer	GHOR
GBT-lid politie	Politie
Officier van Dienst Politie	Politie
Calamiteitencoördinator Meldkamer	Veiligheidsregio Utrecht
Informatiemanager GBT	Veiligheidsregio Utrecht
Informatiemanager ROT	Veiligheidsregio Utrecht
Hoofd Sectie Gemeenten ROT	Veiligheidsregio Utrecht
Algemeen Commandant Voorlichting	Veiligheidsregio Utrecht
Centralist Meldkamer Ambulancezorg	Veiligheidsregio Utrecht
Burgemeester	Gemeente Nieuwegein
Gemeentesecretaris	Gemeente Nieuwegein
Communicatieadviseur GBT	Gemeente Nieuwegein
Voorzitter Team Bevolkingszorg	Gemeente Nieuwegein
Officier van Dienst Bevolkingszorg	Gemeente Nieuwegein
Hoofd Opvang en Verzorging	Gemeente Nieuwegein
Ambtenaar Openbare Veiligheid	Gemeente Nieuwegein
Medewerker afdeling Duurzame Ontwikkeling	Gemeente Nieuwegein
Hoofd afdeling Duurzame Ontwikkeling	Gemeente Nieuwegein
Hoofd afdeling Handhaving	Gemeente Nieuwegein
Medewerker afdeling Handhaving	Gemeente Nieuwegein
Medisch manager	Calamiteitenhospitaal UMCU
Voorzitter cliëntenraad De Geinsche Hof	Zorgspectrum
Lid cliëntenraad De Geinsche Hof	Zorgspectrum
Gezondheidszorgpsycholoog	Zorgspectrum
Afdelingshoofd	Zorgspectrum
Afdelingshoofd	Zorgspectrum
Locatiemanager	Zorgspectrum
Voorzitter Raad van Bestuur	Zorgspectrum
Lid Raad van Bestuur	Zorgspectrum
Coördinator recreatie en vrijwilligers	Zorgspectrum
Klinisch psycholoog	Zorgspectrum
Specialist ouderengeneeskunde / eindverantwoordelijk medicus	Zorgspectrum

Bijlage 8 Documenten

Algemeen:

- COT, *Brand bij Rivierduinen: Evaluatie van de gebeurtenissen en aanpak*, Den Haag: COT, 2011
- NIFV, *Zelfredzaamheid bij brand. Tien mythen ontkracht.*
- Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

De Geinsche Hof / Zorgspectrum:

- Bedrijfs hulpverlening / Noodplan, Verpleeghuis De Geinsche Hof
- Notitie: Interne maatregelen Zorgcentrum De Geinsche Hof
- RIE 2007
- Stichting Zorgspectrum: Naar sterren reiken en dichtbij blijven: strategische koers voor Zorgspectrum 2010 – 2013

Reconstructie vergunningverlening en toezicht:

- Aannemingsovereenkomst verhouding opdrachtgever – opdrachtnemer, verbouw / renovatie De Geinsche Hof, 4 november 2010
- Aanvraag bouwvergunning, aanvraagnummer 1005127, d.d. 6 april 2010.
- Bouwhaven, dossier renovatie bestaande bouw De Geinsche Hof
- Brandweer Nieuwegein, dossiernummer: 9907460, d.d. 6 september 1999
- Brief en bijlagen Gemeente Nieuwegein aan Stichting Regionaal Verpleeghuis Nieuwegein, onderwerp: toezending vergunning Brandbeveiligingsverordening, d.d. 10 juni 1992
- Brief brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 11 juni 2008
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Ontvangstbevestiging ontruimingsplan, d.d. 24 maart 2009
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Ontruimingsplan in orde, d.d. 30 maart 2009
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 11 september 2009
- Brief Zorgspectrum aan Brandweer Nieuwegein, Onderwerp: controle op de brandveiligheid, d.d. 25 september 2009
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Voornemen opleggen last onder dwangsom, d.d. 28 oktober 2009
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Afzien handhaving na vooraanschrijving, d.d. 18 november 2009
- Brief Brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Controle op de brandveiligheid, d.d. 27 december 2010
- Brief brandweer Nieuwegein aan Stichting Zorgspectrum, Onderwerp: Tweede controle op brandveiligheid, d.d. 28 februari 2011.
- Brief gemeente Nieuwegein aan Stichting Zorgspectrum, Onderwerp: omgevingsvergunning, d.d. 23 juni 2011
- Brief Zorgspectrum aan Brandweer Nieuwegein, Onderwerp: onderhoudsrapport, d.d. 7 januari 2011.
- Buro Wiegerinck Architecten, aanvraag bouwvergunning, dossiernr. 8607229
- Controlerapport Brandweer Regio Utrechts Land Gemeente Nieuwegein, Betreft: brandveiligheidscontrole, gebruiksvergunningnummer 9218, d.d. 30 januari 2007
- Dräger Safety: Rapportage brandmeldinstallatie De Geinsche Hof te Nieuwegein.
- Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning, dossiernr. 8607229
- Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning nr. 9110424, d.d. 17 maart 1992
- Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning nr. 9907460, d.d. 21 september 1999
- Gemeente Nieuwegein, bouwvergunning nr. 1005127, d.d. 22 juni 2010, verzonden 24 juni 2010.

- Veiligheids- & Gezondheidsplan ontwerp-/bestekfase, werk: 907, project: Renovatie verpleeghuis De Geinsche Hof te Nieuwegein, datum: 4 mei 2010, opdrachtgever: Stichting Zorgspectrum
- Verzoek om vergunning zoals bedoeld in artikel 26/45 van de Brandbeveiligingsverordening, d.d. 22 oktober 1991
- Voorschriften en beperkingen bij de gebruiksvergunning op grond van de brandbeveiligingsverordening voor het in gebruik nemen en houden van het Verpleegtehuis 'De Geinsche Hof' aan de Vuurscheschans 75 te Nieuwegein

Reconstructie gebeurtenissen:

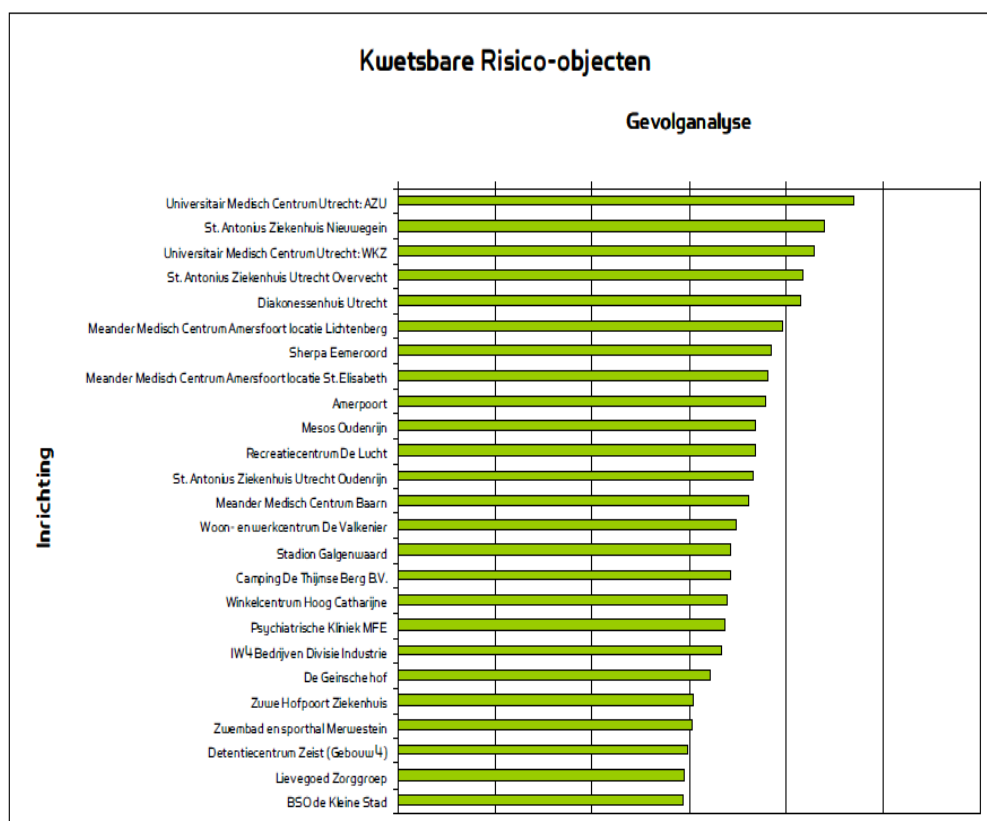
- 20110630 AGS-oost
- Alle berichten over brand GH op site en Huisnet
- Bedankbrief burgemeester Backhuijs hulpverleners brand De Geinsche Hof
- BRUL Qualification and Exception Report: GRIP 1 Nieuwegein
- BT concept verslag vanaf 12 30 uur brand Vuursche schans 27 juni
- Concept verslag vanaf 15 00 uur brand Vuursche schans 27 juni
- Email Regionale Ambulance Voorziening Utrecht
- Evaluatie communicatie rondom brand Geinsche Hof
- Evaluatierapport brand verzorgingstehuis Geinsche Hof Nieuwegein.
- FIR-GRIP 3 HOvD Oost zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011
- FIR-GRIP 3 HOvD West zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011
- FIR-GRIP 3 OL zeer grote brand De Geinsche Hof 28 juni 2011
- GMS rapport incident geinsche hof 20110627 (BRW)
- GMT 1ste overleg 270620111300 uur
- GMT 2e overleg 270620111530 uur
- Incidentrapportage incidentnummer: 156229
- Logboek MKA d.d. 27-6-2011
- Media analyse brand en perswoordvoering opvanglocaties
- Verslag BT 0.9.00 – 9.15 10.30 - 11.45
- Zeer grote brand Geinsche Hof - Input van informatiemanager West

Brandmeldincidenten:

- Brief brandweer Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Automatisch brandalarm, d.d. 19 augustus 2008
- Brief gemeente Nieuwegein aan Zorgspectrum, Onderwerp: Automatisch brandalarm, d.d. 16 september 2009
- Verslag gebeurtenissen en gesprek met dakdekkers d.d. 10-06-2011 De Geinsche Hof

Bijlage 9 Grafieken regionaal risicoprofiel

Onderstaande grafiek toont per grafiek een selectie van 25 van de grotere risico's in de regio Utrecht met een relatieve score per object.

De hierna volgende grafiek toont de analyse van de risico's van kwetsbare groepen in gebouwen op een relatieve schaal waarin het risico wordt gepresenteerd als afwijking ten opzichte van het basisrisico. De schaal is genormeerd naar een theoretische maximumscore, die haalbaar is met de analysemethodiek.¹⁸⁶

¹⁸⁶ Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Utrecht Versie 6.0

Gemeente Nieuwegein

